สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

วิดีทัศน์ประกอบการสอน เรื่อง การเลี้ยงไก่ชน

Video tape for Teaching about Fighting Cock Raising

วน.
ส 778 ว
2544

โดย

นาย สุทาน พุ่มซ้อน

ปีการศึกษาที่ 2544

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน 47240
วัน, เดือน, ปี 24 มิ.ย. 2546

:b.....
:i.....

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตสัตว์

ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อปัญหาพิเศษ

ปีการศึกษา 2544

ชื่อเรื่อง วิดีทัศน์เรื่อง "การเลี้ยงไก่ชน"

Video tape for Teaching about Fighting Cock Raising

ชื่อนักศึกษา นายสุทาน พุ่มซ้อน

สาขาวิชา เทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตสัตว์ **ภาควิชา** ครุศาสตร์เกษตร

คณะ ครุศาสตร์อุตสาหกรรม

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์จันทร์พร เจ้าทรัพย์

บทคัดย่อ

ในการเรียนการสอนวิชา กรผลิตสัตว์ปีก (กษ 022) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2528 ประเภทวิชาชีพเลือก สาขาวิชาสัตวศาสตร์ จะประสบปัญหาในการเรียนการสอนมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ เช่น ครูมีทักษะการสอนที่ไม่ดีพอ มีความรู้แต่ไม่สามารถถ่ายทอดให้คนอื่นรู้ได้เข้าใจดี ความสามารถในการรับรู้ของผู้เรียนแต่ละคนแตกต่างกัน ดังนั้น ถ้ามีการผลิตสื่อการเรียนการสอนประเภทวิดีทัศน์เพื่อประกอบการเรียนการสอน จึงนับว่ามีความจำเป็นที่จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น เนื่องจาก

การทำปัญหาพิเศษในครั้งนี้ได้ทำวิดีทัศน์เรื่อง การเลี้ยงไก่ชน เนื่องจากใช้ในการเรียนการสอน การดำเนินเนื้อหาจึงยึดหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2528 ประเภทวิชาชีพเลือก สำหรับการดำเนินงาน ได้ทำการศึกษาหลักสูตร ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาวิชา ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับ พันธุ์ไก่ชน ลักษณะของไก่ชนที่ดี การเพาะพันธุ์ไก่ชน การจัดการเลี้ยงดูไก่ชน เกณฑ์การตัดสินไก่ โรคและการป้องกันโรคของไก่ชน จากนั้นกำหนดภาพที่จะถ่ายทำ กำหนดเทคนิคการถ่ายทำและมุมกล้อง กำหนดสถานที่ถ่ายทำ กำหนดเวลา เตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการจัดทำ ติดต่อนัดหมายเจ้าของสถานที่ และดำเนินการถ่ายทำสถานที่ถ่ายทำคือ ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ฟาร์มไก่ชน ต.บ้านกร่าง อ.เมือง จ.พิษณุโลก ทำการตัดต่อที่ห้องโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และทำการตรวจสอบรายละเอียดอีกครั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การตรวจสอบวิดีทัศน์ ทำการประเมินโดยผู้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านเนื้อหา และด้านเทคโนโลยีการผลิตสื่อการเรียนการสอน ประเภทวิดีทัศน์ จากคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จำนวน 3 ท่าน เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากการประเมินทางด้านการใช้เป็นสื่อสิ่งที่ต้องแก้ไขปรับปรุง คือ การบันทึกเสียงคำบรรยายและเสียงดนตรีประกอบ

กาจัดทำปัญหาพิเศษครั้งนี้จะได้วิดีทัศน์ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชา การผลิตสัตว์ปีก (กษ. 022) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2528 ประเภทวิชาเลือก สาขาวิชาสัตวศาสตร์ เรื่องการเลี้ยงไก่ชน จำนวน 1 ม้วน ความยาว 16 นาที พร้อมทั้งรูปเล่มปัญหาพิเศษ จำนวน 3 เล่ม ซึ่งสามารถนำวิดีทัศน์ไปใช้ในการเรียนการสอนและการเผยแพร่ให้แก่ผู้ที่สนใจในการเลี้ยงไก่ชนต่อไปได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำปัญหาพิเศษครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับความช่วยเหลือและความอนุเคราะห์จากหลายท่าน ได้แก่อาจารย์จันทร์พร เจ้าทรัพย์ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งคอยให้คำปรึกษาในทุกๆ เรื่อง ด้วยดีโดยตลอดระยะเวลาในการจัดทำ อ.สำเร็จ แก้วดิษฐ์ เจ้าของฟาร์มไก่ชน ต.บ้านกร่าง อ.เมือง จ.พิษณุโลก ที่ให้ความสะดวกและความร่วมมือในการถ่ายทำ ผู้จัดทำจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบพระคุณ พี่จ๊อด ที่คอยให้ความช่วยเหลือในเรื่องของการถ่ายทำ การบันทึกเสียง และการตัดต่อ

ส่วนดีของปัญหาพิเศษฉบับนี้ ขอมอบแด่ คุณพ่อ คุณแม่ ซึ่งเป็นผู้ให้ทุนทรัพย์ในการจัดทำ ครู-อาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา พี่ๆ เพื่อนๆ ที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือมาด้วยดีมาโดยตลอด และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือจนปัญหาพิเศษครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

นายสุทาน พุ่มซ้อน

พฤษภาคม 2545

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 ขอบเขตของปัญหา.....	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
2. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	4
2.1 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอน.....	4
2.2 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่ชน.....	9
3. วิธีการสร้างอุปกรณ์.....	49
3.1 ผลการวิเคราะห์หลักสูตร.....	49
3.2 ผลการวิเคราะห์เนื้อหา.....	51
3.3 การดำเนินงานการผลิตวิดีโอ.....	56
3.4 คำบรรยายประกอบวิดีโอ.....	57
4. การตรวจอุปกรณ์และการแก้ไข.....	69
4.1 วิธีการตรวจสอบอุปกรณ์.....	69
4.2 ผลการประเมินและแก้ไข.....	69
5. สรุปและข้อเสนอแนะ.....	72
5.1 สรุปผลการดำเนินงาน.....	72
5.2 ปัญหาและอุปสรรค.....	72
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	73
6. บรรณานุกรม.....	74

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

ในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนเรา ต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารกันอยู่ตลอดเวลาโดยทางตรงและทางอ้อม ทั้งด้วยวาจาสื่อสารเผชิญหน้ากัน หรืออาศัยสื่อต่างๆ ช่วยนำไป การสื่อสารนับว่ามีความสำคัญมาก การจัดกิจกรรมการศึกษาทุกรูปแบบก็อาศัยหลักกระบวนการติดต่อสื่อสารเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการเรียนการสอนที่นอกเหนือไปจากครู วิธีการสอนและการประเมินผลก็คือ สื่อการสอน ในแวดวงการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม ในปัจจุบันจะพบปัญหาต่างๆ เช่น ครูไม่มีทักษะการสอนที่ดี มีความรู้แต่ไม่สามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้เข้าใจดีประกอบกับนักศึกษามีความรู้ความสามารถในการรับรู้ที่แตกต่างกันมาก ถ้าหากมีการใช้สื่อสารเรียนการสอนประเภทวิดีทัศน์เข้ามาช่วย จะทำให้ความสามารถในการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะวิดีทัศน์ มีข้อดีหลายอย่าง เช่น

1. มีประสิทธิภาพในการสื่อสารสูง มีทั้งภาพ (สี) และเสียงในเวลาเดียวกัน
2. สามารถต่อขยายให้นักเรียนดูครั้งละหลายๆ คนได้ คือ สามารถดูได้ครั้งละมากๆ เป็นร้อยๆ คนในเวลาเดียวกัน
3. สามารถหยุดดูภาพนิ่งบางจุดหรือดูซ้ำอีกหรือภาพช้าโดยไม่ทำให้เนื้อเรื่องเสียไป
4. ใช้ในการฝึกทักษะการสอน (Micro teaching) ของครูได้

ปัจจุบันการเลี้ยงไก่ชนมีความสำคัญอย่างมากต่อประเทศไทย ในวิถีชีวิตของคนไทยเรามีรากฐานมาจากอาชีพเกษตรกรรม ไก่ชนซึ่งถือได้ว่าเป็นสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองชนิดหนึ่ง ได้มีความสัมพันธ์อยู่กับคนไทยอย่างลึกซึ้งมาเป็นเวลาช้านานหลายร้อยปี จนกลายเป็นวิถีชีวิตและส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย ใช้เวลาว่างหลังการทำนามาตีไก่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการพักผ่อนและเป็นเกมกีฬาพื้นบ้าน ที่บรรพบุรุษของเราได้สร้างสมเป็นภูมิปัญญาที่ยากจะหาใครมาเทียบได้และสิ่งสำคัญที่คนรุ่นหลังจะต้องเกิดสำนึกและช่วยกันปกป้องก็คือ การเลี้ยงไก่ชนเช่นนี้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าที่จะเป็นประโยชน์ต่อคนไทย และการเลี้ยงไก่ชนเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อประเทศไทย มีราคาที่ดี เหมาะแก่การส่งเสริมในการเลี้ยงไก่ชน เพื่อให้พอกับความต้องการของตลาด ดังนั้นจึงเห็นว่าควรมีการทำวิดีทัศน์เรื่องการเลี้ยงไก่ชน เพื่อประกอบการสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิชาชีพ ซึ่งปัญหาที่พบมากที่สุดในการเรียนการสอนภาคทฤษฎี คือ นักศึกษาไม่รู้วิธีการเลี้ยงที่แน่ชัดและมองไม่เห็นภาพที่ชัดเจน เมื่อปฏิบัติจึงทำให้เกิดข้อผิดพลาดได้ ดังนั้น ถ้าสร้างสื่อการสอนที่สามารถแสดงถึงขั้นตอนวิธีการและเทคนิคต่างๆ ในการเลี้ยงไก่ชน ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนสะดวกและมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น นักศึกษาจะเกิดการเรียนรู้เข้าใจในบทเรียนได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังสะดวกสำหรับผู้สอนในการถ่ายทอดความรู้ได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างวิดีทัศน์ประกอบการเรียนการสอนวิชา การผลิตสัตว์ปีก เรื่องการเลี้ยงไก่ชน (กษ 022) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2528 ประเภทวิชาชีพเลือก กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2. เพื่อประเมินคุณภาพวิดีทัศน์ที่ผลิตขึ้น

1.3 ขอบเขตของปัญหา

1. ผลิตวิดีทัศน์ประกอบการสอนเรื่อง การเลี้ยงไก่ชน ใช้ประกอบการสอนวิชา การผลิตสัตว์ปีก (กษ 022) ตราหลักสูตรประกาศนียบัติวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2528 ประเภทวิชาชีพเลือก กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีรายละเอียดที่จะจัดทำดังนี้

1.1 เนื้อเรื่องที่จะดำเนินการ

- พันธุ์ไก่ชน
- ลักษณะของไก่ชนที่ดี
- การเพาะพันธุ์ไก่ชน
- ไข่และการฟักไข่
- การจัดการลูกไก่
- การสร้างเล้าและโรงเรือนเลี้ยงไก่
- เกณฑ์การตัดสินไก่ชน
- โรคและการป้องกันของไก่ชน

1.2 จัดทำคู่มือประกอบการใช้วิดีทัศน์ และสคริปต์คำบรรยายเรื่องการเลี้ยงไก่ชน

2. ประเมินคุณภาพวิดีทัศน์ โดยการใช้แบบประเมินสื่อการสอน 2 ด้านคือ ด้านเนื้อหาของวิดีทัศน์ ซึ่งประเมินโดยผู้มีความรู้ด้านการเลี้ยงไก่ชน อาจารย์คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ภาค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิชาครุศาสตร์เกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และด้านโครงสร้างของวิดีโอ ประเมินโดยเจ้าหน้าที่โสตทัศน์ศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. วิดีทัศน์ประกอบการสอน เรื่อง การเลี้ยงไก่ชน จำนวน 1 ม้วน
2. สามารถใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนวิชา การผลิตสัตว์ปีก (กษ 022) ในหัวข้อเรื่องการเลี้ยงไก่ชน
3. ผู้จัดทำได้ประสบการณ์ตรง ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในอนาคตได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำวิดีทัศน์ชุดนี้ จัดทำเพื่อประกอบการเรียนการสอน ในหัวข้อเรื่อง "การเลี้ยงไก่ชน" ซึ่งผู้จัดทำได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการผลิตวิดีทัศน์ โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาพิเศษเรื่องนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อการสอน

นิพนธ์ ศุขปรีดี (2528 : 7) กล่าวว่า การเรียนการสอนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก คือ พัฒนาขึ้นจากเดิมที่มีครูทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนด้วยวิธีการบรรยายใช้ตำราเรียน และกระดานชอล์ก เป็นเครื่องมือโดยมีนักเรียนเป็นผู้ฟัง และจดจำเนื้อหาที่ครูถ่ายทอดด้วยวิธีซ้ำซากนั้นเรื่อยมา จนกระทั่งบทบาทของครูได้เปลี่ยนแปลงไป จากผู้บรรยายมาเป็นผู้กระตุ้นนักเรียนให้ดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ตลอดจนการจัดระบบการเรียนการสอน ทั้งนี้โดยอาศัยโสตทัศนวัสดุ เป็นตัวอย่างที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาความรู้ ความคิด ทักษะ และทัศนคติ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2523: 78) กล่าวว่า "สื่อ" หรือช่องทางเป็นตัวกลาง หรือพาหนะ หรือทางเดินของสาร อาจเป็นภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาท่าทาง โสตทัศนูปกรณ์ หรือสื่อมวลชนประเภทต่างๆ

ชม ภูมิภาค (2524 : 18-19) ได้ให้ความหมายว่า "สื่อ" หมายถึง ตัวกลางหรือพาหนะที่ใช้เดินทางจากจุดต้นตอไปยังจุดหมายปลายทาง เป็นสิ่งที่จะนำสารไปสู่จุดหมายปลายทางเราเรียกว่า "สื่อ" สื่อเป็นตัวกลางหรือตัวเชื่อมระหว่างจุดหมายปลายทางทั้งสองข้าง สำหรับการสอนนั้นเป็นการกระทำของครูเพื่อจะทำให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน การสอนก็คือการส่งสารไปยังผู้เรียน แต่การส่งสารนั้นจะต้องมีพาหะหรือสื่อนำไป สื่อนำลักษณะเช่นนี้เรียกว่า "สื่อการสอน"

สมหญิง กลั่นศิริ (2525 : 32) กล่าวว่า "สื่อการสอน" หมายถึง วัสดุอุปกรณ์รวมทั้งวิธีการที่ผู้สอนนำไปใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้สอนสามารถที่จะส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียน สื่อการสอนทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลตามที่ได้ตั้งเป้าหมายได้เที่ยงตรงรวดเร็ว และยัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กล่าวต่อไปอีกว่า สื่อการสอนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากจำนวนผู้เรียนเพิ่มขึ้นมาก ถ้าครูใช้วิธีการสอนแบบบอกเล่ากรอบความรู้จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ยาก สื่อการสอนจึงมีบทบาทที่จะทำให้ครูสามารถสอนให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น

สื่อการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์จากผู้สอนหรือจากแหล่งความรู้ต่างๆ ไปยังผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนมีอยู่หลายประเภท หลายลักษณะ ผลิตขึ้นเพื่อจุดประสงค์ในการใช้ที่แตกต่างกัน สื่อการเรียนการสอนบางอย่างอาจมีความสลับซับซ้อนและบางอย่างอาจง่ายต่อการทำความเข้าใจ เป็นหน้าที่ของผู้สอนจะเลือกสื่อการสอนต่างๆ เหล่านี้ ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง (สมบูรณ์ สงวนญาติ , 2534 : 34)

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ อ้างโดย วาสนา ชาวหา (2521 : 12) ได้แบ่งสื่อการสอนไว้ดังนี้

สื่อการสอนจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. วัสดุ หมายถึง สิ่งช่วยสอนที่มีการผุพังสิ้นเปลือง เช่น ชอล์ก ฟิล์ม ภาพถ่าย ภาพยนตร์ และสไลด์ ฯลฯ

2. อุปกรณ์ หมายถึง สิ่งที่ช่วยสอนที่เป็นเครื่องมือ เช่น กระดานดำ กล้องถ่ายรูป เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องรับโทรทัศน์ ฯลฯ

3. กระบวนการและวิธีการ ได้แก่ การจัดระบบ การสาธิต การทดลอง และกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่ครูจัดทำขึ้นและมุ่งให้นักเรียนปฏิบัติ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ อ้างโดยสุนันท์ สังข์อ่อน (2526 : 61) ได้แบ่งสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. วัสดุลายเส้น เช่น แผนภูมิ แผนที่ ลูกโลก การ์ตูน โปสเตอร์ และยังรวมถึงป้ายนิเทศกระดานดำด้วย

2. วัสดุมีทรง เช่น พิพิธภัณฑ์ ของจำลอง ของจริง ฯลฯ

3. โสตวัสดุ เช่น แผ่นเสียง วิทยุ

4. ภาพนิ่ง เช่น รูปภาพ สไลด์ สมุดภาพ ภาพโปร่งแสง

5. การทำกิจกรรมร่วม เช่น งานที่เป็นโครงการ การเล่นละคร การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ นิทรรศการ เป็นต้น

6. ภาพยนตร์ และโทรทัศน์

ได้แบ่งสื่อการสอนไว้ดังนี้

สื่อการสอนแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. Non-Projected Materials ได้แก่ รูปจำลอง แบบเรียน แผนภูมิ บัตรคำต่างๆ
2. Projected Materials ได้แก่ สื่อที่มีเครื่องฉายประกอบด้วย เช่น สไลด์ ฟิล์มสตริป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความหมายของวิดีทัศน์

กิดานันท์ มลิทอง (2536 : 144) กล่าวว่า วีดิทัศน์ (Videotape) ตามปกติเรามักจะเรียกทับศัพท์ว่า "วิดีโอเทป" หรือตามศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน (2530 : 30) เรียกว่า "วีดิทัศน์" โดยแบ่งเป็นวัสดุ คือ แถบวีดิทัศน์และอุปกรณ์เครื่องเล่นวีดิทัศน์ แถบวีดิทัศน์เป็นวัสดุที่สามารถใช้บันทึกเสียงไว้ได้พร้อมกันในแถบเทปในรูปคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า และยังสามารถได้รับความนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายตามบ้านเรือน สถาบันการศึกษา และสถานีโทรทัศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการใช้โทรทัศน์เพื่อการสอนและการศึกษา เนื่องจากสะดวกในการใช้มาก

ร่วมศักดิ์ แก้วปลั่ง และอนันต์ธนา อังกินันท์ (2528 : 3) กล่าวว่า Video-Tape เป็นคำภาษาลาติน มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า to see ในปัจจุบัน วีดิโอ ถูกแปลว่า "ภาพ" คำว่า Video Tape จึงหมายถึงแถบแม่เหล็กซึ่งใช้บันทึกสัญญาณโทรทัศน์ บันทึกภาพและเสียงเก็บไว้ในแถบแม่เหล็กเพื่อนำกลับมาดูอีกในภายหลัง

สุรชัย สิกขาบัณฑิต (2528 : 3) ได้จำแนกประเภทของวัสดุเทคโนโลยีทางการศึกษาออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. วัสดุสามมิติ ได้แก่ ของจำลอง ของจริง หุ่นตัดส่วน (Mock up)
2. วัสดุสองมิติ แบ่งได้ 3 ประเภทย่อย คือ

2.1 วัสดุสองมิติทึบแสง ได้แก่ ภาพถ่าย ภาพวาด แผนภูมิ แผนภาพกราฟฟิค แผนสถิติ ภาพโฆษรา การ์ตูน การ์ตูนเรื่อง บัตรคำหรือบัตรภาพสำหรับใช้อย่างอิสระ หรือใช้กับแผ่นป้ายโฆษณา แผ่นป้าสำลี แผ่นป้ายแม่เหล็ก แผ่นป้ายกระเป๋าหนัง วัสดุตีพิมพ์อื่นๆ

2.2 วัสดุสองมิตินิ่งโปร่งใส ได้แก่ ภาพถ่าย สไลด์ ฟิล์มสตริป แผ่นภาพโปร่งแสงต่างๆ

2.3 วัสดุสองมิติเคลื่อนไหวโปร่งแสง ได้แก่ ภาพยนตร์ในรูปแบบต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ 16 มม. หรือ 8 มม. เป็นต้น

3. วัสดุอิเลคทรอนิคส์ ได้แก่ วัสดุเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ใช้กับเครื่องมืออิเลคทรอนิกส์ ต่างๆ เช่น เทปเสียง เทปภาพโทรทัศน์ วัสดุโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ เป็นต้น

วิดีโอ จัดเป็นวัสดุทางเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ใช้กับเครื่องมืออิเลคทรอนิคส์อย่างหนึ่ง สามารถใช้บันทึกภาพและเสียงได้ โดยใช้คู่กับโทรทัศน์วงจรปิด โทรทัศน์วงจรเปิด ในปัจจุบันวิดีโอเทปได้ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย มีทั้งระบบขาวดำและระบบสี

วารินทร์ รัศมีพรหม (2531 : 131) กล่าวว่า วิดีโอ คือ ระบบส่งสัญญาณที่ไม่ต้องใช้สายและไม่ต้องออกอากาศ คือ วิดีโอกระเป๋าหิ้ว หรือวิดีโอตั้งโต๊ะ ซึ่งสามารถที่จะเล่นย้อนกลับได้ และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เปิดดูรายการเมื่อใดก็ได้ตามความต้องการ รูปแบบในการบันทึกเทปวิดีโอในปัจจุบันเป็นที่นิยมกัน คือ วิดีโอคลาสเซท (Video cassette) และวิดีโอดิสก์ (Videodisc)

วิดีโอคลาสเซท

การบันทึกภาพด้วยวิดีโอที่เป็นเทปแม่เหล็ก (Magnetic tape) แบบเดียวกับเทปเสียงนั้น อาจจะเป็นม้วนใหญ่หรือตลับเทปก็ได้ และที่นิยมกันมาก่อนคือ ตลับเทป หรือวิดีโอคลาสเซท ซึ่งที่ใช้ในวงการศึกษาทั่วไป คือ ขนาด ¾ นิ้ว โดยเริ่มแนะนำกันครั้งแรกในระบบ U-matic ของ Sony เมื่อประมาณปี ค.ศ. 1970 แต่ในปัจจุบันหันมานิยมวิดีโอคลาสเซทระบบ VHS (Video Home System) ซึ่งมีขนาดเทป ½ นิ้ว และระบบ Betamax ของ Sony แต่ทั้งสองระบบนี้ใช้เล่นด้วยเครื่องวิดีโอเดียวกันไม่ได้ ปรากฏว่าระบบ VHS เป็นที่นิยมใช้กันมากกว่า Betamax

วิดีโอดิสก์

ระบบนี้จะบันทึกภาพและเสียงลงบนแผ่นพลาสติกแทนที่จะเป็นการบันทึกลงบนแผ่นเทปแม่เหล็ก วิดีโอดิสก์ สามารถที่จะบรรจุข้อมูลไว้ได้เป็นจำนวนมาก เช่น เก็บบรรจุภาพได้ถึง 54,000 ภาพ ในแต่ละด้านของวิดีโอดิสก์ ซึ่งมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 12 นิ้ว บรรจุภาพฟิล์มสตริป หรือสไลด์หลายพันภาพ และบรรจุสิ่งพิมพ์ได้หลายพันหน้าในแผ่นเดียวกัน นอกจากนี้เครื่องเล่นวิดีโอดิสก์ยังต่อเชื่อมโยงไปยังคอมพิวเตอร์ (Microprocessor) ที่มีหน่วยเก็บความจำไว้ได้ จึงสามารถทำให้ทำโปรแกรมการสอนได้ เป็นลักษณะของ Interactive Video ทำให้สามารถค้นหาภาพที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว และยังสามารถหยุดภาพ และทำให้ภาพเคลื่อนไหวช้า (Slow motion) ได้ด้วย จึงช่วยในการใช้ประกอบการเรียนการสอน เช่น หยุดภาพเพื่อค้นหาคำตอบ หรือคอยปฏิกิริยาตอบสนองของผู้เรียน แล้วจึงดูภาพต่อไปได้

อนันต์ อังกินันท์ (2532 : 8) กล่าวว่า เครื่องวิดีโอเทป (Video tape) ใช้บันทึกภาพเหมือนถ่ายภาพยนตร์ และขณะเดียวกันใช้บันทึกเสียงเหมือนเครื่องเทป สามารถบันทึกภาพในเหตุการณ์ต่างๆ ได้ และนำมาฉายเมื่อต้องการชม โดยไม่ต้องล้างฟิล์มเหมือนภาพยนตร์

เทปบันทึกภาพ (Video tape) ใช้บันทึกภาพและเสียงไว้ในเส้นเทปในรูปคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า สามารถลบและบันทึกได้ใหม่เหมือนเทปบันทึกเสียง และมีทั้งชนิดตลับ (Cassette) และกล่อง (Cartridge) เช่นเดียวกันด้วย

ไพโรจน์ ตีรณธนากุล และคณะ (2528 : 3-4) กล่าวว่า การนำวิดีโอเทปมาเสริมการศึกษาในโรงเรียนนั้น ครูจะต้องเลือกใช้วิดีโอเทปให้ถูกต้อง กล่าวคือ การสร้างวิดีโอเทปเพื่อการศึกษานั้น สร้างได้เป็น 2 แบบ คือ เป็นวิดีโอเทปเพื่อการเรียนการสอนโดยตรง (Instruction Television - ITV) ซึ่งเป็นวิดีโอเทปใช้ในการสอนของครูได้ และวิดีโอเทปเพื่อการศึกษาทั่วไป (Education

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Television-ETV) เป็นการใช้วิดีโอเทปเพื่อเสริมความรู้ทั่วไปกับบทเรียนหรือการเรียนเพื่อความรอบรู้

วิดีโอเทปเพื่อการเรียนการสอนนี้ สามารถใช้สอนแทนครู ในกรณีที่ครูไม่พอ หรือมีผู้เรียนเป็นจำนวนมาก หรือเป็นการออกอากาศไปยังพื้นที่ไกลๆ นอกจากนี้ยังสามารถใช้สอนควบคู่กับครูเพื่อแสดงเรื่องราว ซึ่งจะดีกว่าการอธิบายหรือการสาธิตของครู รวมทั้งบางช่วงที่จำเป็นต้องนำประสบการณ์โลกภายนอกเข้ามาเสริมในบทเรียน วิดีโอทำหน้าที่นี้ได้ดีเยี่ยม

วิดีโอเทปนี้เป็นที่ยอมรับแล้วว่า สามารถสอนได้ดีในเนื้อหาที่เป็นหลักการ (Principles) ความคิดรวบยอด (Concepts) และกฎเกณฑ์ต่างๆ (Rules) นอกจากนี้วิดีโอเทปยังสามารถสาธิตเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติ ขบวนการกิจกรรมและแสดงขั้นตอนการทำงานด้วยมือ เพื่อให้เกิดทักษะได้ผลไม่ต่างจากการสาธิตด้วยครูสอนเลย ดังนั้นวิดีโอเทปจึงเป็นกลวิธีใหม่ในการเรียนการสอนในอนาคตอันใกล้นี้

สรุป วิดีโอ หรือ เครื่องมือทางอิเลคทรอนิคส์อย่างหนึ่ง สามารถใช้ในการบันทึกภาพและเสียงได้ โดยใช้คู่กับโทรทัศน์วงจรปิด หรือโทรทัศน์วงจรปิด มีทั้งระบบภาพสีและขาวดำ สามารถนำมาฉายได้ทันทีเมื่อต้องการชมโดยไม่ต้องล้างฟิล์ม และสามารถลบและบันทึกใหม่ก็ได้

ประโยชน์ของวิดีทัศน์

วิรุฬห์ ลีลาพฤทธิ์ (2529 : 138-139) ได้กล่าวถึงวิดีโอเทปเพื่อการศึกษาโดยทั่วไป ดังต่อไปนี้

1. การแพร่ภาพโทรทัศน์สามารถทำได้ในระบบสีและขาวดำ
2. มีเครื่องบันทึกภาพแบบเคลื่อนย้ายได้ ซึ่งสามารถใช้ได้ในห้องเรียนและตามสถานที่ต่างๆได้
3. เหตุการณ์จากโลกภายนอกสามารถนำเข้าสู่ห้องเรียนได้ประสิทธิภาพในการสื่อสารสูง
4. สามารถแพร่ภาพและเสียงได้ทุกโอกาสและนำมาสอนซ้ำได้โดยไม่ทำให้เนื้อเรื่องเสียไป
5. เทปโทรทัศน์สามารถตัดต่อได้ลบได้นำมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้และยังย้ายลงม้วนอื่นเพื่อแลกเปลี่ยนกันใช้ได้อีก

สุวิทย์ กาญจนพันธ์ (2531 : 153-154) ได้กล่าวว่าเทปโทรทัศน์ มีประโยชน์เหนือฟิล์มภาพยนตร์ คือ

1. เทปโทรทัศน์พร้อมที่จะเล่นกลับได้ทันทีหลังจากบันทึกภาพและเสียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ภาพที่ได้เหมือนกับของจริงมีชีวิตชีวา
3. สามารถนำมาตัดต่อได้
4. สามารถตัดต่อได้ด้วยคอมพิวเตอร์

อุปกรณ์พื้นฐานในการทำเทปโทรทัศน์ คือ

1. กล้องถ่ายโทรทัศน์
2. เทปบันทึกภาพ
3. ไมโครโฟน
4. หูฟัง
5. แหล่งพลังงาน

ไพโรจน์ ตรีรณธนากูล (2528 : 76-78) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการผลิตวิดีทัศน์หรือเทปโทรทัศน์ไว้ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์และเป้าหมายให้ชัดเจน
2. รวบรวมข้อมูลและเอกสาร
3. คัดเลือกข้อมูลและเอกสาร
4. เขียนบทโทรทัศน์หรือวิดีทัศน์
5. เตรียมบันทึกภาพ
6. งานศิลป์
7. เตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสาธิต การทดลอง (ถ้ามี)
8. การบันทึกภาพ
9. ตัดต่อ
10. การบันทึกเสียง
11. การตรวจแก้ไขก่อนนำไปใช้
12. การนำรายการไปใช้
13. การประเมินผล

2.2 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่ชน

พันธุ์ไก่ชน

พันธุ์ไก่ชนในบ้านเรานั้นไม่มีการบันทึกเป็นระบบและจำแนกพันธุ์อย่างมีมาตรฐาน เช่น การกำหนดอุดมทัศนีย์ (Standard Perfection) โดยทั่วๆ ไปจะมีการพูดกันอย่างกว้างๆ ว่า ไก่ชนนั้นได้มาจากพันธุ์พื้นเมืองที่เรียกว่า “ไก่อู”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิสิต ตั้งตระการพงษ์ (2535) กล่าวว่า “ไก่อูมีหลายสี ขนาดใหญ่ แต่มีรูปร่างปราดเปรียว ไข่ดก มีเนื้อมาก เมื่อนำมาเป็นไก่ชนจะทรหดอดทน แข็งแรง ชนได้ดี ทนทานในการต่อสู้ การผสมพันธุ์เพื่อที่จะพัฒนาไก่ชนให้ชนเก่ง นักเลงไก่ชนต้องคัดเลือกศึกษาไก่เก่งๆ ถึงลักษณะทั่วไป สีขน สร้อยโดยเฉพาะบริเวณแข้งและนิ้วเท้า ในปัจจุบันมีพันธุ์ไก่ชนจำนวนมากที่นักเลงไก่ได้ผสมพันธุ์ขึ้นมาเพื่อจุดประสงค์เดียวกันคือ ให้ได้ไก่เก่ง เพื่อนำไปชนชนะไก่อื่นๆ”

ไก่ชนพอจะแยกตามสีได้ดังนี้คือ ไก่เหลืองหางขาว ประดู่หางดำ เขียวเลา ไก่ลาย และเทาทอง

นักเลี้ยงไก่ชนหลายท่านบอกว่า ไก่ชนในสมัยแรกๆ นั้นมีอยู่ 2 พันธุ์ คือ ประดู่ไก่ป่า (ประดู่หางดำ) และไก่เหลืองหางขาว ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วย และคิดว่าสายพันธุ์อื่นๆ ก็แตกย่อยไปจากสองพันธุ์นี้เท่านั้น

เป็นที่น่ายินดีที่ในระยะหลังคนไทยเริ่มหันมาสนใจศึกษาไก่ชนมากขึ้น ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพันธุ์ไก่ชนจึงมีการบันทึกไว้อย่างเป็นระบบโดยเฉพาะพันธุ์เหลืองหางขาว หรือ “ไก่สกุล” ดังนั้น ไก่พันธุ์นี้น่าที่จะได้มีการรับรองให้เป็นพันธุ์ไก่ไทยต่อไป

ลักษณะไก่ชนของพระนเรศวร (เหลืองหางขาว) (พิทักษ์ บัวเปรม, 25) ไว้ดังนี้

สี	:	สร้อยเหลือง แข้งขาวอมเหลือง ปากขาวอมเหลือง หางขาวยาว เหมือนฟ่อนข้าว ยืนผงาดดังราชสีห์
หน้า	:	แหลมยาว เหมือนหน้านกยูง
ปีก	:	ใหญ่ยาว มีขนขาวแซมทั้งสองข้าง
อก	:	ใหญ่ ตัวยาว
หาง	:	รัด ชิด
ตะเกียบคู่	:	แข็ง กระดูกใหญ่
แข้ง	:	เล็ก นิ้วเรียวยาว เดือยงอน คันซ้อน
ขัน	:	เสียงใหญ่-ยาว

ไก่พันธุ์เหลืองหางขาว จึงน่าจะเป็นไก่ไทยพันธุ์แรกที่มี “อุดมทัศนีย์” สมบูรณ์ที่สุด มีการบันทึกลักษณะต่างๆ ไว้ค่อนข้างละเอียดและเป็นพันธุ์ที่ได้แตกลูกแตกหลานหรือแตกแขนงเป็นสายพันธุ์อื่นๆ ตามแต่ละท้องถิ่น โดยจะพบลูกหลานที่เกิดจากพันธุ์นี้ได้ทั่วทุกแห่งของเมืองไทย

ส่วน **“ประดู่หางดำ”** หาหลักฐานเหมือนกับเหลืองหางขาวไม่ค่อยได้

อย่างไรก็ตาม เชื่อว่าในหมู่เกจิอาจารย์นักเลี้ยงไก่ชนน่าที่จะสามารถบอกได้ว่า ลักษณะพันธุ์ไก่ชนในสายพันธุ์หลักๆ นั้นมีลักษณะอย่างไรบ้าง ซึ่งควรที่จะได้มีการจำแนกพันธุ์ทำพันธุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติ (Pedigree) ของแต่ละสายพันธุ์ และกำหนดอุดมทัศนีย์ (Standard Perfection) และการรับรองพันธุ์ ฯลฯ กันอย่างจริงจังต่อไป

กล่าวโดยสรุป สายพันธุ์ไก่ชนที่ดี และได้ผ่านการยอมรับของนักเลี้ยงไก่ชนในบ้านเรา พอจะแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1) เหลืองหางขาวหรือไก่สกุล ไก่ตระกูลนี้ถือว่าเป็นตระกูลดั้งเดิมของไก่ชน มีประวัติการตีดีเด่นมาก มีลำหักลำโค่นดี หรือการแทงก็แม่นยำ เข้าตาเข้าหูพอดี สูงระหงและยาว 2 ท่อน มีสร้อยเป็นสีเหลือง ปากสีเหลือง เนื้อสีชมพูอมแดงเข้ม หรือสีเหลืองอมขาวแต่ไม่ออกสีเหลือง เกล็ดแข็ง อาจเป็นรูปแบบใดก็ได้ แล้วแต่จุดประสงค์การตีว่าจะนิยมเป็นแทงหรือไก่ลำหักเดือยอาจคุดหรือตรงก้อยหางเป็นสีดำ แต่จะมีสีขาวแทรกอยู่ประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์

2) ประดู่หางดำ ไก่ตระกูลนี้สร้อยจะแดงหางจะดำ เชื่อว่าเกิดจากการคัดพันธุ์มาจากจังหวัดสุพรรณบุรีและอยุธยา เป็นพันธุ์ดั้งเดิมรองมาจากเหลืองหางขาวอีกพันธุ์หนึ่ง

3) ไก่ลาย ทางภาคกลางอาจเรียกว่า "**ไก่เบี้ย**" ส่วนทางเหนือเรียกว่า "ไก่ข่อย" ขนจะออกเป็นลายๆ มีเลี้ยงกันมากแถวอยุธยา และจังหวัดสุพรรณบุรี

4) คู่หางดำ ไก่คู่หางดำเป็นไก่ที่มีศักดิ์ศรีเทียบเคียงกับเหลืองหางขาวได้ แต่ภายอาจด้อยกว่าเล็กน้อย สีสร้อยคอและสร้อยข้างตัวเป็นคู่มีหางดำตามชื่อ สีตัวเหมือนๆ กับเหลืองหางขาวแต่อาจคล้ำกว่าเล็กน้อย รวมทั้งสีของแข้งด้วย

5) เขียวไข่กา มีสีขนเป็นสีเขียวอมดำ ตาอาจเป็นสีแดง หรือเขียวก็ได้ สีลำตัวเป็นสีน้ำตาลอมดำ สีแข้งเป็นสีเหลืองอมดำ หรือน้ำตาลอมดำ

6) แข้งเขียวตาลาย เป็นไก่ที่ไม่ค่อยมีชื่อนัก นานๆ จะมีบทบาทขึ้นมาสักครั้ง สีแข้งเป็นสีเหลืองอมเขียวหรือน้ำตาลอมเขียว ตามจะสีสีน้ำตาลอมแดงและสีน้ำตาลเป็นจุดๆ อยู่ในตาทำให้ดูว่า "ตามันลาย" ชาวบ้านจึงเรียกชื่อตามลักษณะปรากฏ

7) เทาสร้อยทอง สีขนจะมีมน ชาวบ้านจึงเรียกว่า "ไก่มน"

อย่างไรก็ตาม วิชิโต ได้สรุปเกี่ยวกับพันธุ์ไก่ชนไว้ว่า น่าจะมาจาก "ไก่อู" เป็นหลัก และไก่อูพันธุ์แท้สามารถดูได้จากลักษณะสำคัญ 5 ประการคือ

1. สี
2. ขน
3. รูปร่างลักษณะ
4. ถิ่นที่อยู่ของเจ้าของไก่
5. ประวัติความเป็นมาของเจ้าของพันธุ์ไก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยมีรายละเอียดดังนี้ :

สี

ไก่อูพันธุ์แท้จะประกอบด้วยสีต่างๆ ซึ่งจัดลำดับเรียงตามความนิยมดังนี้

(1) สีประดู่ หางขาว

(2) สีประดู่ หางดำ

(3) **สีเขียวปีกแมลงภู่ หางขาว**

(4) สีเขียวปีกแมลงภู่ หางดำ

(5) เหลือง หางขาว

(6) ด่างกระหางขาว

(7) สีดอกหมาก หางขาว

ทั้ง 7 สีนับว่าเป็นสีแม่พันธุ์ หรือพูดง่ายๆ ก็คือเป็น **"สีประจำพันธุ์"** นั่นเอง

ขน

เนื่องจากไก่อูเป็นพันธุ์ไก่นักสู้ตัวฉกาจโดยสัญชาตญาณ ทุกอย่างในตัวของมันจะต้องอยู่ในลักษณะแกร่ง ไม่เทอะทะรุ่มร่ามเช่นไก่พันธุ์อื่นๆ ลักษณะขนจะต้องเป็น **"ขนแข็ง คล้ายกับขนแห้ง"** ไม่มีลักษณะเป็นขนที่อ่อนนิ่มที่นักเลงไก่ชนเรียกว่า **"ไก่ขนเปียก"**(จะพบในไก่สีเขียวปีกแมลงภู่มากที่สุด)

รูปร่างลักษณะ

ปากต้องใหญ่ สั้น ลักษณะเป็นปากที่แข็งแรงมี **"สีเหลืองหรือขาว"** แต่บางตัวก็มีสีดำลายเป็นทางๆ ปนอยู่บ้าง แต่ไม่ควรเกิน 1 ใน 4 ของปาก

ตาต้องกลม นูนเด่น ไม่ยาวรี ไก่ที่มีนัยน์ตาลึกแสดงถึงนิสัยไม่ดี เห็นแก่ตัว ชอบจิกตีไก่อื่นในขณะให้อาหารร่วมกัน

ก้านคอ ต้องใหญ่ แข็งแรง สังเกตได้จากเสียงที่ขัน ถ้าขันเสียงใหญ่ เสียงห้าวและทุ้ม นั่นแสดงว่าเป็นไก่ที่มีลำคอใหญ่ ซึ่งจะได้เปรียบ ในเชิงเข้าเกี้ยวตีเป็นพิเศษ เพราะสามารถกอดคู่ต่อสู้ได้ดี

ไหล่ ต้องมองดูกว้าง ผึ่งผาย ไก่ที่มีลักษณะเอาปีกขึ้นไปห่อไว้บนหลังเวลาเดิน เป็นลักษณะที่ไม่ดี (ไม่องอาจ ขาดความสง่างาม)

ลำตัว ต้องลึก เวลายืนสง่า ด้านหน้าใหญ่ แล้วเรียวเหลมไปทางด้านหาง มองดูคล้ายกับรูปของ "หัวปลีกล้วย"

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขา มีช่วงขายาวสมส่วน แข็งแรง ไม่ใหญ่จนแลดูเทอะทะ

แข้ง กลมไม่บิดเบี้ยว

หาง พุ่ง ไม่เป็น บ่วง แบบหางไก่แจ้ (ไก่ที่หางเป็นบ่วงเวลาเข้ากอดคู่ต่อสู้จะมีปัญหาเพราะจะทำให้เหยียบหางตัวเอง ทำให้เสียหลักในการทรงตัว) แพนหางต้องแผ่กว้าง เพื่อช่วยในการบินขึ้นโฉบตีได้ดี

ผู้เขียนได้ข้อมูลลักษณะของสายพันธุ์ไก่ชนเพิ่มเติมจากการประชุมของผู้รู้และผู้สนใจเรื่องของไก่พื้นเมืองไทย เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2540 ซึ่งเป็นข้อมูลล่าสุด จึงได้นำเสนอไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ถิ่นที่อยู่ของเจ้าของไก่

ต้องสืบดูว่าเจ้าของไก่ตัวนั้นๆ ได้ไก่มาจากที่ไหน เช่น เพาะขึ้นมาเองหรือเอามาจาที่อื่นๆ ถ้าบ้านเจ้าของไก่ไม่เคยโยกย้ายถิ่นฐาน ต้องดูว่ารอบๆบ้านเขามีผู้เลี้ยงไก่พันธุ์อื่นไว้หรือไม่ ถ้าเป็นบ้านที่ตั้งโดดๆ เพียงหลังเดียว จะทำให้แน่ใจว่าไก่มาจากสายพันธุ์เดียวกัน การหาข้อมูลเหล่านี้ก็เพื่อต้องการให้ได้ไก่ที่มีสายเลือด “บริสุทธิ์” จริงๆ

ประวัติความเป็นมาของเจ้าของพันธุ์ไก่

เป็นผลต่อเนื่องมาจากถิ่นที่อยู่ของเจ้าของไก่ เพื่อหาข้อมูลในด้านชื่อเสียง เกียรติยศ และความซื่อตรงของเขา เพราะมีผู้ต้องการไก่บางท่านใจร้อนเกินไป ไม่ทันได้สืบเสาะหาข้อเท็จจริงเท่าไหร่ก็ไปซื้อมา ผลสุดท้ายได้ของไม่ดี คือถูกต้มจนเปื่อยนั่นเอง

ถ้าได้ไก่พันธุ์แท้ เจ้าของผู้เสนอขายเป็นคนยุติธรรม ถึงแม้ราคาจะสูงไปสักหน่อย ก็ยังดีกว่าซื้อเอามาโดยไม่รู้จักเจ้าของ

ลักษณะอุดมทัศนีย์ของไก่ชนที่ดี

อุดมทัศนีย์ (Standard Perfection) คือ ภาพรวมอย่างกว้างๆ ที่มนุษย์คิดขึ้นมาว่าลักษณะที่ดีของไก่ควรจะเป็นอย่างไร เพื่อเป็นเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำในการกำหนดสายพันธุ์ไก่ชนิดต่างๆ ดังมีคำกล่าวว่า

อกชัน หวั้นชิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หงอนบิด ปากร่อง
พัดเจ็ด ปีกสิบเอ็ด
เกล็ดยี่สิบสอง ถือเป็นไก่ชั้นเยี่ยม

อกชัน คือ อกเชิดท้ายลาด
หวั้นชิด คือ ขั้วหางชิดกับบั้นท้าย กับเชิงกราน
หงอนบิด คือ หงอนไม่ตรง
ปากร่อง คือ ร่องตรง 2 ข้างจะงอยปากแสดงว่าปากแข็งแรง
พัดเจ็ด คือ ขนหางพัดมีข้างละ 7 อัน
ปีกสิบเอ็ด คือ ขนปีกท่อนอกมีข้างละ 11 อัน
เกล็ดยี่สิบสอง คือ เกล็ดนิ้วกลางมี 22 เกล็ด
นี่คืออุดมทัศนีย์ของไก่เหลืองหางขาว ซึ่งเป็นไก่ชั้นยอดเยี่ยมของทางภาคใต้
พ.ต. พิทักษ์ บัวเปรม (อ้างโดย อภิชัย รัตนวราหะ , 2541)ได้สรุปลักษณะไก่ชนของพระนเรศวรมหาราชไว้ดังนี้
สี สร้อยเหลือง แข้งขาวอมเหลือง ปากขาวอมเหลือง หางขาวยาวเหมือนฟ่อนข้าว ยืนผงาดดังราชสีห์
หน้า แหลมยาว เหมือนหน้านกยูง
ปีก ใหญ่ยาว มีขนขาวแซมทั้งสองข้าง
อก ใหญ่ ตัวยาว
หาง รัด ชิด
ตะเกียบคู่ แข็ง กระดูกใหญ่
แข้ง เล็ก นิ้วเรียวยาว เดือยงอน คันซ้อน
ขัน เสียงใหญ่-ยาว
เกล็ดที่แข้ง นิ้วเท้าต้องเรียบ และมีลักษณะพิเศษ คือ
“เสือซ่อนเล็บ เหน็บชั้นใน
ไชบาดาล เกล็ดผลาญศัตรู”
อาจารย์จิตรเกษม ชมภูคำ (อ้างโดย อภิชัย รัตนวราหะ , 2541)ได้สรุปลักษณะพ่อไก่ชนที่ดีไว้อย่างกว้างๆ ดังนี้คือ

คอยาว ขนหนา
ลำตัวเรียวยาว ปีกหางหนาและ โคนหางต้องหนาด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะไก่ชนที่ดี

จากการค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะไก่ชนที่ดีมีลักษณะอย่างไร ที่มีการบันทึกไว้ค่อนข้างละเอียดนั้น ผู้เขียนที่ใช้นามปากกาว่า "เคดุลยา" เขียนเรื่อง ตำราดูลักษณะและวิธีการบำรุงเลี้ยงไก่ชน (พ.ศ. 2519) น่าจะเป็นเอกสารที่ละเอียดมากที่สุด

อย่างไรก็ตาม ในระยะหลังเมื่อคนเริ่มให้ความสนใจเรื่องไก่พื้นเมือง-ไก่ชนมากขึ้น ตำราหรือหนังสือที่เกี่ยวกับไก่ชนเริ่มมีมากขึ้น ผู้เขียนจึงจะขอรวบรวมให้ปรากฏเป็นหลักฐานไว้ในหนังสือเล่มนี้ เพื่อความชัดเจนขึ้น โดยสรุปลักษณะที่ดีของไก่ชนได้ดังต่อไปนี้

1. รูปร่างและท่าทาง

รูปร่างของไก่ชนเป็นภาพรวมของไก่ชนทั้งหมดที่จะบอกให้ทราบว่าไก่ตัวนั้นมีลักษณะของการเป็น "**นักสู้**" และ "**ฉลาดเฉลียว**" แค่ไหนซึ่ง เคดุลยา ได้ให้ข้อคิดไว้อย่างกว้างๆ ใน ตำราดูลักษณะฯ (พ.ศ. 2519) , (อ้างโดย อภิชัย รัตนวราหะ , 2541) ดังนี้คือ

โตขนาดปานกลาง สูงเปรียว
ส่วนประกอบของกระดูกโต
หลังและหน้าอกตรงไม่โค้งงอ
ตาแจ่มใสและนูนเด่น

เกรียงไกร ไทยอ่อน (อ้างโดย อภิชัย รัตนวราหะ , 2541)ได้แบ่งขนาดไก่ไว้เป็น 3 ประเภท

1. **ไก่ขนาดใหญ่** น้ำหนักตั้งแต่ 3 กก. ขึ้นไป จนถึง 4 กก. มีรูปทรง 3 แบบ คือ
   ก. ทรงล่ำเตี้ย หลังเบี้ยจั่น เป็นไก่ข่วงสั้น
   ข. ทรงสูง ยาว อกใหญ่ท้ายเรียวคล้ายปลีกล้วย
   ค. ทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าคล้ายลังไม้

2. **ไก่ขนาดกลาง** น้ำหนักตัวตั้งแต่ 2.5 กก. ถึง 3 กก. มีทรงเดียวคือ "ทรงหงส์" คือมีลำตัวยาวรูปปลีกล้วย หัวและคอเปิดตรง สนับปีกแข้งหนาใหญ่ และยาวจนปลายปีกไปจรดกันที่ใต้โคนหาง หางแข็งยาว โคนโค้งกระดกขึ้นเล็กน้อยแล้วปลายหางจึงโค้งลง ปั้นขาใหญ่ แต่แข้งค่อนข้างยาว ลำตัวทอด ท่ายืนผึ่งผาย เวลาเดินนวยนาดดั่งนักมวยรำมวย คือเมื่อยกเท้าขึ้นย่างก้าวเดิน นิ้วทั้ง 3 จะกำ เวลาเท้าลงจะถึงพื้นดินจึงจะแบบออก เป็นไก่ที่มีรูปทรงงามสง่าเป็นอย่างยิ่ง

3. **ไก่ขนาดเล็ก** น้ำหนักตั้งแต่ 1.5 กก. ถึง 2 กก. มีรูปทรง 3 แบบคือ
   ก. ทรงสามเหลี่ยม สูงเล็กยาว ขนยาว หางยาว
   ข. ทรงรูปไข่ หางน้อย สร้อยสั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค. ทรงล่ำแต่เล็ก หากหกอกตั้ง ถกเขมรตีเหล็ก

รูปร่างและท่าทางของไก่ชนจึงเป็นลักษณะที่สำคัญลักษณะแรกที่เราจะต้องคำนึงถึงก่อน

2. ปาก

ถ้านักมวยใช้หมัด ปากไก่ชนก็คือหมัดที่เป็นอาวุธสำคัญในการชน เพื่อใช้สำหรับจิกฉวย เมื่อฉวยติดมั่นคงดีแล้วจึงใช้ตีนเตะทีหลัง

ปาก แข้ง เกล็ด เดือย และเล็บ ต้องเป็นสีเดียวกับสีของตัวไก่ เช่น

ไก่เหลืองหางขาว ต้องมีปาก แข้ง เดือย และเล็บ **สีเหลืองอ่อนหรือเกือบขาว**

ไก่เขียว ปาก แข้ง เดือย และเล็บ **สีเขียวแก่**

ยกเว้นไก่เขียวพาลี ซึ่งเป็นไก่เขียว แต่แข้ง เดือย ปาก และเล็บ **สีเหลืองอ่อน**

ไก่สีเทา ปาก แข้ง เดือย และเล็บ **สีตะกั่วตัด**

"ปากที่สั้น หนา โต และมั่นคงที่สุด" เป็นลักษณะปากดี

"ปากที่บาง ยาว งองุ้มเหมือน**ปากนก**" ห้ามใช้ทำเป็นไก่ชนเด็ดขาด เพราะจิกฉวยไม่มั่นคง

กล่าวโดยสรุป ปากควรมีลักษณะ

"อวบ หนา มั่นคงแข็งแรง ร่องน้ำลึกยาวจากโคนถึงปลายปากยาว และงองุ้มพอประมาณ สมตัว ปากบนยาวคลุมปากล่าง สีเดียวกับแข้งและถูกต้องตามพันธุ์"

ปากบิดเบี้ยวไม่สมบูรณ์และตำหนิอื่นๆ เป็นลักษณะไม่ดี

3. หงอน

หงอนไก่ชนก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นส่วนที่เป็น "**เป้าหมาย**" ในการโจมตีของคู่ต่อสู้ และไก่แต่ละตัวจะมีหงอนแตกต่างกัน เช่น หงอนแจ้ หงอนกุหลาบ หงอนจัก

นอกจากนี้หงอนยังเป็นตัวบ่งชี้ถึงสุขภาพของไก่ในขณะนั้นด้วย ถ้าไก่มีสุขภาพดี หงอนจะมีสีแดงจัด มีเลือดฝาดเห็นได้ชัด ไม่ซีดเซียว

สรุป ใบหน้าของไก่ชนที่ดีจะบ่งบอกว่าเป็น "ไก่ฉลาด" ค่อนข้างเรียวสมตัว แต่ดูบึกบึน คางรัดหน้าไม่กว้างหรือใหญ่เกินไป ผิวหน้าเรียบแดงเป็นมัน คิ้วหนาพอประมาณ ไม่มีลักษณะ **"คิ้วลิง"** ตาดุคมวาว (ลักษณะนักสู้) เสี้ยนตาชัดเจนเหมือน **"ตาเสือ"** หรือ **"ตาเหยี่ยว"** สีตาปลาหมอตาย หรือเข้าลักษณะสีขนตามพันธุ์ ตุ้มและเหนียงรับกับใบหน้า ไม่ใหญ่เกินไปลักษณะตาบอด คิ้วลิง หน้ามีลักษณะแบบ "'หน้าโง่" ตำหนิอื่นๆ เป็นลักษณะไม่ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

4. หัว

ควรมีลักษณะอวบ กระดูกหนา ยาวรัดเป็น 2 ตอน ส่วนหน้าเล็กกว่าส่วนท้าย ด้านซ้ายและขวามีความสมภาค ไม่ปูดโปนบิดเบี้ยว ช่องหูค่อนข้างเล็ก ขอบหูเรียบ มีขนปกคลุม พื้นที่ระหว่างช่องหูกับหัวส่วนบน (ขมับ) อวบเต็ม ท้ายกระโหลกมีรอยไขหัวธรรมชาติ

กระโหลกบิดเบี้ยว ปูดโปน หูกลวง ตำหนิอื่นๆ เป็นลักษณะไม่ดี

5. ลำคอ

โตสั้น และมั่นคง เมื่อนวดคลึงนานๆ จะเป็นสีแดงสด เคลื่อนไหวได้ดี แสดงว่าหลบหลีกได้ดี

ถ้าลำคอเล็กยาว เวลาคลึงไม่มีสีแดงและโตขึ้น รวมทั้งมีขนดกมากเกินไป ภายในลำคอมี **กลิ่นคาว**หรือ**เหม็น** และมีตำหนิอื่นๆ เป็นลักษณะไม่ดี

6. ปีก

กระดูกปีกหนา กล้ามเนื้ออวบสมบูรณ์ ขนปีกหนายาวเรียงถี่ชิด ขนปีกชัยหนายาวจำนวนเส้นมาก สีขนปีกและสนับปีกถูกต้องตามพันธุ์และเสมอกันทั้ง 2 ข้าง ไหล่อวบหนายกสูง สนับปีกแน่น สีเดียวกับสร้อยหลังและสร้อยคอ เป็นลักษณะของปีกที่ดี

ส่วนปีก 2 ตอน ปีกปะ หรือตำหนิอื่นๆ ปีกเล็ก ปีกขนเปราะ ปีกใยแตก ใช้ไม่ได้

7. ลำตัว

ลักษณะที่ดี : จะเป็นรูป **"ปลีกล้วย"** ยาวจับเป็น 2 ท่อน คอดกลางหัวท้าย บานกระดูกสันหลัง อกยาวใหญ่หนา ไม่คดหรือเบี้ยว จะเสียรูปกระดูกสันหลังแผ่กว้างตลอดแบบเป็ด หลังไม่ค่อมหรือบิดเบี้ยวปูดโปน กล้ามเนื้อทุกส่วนของลำตัวอวบหนาสมบูรณ์แข็งแรง อยู่ในลักษณะ "เกร็งตัว" สะโพกเต็ม อวบหนาเสมอกันทั้ง 2 ข้าง ช่องท้องแคบ แต่ไม่แฟบ

ลักษณะไม่ดี : ลำตัวคด หลังคดพิการ กระดูกอกบิด คอเสียรูป และตำหนิอื่นๆ

8. หาง

ขนหางแม้ว่าจะไม่เป็นสิ่งสำคัญในเรื่องการชน แต่ขนหางจะเป็นส่วนประกอบในการพิจารณาว่าไก่ตัวนั้นมีลักษณะบ่งว่าจะชนเก่งได้แค่ไหนเพราะถ้าขนหางยาวมากเกินไป เวลาชนในจังหวะที่กำลังถอยหลัง อาจจะเหยียบหางตัวเองล้มลงได้ทำให้คู่ต่อสู้ได้เปรียบ บางตัวเคยแพ้เพราะขนหาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
47240

อย่างไรก็ตาม นักเลี้ยงไก่ชนได้ให้ลักษณะของหางที่ดีไว้ดังนี้

กระเบนหางควรอวบใหญ่ ตรง ไม่คด ซอกกระเบนหางอวบแน่นชิดกับลำตัว กระปุกน้ำมันมี 1 อัน (ถ้าตัวใดมี 2 อัน หรือกระปุกน้ำมันแฝดท่านว่าไม่ดี ไก่มักใจไม่สู้) หางพัดใหญ่ยาวพุ่งตรงหางกะลวยและขนรองต่างๆ อวบยาว มีจำนวนมากเส้นและสีขนหางถูกต้องตามพันธุ์

แต่ถ้าไก่มี **"กระเบนหางคด"** ซอกกระเบนเล็ก ห่าง ไม่ชิดลำตัว หรือมีตำหนิอื่นๆ เป็นลักษณะของหางที่ไม่ดี

9. เนื้อหนัง

ก็คือส่วนที่เป็น **"กล้ามเนื้อ"** เป็นมัดๆ เมื่อเอามือนวดดูนานๆ จะเป็น **สีแดงสด** แสดงว่าไก่มีเลือดลมดี มีพละกำลังมาก โดยเฉพาะไก่ชนที่มีอายุ 1 ปีขึ้นไป เนื้อหนังตามคอ เนื้อกล้าม-หน้า อก ขา คอ และที่เหนียงจะต้องมีสีแดงอยู่ตลอดเวลา แต่ถ้ายังมีสีซีดขาว แสดงว่าไก่มีโรคประจำตัว ร่างายไม่สมบูรณ์ ไม่ควรนำไปชนเป็นอันขาด

ไก่เนื้อดำ ผู้ชำนาญเลี้ยงไก่ชนบางท่านว่าไม่ควรนำมาเป็นไก่ชน แต่บางท่านกลับบอกว่าดีน่าที่จะได้มีการพิสูจน์กันต่อไป

10. ปั้นขา

ควรอวบใหญ่แข็งแรง ไม่กางเข้าหรือออกมากไป กล้ามเนื้อสมบูรณ์และเกร็งตัว เอ็นยึดกล้ามเนื้อที่ข้อขาใหญ่แข็งแรง ข้อขาพับอวบใหญ่ กลมกลึง มีขนปกคลุมตลอด ไม่มีลักษณะ "เหน็บเสี้ยน" ไม่เป็นข้อล่อน

11. เดือย

เป็นอาวุธที่สำคัญที่สุดในการชนไก่ เคดุลยาได้ให้ข้อคิดในลักษณะของเดือยที่ดีไว้ดังนี้ สีเหมือนแข้ง เกล็ด และปาก งอกช้า โคนโต ปลายเรียวแหลมโค้งไปหลังเล็กน้อย (ชนิดนี้แทงจัดนัก) หรือเป็นเหลี่ยม ชนิดนี้มักจะงอกเป็นสามเดือย เดือยกลางต้องยาวกว่าเดือยข้างๆ เดือยข้างมีประโยชน์ในการเป็นลิ่มป้องกันไม่ให้เดือยกลางหัก ส่วนเดือยกลางใช้สำหรับแทงได้ดีพอๆ กับเดือยชนิดปลายเรียว เดือยที่แทงได้ดีต้องแทงแล้วทำให้แผลเปิดกว้าง เย็บลำบาก

12. แข้งและเกล็ด

แข้งและเกล็ดเป็นเรื่องที่อธิบายได้ยาก ไม่มีสูตรตายตัว มีความหลากหลาย แต่เกรียงไกรไทยอ่อน ได้จำแนกเกล็ดไว้ 6 ชนิด คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. เกล็ดกำไล : เป็นเกล็ดเดียวตรงเต็มแข้ง
2. เกล็ดพันลำ : เป็นเกล็ดเดียวเฉียงเต็มแข้ง
3. เกล็ดปัดตลอด : เป็นเกล็ด “สองแถว” เป็นระเบียบตลอดแข้ง
4. เกล็ดสามแถว : มี 3 แบบคือ
   ก. สามแถวเกล็ดใหญ่ได้ระเบียบ
   ข. สามแถวเกล็ดใหญ่ไม่ได้ระเบียบ
   ค. สามแถวแต่เกล็ดตรงกลางแถวเป็นเกล็ดเล็ก “รูปเมล็ดข้าวสาร” เรียงแซมอยู่ตลอด
5. เกล็ด 4 แถว
6. เกล็ดไม่มีระเบียบ

อย่างไรก็ตาม เคดุลยาได้สรุปลักษณะเกล็ดที่ดีคือ

ก. แข้ง เกล็ด เดือย และจะงอยปากสีต้องเหมือนกัน

ข. เกล็ดหน้าแข้ง “ขรุขระ” มากเท่าไหร่ยิ่งดี

ค. จะเป็น 2 แถว หรือ 3 แถวก็ได้ ถ้าแข้งกลม เกล็ดหน้าแข้งจะมี 3 แถว แต่ถ้าเป็นแข้งเหลี่ยม เกล็ดหน้าแข้งจะมี 2 แถว

อย่างไรก็ตาม ไก่จะดีหรือไม่ นักเลงไก่จะดูจาก “เกล็ดเหน็บ” เป็นสำคัญ เพราะเกล็ดเหน็บเป็นเกล็ด “เหลือแถว” แต่เล็กกว่าเกล็ดใหญ่เล็กน้อย (ดูรูป) เกล็ดเหน็บนี้อยู่ตรงไหนดีทั้งนั้น

เกรียงไกร ไทยอ่อน ได้สรุป “เกล็ดทีเด็ด” ไว้ 5 ประเภท คือ

1. เกล็ดกำหลดตลอดแข้งขวา มี 3 ชนิด คือ
   ก. เกล็ดกำไลอันเดียวตรงกับเดือย
   ข. เกล็ดกำไล 3 อันใต้เดือย
   ค. เกล็ดกำไล 3 อันบนเดือย
2. เกล็ดพิฆาต เป็นเกล็ด 2 แถวตลอดทั้งแข้ง แต่ 4 เกล็ดตรงเดือยมาบรรจุกันพอดีเห็นเป็นรอย “กากบาท” อย่างชัดเจน คือ
   (ก) กากบาทที่ใต้เดือย และ
   (ข) กากบาทที่บนเดือย
3. เกล็ดดอกจัน เป็นเกล็ดกลมเล็กๆ อยู่ระหว่างกลางของ 4 เกล็ด ทำให้มองเห็นเป็นรูปคล้าย “กลีบลูกจันผ่าหรือดาวล้อมเดือน” ตรงเดือยใต้เดือย บนเดือย
4. เกล็ดบัวตูม เป็นเกล็ดคล้ายดอกบัวตูมแลบขึ้นมาจากเกล็ดทั้ง 4 เกล็ดตรงเดือย
5. เกล็ดแลบ เป็นเกล็ดเล็กๆ คว่ำแลบออกมาจากเกล็ดแข็งด้านล่างระหว่างนิ้วนางกับนิ้วกลาง 3 เกล็ดซ้อนกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

13. นิ้ว

ต้องมีครบข้างละ 4 นิ้ว นิ้วยาวได้รูป เหยียดตรงสมบูรณ์ไม่บิดงอหรือหัก นิ้วก้อยตรงไม่บิดหรือปัดเข้าข้างใน นิ้วควรกางแยกออกจากกันเป็นมุมกว้าง เกล็ดนิ้วหนาแห้งเรียงกันเป็นระเบียบควรมีแถวเดียว จำนวนเกล็ดที่นิ้วมีมากยิ่งดี เล็บอวบหนายาว ปลายเล็บจิกพื้น

นิ้วบิดงอรวบเข้าหากันแบบ "ตีนปุก" และมีตำหนิอื่น ใช้ไม่ได้

14. ลักษณะขน

"ไก่งามเพราะขน " เป็นคำพูดที่บ่งบอกให้ทราบว่า เรื่องของขนไก่เป็นการแสดงภาพรวมของไก่ในเบื้องแรก อันแสดงว่าไก่มีสุขภาพอนามัยดีเลวแค่ไหน

ไก่ชนที่มีลักษณะดีจะมีขนยาวละเอียดและดก สมบูรณ์ มองดูเป็นมัน ไม่นิ่มหรือลักษณะแบบขนเปียก ไม่มีลักษณะแบบขนน้อย สร้อยสั้น สร้อยคอ ปีก และหลังเป็นสีเดียวกันถูกต้องตามพันธุ์ ไม่ย้อมหรือแต่งจนผิดธรรมชาติ

ความสมบูรณ์ในไก่ชนสามารถจะดูได้จากลักษณะพิเศษดังนี้ :

1. เกล็ดแข้งแตกตลอดเป็นรูปกากบาท หรือเฉพาะตรงเดือย
2. เกล็ดกำไลตรงเดือยทั้ง 2 แข็ง เดือยอวบสมบูรณ์ ยาว
3. เกล็ดแข็ง 2 แถว หรือ 3 แถว มีเกล็ดแซมหรือแตกเฉพาะนิ้วในทั้ง 2 ข้าง
4. เกล็ดแข็งเป็นแบบกำไลพันลำ แต่มีเดือยยาวอวบหนา
5. เกล็ดแข้ง 2 แถว หรือ 3 แถวไม่มีกำไล เดือยคุด แต่ไม่ใช่เกล็ดงูหรือรูหูกลวง

ความไม่สมบูรณ์ ลักษณะพิการตามกรรมพันธุ์ ฯลฯ เป็นลักษณะที่ไม่ดี

การผสมพันธุ์ การคัดเลือก และวิธีการเลี้ยงดูไก่ชน

การผสมพันธุ์และวิธีการคัดเลือกไก่ชนถือได้ว่าเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ของคนไทยโดยเฉพาะ เป็นภูมิปัญญาของนักเลี้ยงไก่ชนที่ได้สั่งสมประสบการณ์เหล่านี้ และได้ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสู่คนไทยในปัจจุบันมาเป็นเวลาช้านานแล้ว ยากที่คนต่างชาติจะเรียนรู้หรือเข้าใจได้

ความรู้และภูมิปัญญาเช่นนี้ จะเอามาตรฐานของฝรั่งหรือศาสตร์ทางตะวันตกมาเป็นบรรทัดฐานอาจจะใช้ไม่ได้ ดังตัวอย่างเช่น การให้ความสำคัญของแม่พันธุ์ไก่ชนมากกว่าพ่อพันธุ์ ที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในวงการนักเลี้ยงไก่ชนทราบกันดีว่า ตระกูลไก่ชนที่ดี ตีเก่งนั้น เขาจะหวง "แม่พันธุ์" มาก และยังมีเคล็ดลับอีกหลายอย่างที่เกี่ยวกับการผสมพันธุ์ไก่ชนที่น่าจะได้มีการศึกษากันอย่างจริงจังต่อไป

วิธีที่ดีที่สุดในการจะได้ความรู้ในเรื่องเหล่านี้ก็คือการได้ออกไปพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และซักถามอย่างอ่อนน้อมถ่อมตนจาก "เกจิอาจารย์ไก่ชน" ที่มีอยู่ทั่วไป แล้วนำเอามาประมวลให้เป็นหลักเกณฑ์ต่อไป

อย่างไรก็ตาม จากการที่ผู้เขียนได้มีโอกาสค้นคว้าจากตำราการเลี้ยงไก่ชนและพูดคุยกับเกจิอาจารย์ไก่ชน ทำให้ได้ข้อสรุปวิธีการผสมพันธุ์และการคัดเลือกไก่ชนไว้ดังต่อไปนี้

การที่เราจะเริ่มผสมพันธุ์ไก่ชนนั้น ขั้นแรกเราต้องเสาะแสวงหา "เหล่า" หรือ "ตระกูล" ทั้งสายพ่อแม่พันธุ์จากผู้เลี้ยงดีๆ ก่อน โดยเริ่มต้นจากพ่อและแม่พันธุ์อย่างละ 1 ตัวก็คงจะพอ

พ่อไก่ที่จะใช้ผสมนั้นต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 10 เดือน สุขภาพอนามัยดี ลักษณะถูกต้องตามพันธุ์ไก่ชนดังได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว

ส่วนแม่พันธุ์ไก่ชนที่ดีควรผ่านการให้ลูกมาสักครอกหรือสองครอกจะดีมาก แต่ก็มิได้หมายความว่าต้องเลือกไก่ที่แก่ ลูกที่ได้จะมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง เติบโตเร็ว ใช้ชนได้ดี

การคัดเลือกพ่อพันธุ์

มีข้อแนะนำดังนี้:

1. ต้องคัดจากสายเลือดบริสุทธิ์ เข้าตามตำราสายพันธุ์ไก่ชนชนิดต่างๆ เช่น สีตรงตามพันธุ์
2. ต้องเป็นไก่ชนที่ชนไม่เคยแพ้มาก่อน
3. รูปร่างลักษณะดี องอาจ ขนปีกและขนหางขึ้นเป็นระเบียบ
4. อายุตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป และไม่ควรเกิน 3 ปี
5. เดือยไม่ยาวเกินไป พ่อไก่ที่เดือยยาวจะผสมพันธุ์ไม่ได้ดี เพราะปลายเดือยจะคมจะปักหลังแม่ไก่ ทำให้แม่ไก่พลาดการผสมพันธุ์ในครั้งนั้นๆ ได้
6. พ่อไก่ที่ดีจะจดจำเจ้าของได้แม่นยำ ผสมพันธุ์เก่ง นอนเป็นที่
7. มีขนาดพอเหมาะ ไม่เล็กไม่ใหญ่จนเกินไป หากแม่ไก่เล็กก็ควรหาพ่อไก่ใหญ่ หากแม่ไก่ใหญ่ พ่อไก่จะเล็กบ้างก็ได้

การคัดเลือกแม่พันธุ์

มีข้อแนะนำดังนี้:

1. ลักษณะตรงตามพันธุ์ และมีสายเลือดบริสุทธิ์เช่นเดียวกับพ่อพันธุ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. รูปร่างประเปรียว แข็งแรง ไม่ชอบอยู่นิ่ง

3. ปากและแข้งจะมีลักษณะสมบูรณ์

4. เป็นไก่สาวอายุไม่เกิน 2 ปี นิสัยดี หากินเก่ง ไม่จิกขนตัวเอง ชอบนอนเป็นที่ ไม่ทิ้งรังนานเกินไปในขณะกกไข่

5. ขนตามตัวเป็นมันสมเป็นลักษณะแม่ไก่ที่งดงาม ไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไป

บางตำรามีข้อแนะนำไว้ว่า ห้ามนำไก่ชนิดเนื้อดำและชนิดขนขาวมาใช้เป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ไก่ชน แต่ผู้เขียนเคยสอบถามนักเลี้ยงไก่ชนบางท่านว่า ไม่น่าจะมีผลต่อการทำเป็นพ่อแม่พันธุ์ ขึ้นอยู่กับสายเลือดที่คัดมาก่อน และวิธีการเลี้ยงดูมากกว่าอย่างไรก็ตาม ไก่พันทางระหว่างไก่อูกับไก่ตะเภาหรือไก่พื้นเมืองกับไก่ฝรั่งใช้ไม่ได้

แต่ขณะนี้เริ่มมีการนำพันธุ์ไก่ชน “เวียดนาม” พันธุ์ไต้หวัน และญี่ปุ่น เข้ามาผสมกับไก่ชนไทย เพื่อให้ลูกไก่ได้ลักษณะดีๆ จากพ่อและแม่พันธุ์ เป็นเรื่องที่เราคงจะต้องรอดูผลกันต่อไป

ความมุ่งหมายของการผสมพันธุ์ไก่ชน

มี 2 ประการ คือ (วิชิโต, 2530) , (อ้างโดย อภิชัย รัตนวราหะ ,2541)

1. ผสมพันธุ์ไว้เพื่อเป็นไก่ชน

2. ผสมพันธุ์ไว้เพื่อขยายพันธุ์

โดยมีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้

1. การผสมพันธุ์เพื่อเป็นไก่ชน การผสมแบบนี้ระยะเวลาการผสมให้ลูกจังหวะเป็นสิ่งสำคัญ คือ ต้องผสมในช่วงที่ไก่จะเติบโตได้ระยะเวลาที่ไก่จะ “ออกบ่อน” ได้พอดี เพราะตามปกตินั้นบ่อนไก่จะเริ่มเปิดกันในช่วงปลายฤดูฝนกับฤดูหนาว คือประมาณเดือนธันวาคม เป็นต้นไป และจะไปสิ้นสุดในราวกลางหรือปลายเดือนกุมภาพันธ์ เพราะอากาศเริ่มเข้าร้อน

ดังนั้น ควรเริ่มผสมพันธุ์ในราวเดือนตุลาคมหรือพฤศจิกายน เป็นดีที่สุด เพราะจะทำให้ได้มีอายุครบขวบปีหรือแก่กว่าเล็กน้อย ไก่เติบโตทันออกบ่อนได้พอดี นี่เป็นการเล่นไก่ในรอบปี

2. การผสมพันธุ์เพื่อขยายพันธุ์ จะผสมเมื่อไหร่ก็ได้ สุดแท้แต่โอกาสจะอำนวย นับว่าง่ายกว่าการผสมแบบแรกมาก

รูปแบบของการผสมพันธุ์

แบ่งออกได้ 2 แบบ คือ

1. การผสมแบบอยู่ในเล้าเดียว จะใช้พ่อและแม่ไก่ 1: 1 วิธีนี้จะเปลืองเล้า แต่ได้ผลดีกว่า ไม่ควรใช้แม่พันธุ์เกิน 1 ตัว เพราะแม่ไก่ชนมักจะตีกันจนไม่มีเวลาให้พ่อไก่ผสมพันธุ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การผสมแบบปล่อยลาน วิธีนี้เป็นวิธีธรรมชาติได้ลูกดีเช่นกัน และเปลืองเล้าน้อย อัตราส่วนพ่อและแม่พันธุ์ 1: 8

เทคนิคการผสมพันธุ์ไก่ชน

1. ควรมีการคัดพ่อไก่แยกไว้ต่างหาก ไม่ควรมีพ่อไก่ปะปนกันหลายตัว เพราะอาจได้ไก่ที่ไม่ตรงตามประสงค์

2. พยายามแยกพ่อและแม่พันธุ์ที่ต้องการออกไปอยู่กันตามลำพัง โดยพยายามให้ผสมพันธุ์กันตามอิสระ (บริเวณกว้าง) ซึ่งจำทำให้ตัวผู้มีความกระตือรือร้นในการผสม ทำให้เปอร์เซ็นต์การฟักสูง

3. อัตราส่วนพ่อและแม่พันธุ์ไม่ควรเกิน 1 : 4

4. อาหารของไก่ในช่วงนี้ควรมีคุณค่าทางโภชนาการสูง อาหารเสริม เช่น ผงถ่านป่นหรือเปลือกหอยป่นเสริมในอาหารหลัก เช่น ปลายข้าว รำอ่อน ใบกระถินบด ปลาป่นจืด จะช่วยเสริมกระดูกและสร้างเปลือกไข่ได้ดี ไม่ควรลืมเกลือป่นผสมลงในอาหารด้วยประมาณ 1.4% หรือน้อยกว่าก็ได้ หรือปลาป่นจืดหายากอาจใช้จำพวกเนื้อสัตว์ต่างๆ กินวันละครั้งก็พอ (แต่ต้องระวังอย่าให้อ้วนจนเกินไป)

5. อายุของพ่อแม่พันธุ์ไม่ควรเกินกว่า 3 ปี พ่อพันธุ์ที่มีอายุประมาณ 2 ปี ควรป้องกันอย่าให้เดือยแหลมจนเกินไป จะทำให้แม่พันธุ์เจ็บขณะทำการผสม ส่วนแม่พันธุ์ที่เป็นไก่สาว ยังไม่เคยผ่านการมีลูกมาก่อน ไม่ควรเอาลูกครอกนั้นมาไว้สำหรับเป็นไก่ชน เพราะแม่ไก่ยังมีความสมบูรณ์ไม่เพียงพอ ไข่ครอกแรกนี้จะมีขนาดฟองเล็กกว่าไข่มาตรฐานทั่วไป ดังนั้น จึงควรเก็บไว้ขยายพันธุ์หรือจับเป็นไก่ส่งตลาดเป็นไก่เนื้อพันธุ์พื้นเมืองจะเหมาะสมกว่า

6. ไม่ควรเอาไก่ครอกเดียวกันมาผสมกันจะทำให้เกิดการผสมแบบเลือดชิดเกิดขึ้น

7. ไก่ที่มีนิสัยที่ไม่ดี เช่น จิกตีลูกไก่หรือไก่ตัวเมียในขณะให้อาหาร ไม่ควรนำมาทำเป็นพ่อพันธุ์

8. พ่อแม่ไก่ควรมีขนาดพอดี ไม่เล็กหรือใหญ่เกินไป เพราะจะหาคู่ได้ยาก

9. ลักษณะสีตรงตามพันธุ์

10. ควรเปลี่ยนพ่อพันธุ์ทุกปีเพื่อป้องกันการผสมเลือดชิด ซึ่งจะทำให้ลักษณะเลวๆ หรือผิดปกติเกิดขึ้นกับรุ่นลูกหลานได้

หลักการไขว้พันธุ์

เป็นการช่วยป้องกันการผสมเลือดชิด ทำให้เลือดจากงลงและคุณภาพด้อยลง ดังนั้น ควรทำการผสมแบบไขว้พันธุ์ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ถ้าแม่พันธุ์เป็นไก่ ด่างกระ ควรผสมกับพ่อสีอื่น จะได้ลูกที่มีสีแปลกออกไป ไม่ควรผสมกับพ่อพันธ์ที่เป็นด่างกระเหมือนกัน เพราะลูกจะเป็นด่างทั้งหมด

2. แม่ไก่ ดำหัวหงอก ผสมกับพ่อพันธุ์สีอะไรก็ได้ ยกเว้นพ่อพันธุ์ด่างกระ

3. แม่ไก่ ดำล้วน ผสมกับพ่อพันธุ์ได้ทุกสี ยกเว้นพ่อพันธุ์ประดู่หางดำ

4. แม่ไก่ ดำมีเครา ผสมกับพ่อพันธุ์สีอะไรก็ตาม ลูกที่ออกมาทุกตัวจะมีเคราเหมือนแม่หมด แต่บางกว่าแม่เล็กน้อย

วิชิโต (อ้างโดย อภิชัย รัตนวราหะ , 2541)ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า แม่ไก่อูสีดำ มีเครา ตัวผู้บางตัวไม่ชอบ มักจะจิกตีเสมอ อาจจะเป็นเพราะลักษณะดังกล่าวไม่น่ารักเช่นไก่ทั่วไปก็ได้ แต่แม่ไก่อูสีดำมีเครานี้เป็นพันธุ์ที่ตีได้รุนแรงมาก คือตีลำหนัก แต่ปากไม่ค่อยไว ถ้าตีกับไก่อูพันธุ์ไม่แท้จะได้เปรียบมาก เพราะไก่อูพันธุ์ไม่แท้พอถูกตีไม่รุนแรงเท่าไหร่ก็จะหนี น้ำอดน้ำทนไม่ดี

การคัดเลือกไข่ฟัก

ตามปกติไก่ชนจะให้ไข่ประมาณ 12-18 ฟอง ขึ้นอยู่กับขนาดแม่ไก่ อาหาร และวิธีการเลี้ยงดู

แม่ไก่ที่มีขนาดใหญ่ ขนปีกหนา จะฟักไข่ได้หลายฟอง ไม่มีปัญหาเรื่อง “ไข่ล้นอก” โดยทั่วไปแล้วจะให้แม่ไก่ฟักไข่ประมาณ 10-12 ฟอง (บางตำรา 8-15 ฟอง) ไข่ฟองแรกๆ มักจะมีขนาดเล็กและอายุเก็บไว้นานกว่า มักจะฟักออกไม่ดี ควรนำมาบริโภคจะดีกว่า

ในช่วงฤดูร้อน (เมษายน-มีนาคม) ควรพ่นละอองน้ำที่ฟองไข่ฟัก จะช่วยให้ฟักออกดีขึ้น และไข่ฟักควรเก็บไว้ที่เย็นใกล้ๆ ตุ่มน้ำ ไม่ควรเก็บไว้เกิน 7 วัน

ไข่ควรมีลักษณะไม่ใหญ่หรือเล็กเกินไป สมบูรณ์ ไม่บิดเบี้ยว ผิวเปลือกเรียบ ถ้าปนเปื้อนจากมูลของแม่ไก่ อย่าล้างน้ำ ควรใช้ผ้าบางๆ เช็ดออก

ตำราบางเล่มกล่าวไว้ว่า ฟองไข่ที่ฟัก ถ้าเป็นตัวผู้จะฟองโต น้ำหนักมาก นูนตรงกลาง หัวท้ายเรียบ หรือบางฟองรูปร่างโตยาวรี ปลายทั้งสองด้านมีขนาดเท่ากัน

ส่วนฟองที่เป็นตัวเมีย ฟองโตพอประมาณน้ำหนักเบากว่าฟองตัวผู้เล็กน้อย กลมสั้น โตข้างหนึ่ง เล็กข้างหนึ่ง

ลูกไก่จะออกจากไข่เมื่อฟักได้ 21 วัน (3 สัปดาห์) แต่เมื่อแม่ไก่เริ่มฟักได้ 3 วัน ควรส่องไข่หาจุดเลือด หากไม่มีถือว่าไข่นั้นไม่มีเชื้อ นำไปบริโภคได้

เมื่อลูกไก่ออกมาแล้ว ไม่ควรปล่อยให้แม่ไก่เลี้ยงลูกตามธรรมชาติ ควรให้อยู่ในสุ่มสัก 7 วัน และถ้ามี “เล้าอนุบาล” ลูกไก่โดยแยกจากแม่เลยเมื่อฟักออกเป็นตัวแล้วจะยิ่งดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพราะจะทำให้มีอัตราเลี้ยงรอดสูง ทำวัคซีนได้ง่าย ปลอดจากศัตรูธรรมชาติ และขณะนี้บริษัทอาหารสัตว์ได้ผลิตอาหารถุงสำเร็จรูปสำหรับ "ลูกไก่เล็ก" ที่มีคุณภาพดี สะดวกในการใช้ ทำให้เราได้ลูกไก่มากขึ้น รวมทั้งแม่ไก่ไม่ต้องเสียเวลามาเลี้ยงลูก จำนวนลูกต่อปีก็มากตามไปด้วย

การประยุกต์วิธีการให้อาหารและการเลี้ยงดูไก่ชนด้วยการผสมผสานทั้งแบบเก่าและแบบใหม่โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของแต่ละท้องที่น่าจะเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด

การสร้างเล้าไก่

"เล้าไก่ชน" เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เลี้ยงไก่จะมองข้ามไม่ได้ เกือบจะเรียกได้ว่าเป็นความสำคัญอันดับแรกที่เราควรได้เตรียมหารูปแบบและทำไว้ล่วงหน้าก่อน

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและข้อจำกัดของแต่ละฟาร์ม มีหลักกว้าง ๆ ดังนี้

ก. เล้าอนุบาลลูกไก่ ควรเตรียมการไว้ล่วงหน้า จะช่วยทำให้การเลี้ยงไก่ชนสำเร็จได้เป็นอย่างดี

ข. เล้าผสมพันธุ์ ควรแบ่งออกเป็นเล้าย่อยๆ หรือจะเป็นเล้ารวมแบบปล่อยลาน มีรางน้ำรางอาหารและคอนนอนให้ครบถ้วน โดยมีหลักการไว้ว่า "เล้าไก่ควรจะให้มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก" อย่าให้เล้าอับชื้นเป็นอันขาด

รางน้ำรางอาหาร

สำหรับ "ไก่ชน" จะมีลักษณะเฉพาะ ต่างจากการเลี้ยงไก่ทั่วไป โดยเฉพาะพ่อไก่ชนที่เตรียมตัวจะออกบ่อน

รังไข่ของแม่ไก่ชน

การวางรังไข่ของแม่ไก่ชนถือได้ว่าเป็นเคล็ดลับอย่างหนึ่งที่แตกต่างจากแม่ไก่ทั่วไป ซึ่งในวงการนักเลี้ยงไก่ชนพยายามปกปิดเป็นความลับ ความคิดเห็นและแนวทางในเรื่องนี้จึงเป็นส่วนประกอบให้ผู้อ่านได้ลองพิจารณาดู อีกประการหนึ่ง เคล็ดลับดังกล่าวนี้ย่อมมีความแตกต่างกันออกไปในบรรดาเกจิอาจารย์ไก่ชน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อาจารย์จิตรเกษม ชมภูคำ, (อ้างโดย อภิชัย รัตนวราหะ , 2541) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการทำรังไข่ไก่ชนจากการสัมภาษณ์เมื่อปี 2534 ไว้ดังนี้ (ข้อความบางตอนอาจจะไม่เป็นวิทยาศาสตร์ แต่เป็นความเชื่อที่เชื่อต่อๆ กันมานานในกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ชน จึงนำมาเผยแพร่เพื่อให้ทราบด้วย)

1. วัสดุรองพื้นรังไข่ควรใช้ใบยาสูบตากแห้ง เพราะจะช่วยในการป้องกันพวกเห็บและไรได้ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ใช้ หัวงูเห่า ตากแห้งรองที่พื้นรัง จะช่วยทำให้ไก่ของเราตีคู่ต่อสูงแล้วตาจะมืดมิดมองไม่เห็น

3. ใช้เศษไม้คานหัก ทำให้ไก่มีลำหักลำโค่นดี

4. เศษใบไม้ใบหญ้าของลมหมุน ทำให้ไก่ของเราเวลาตีและหักคู่ต่อสู้ได้เหมือนลมหมุนจะเป็นนิมิตรดีแก่ไก่ชนของเรา

1. ต้องวางรังไข่ในตอนเช้าของวันอังคาร หรือวันเสาร์ (เป็นวันแข็ง)

2. ห้ามมิให้สตรีเป็นผู้วางรังไข่เป็นอันขาด (ไก่อ่อนแอ)

3. หันหน้ารังไข่ไปในทิศตะวันออกหรือ ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ (ทิศพายัพ)

4. ที่ก้นรังไข่หาหนาม 5 อย่างต่อไปนี้ใส่ถุงวางไว้ใต้รัง (ใต้ขยะรองไข่) คือ หนามแดง หนามพุงตอ หนามส้ม หนามหวาย และหนามไม้ร้อง (เป็นเคล็ดให้ไก่แทงแม่น)

5. ที่ใต้รังวางไข่ หาหัวงูเห่า หัวเสือปลา หัวพังพอน หัวเหยี่ยวนกเขา หัวเหยี่ยวหัวขาว เอาเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งแขวนไว้ (เป็นการข่มขวัญคู่ต่อสู้)

6. ไม้คอนหน้ารังไข่ หาไม้ที่เคยตีหรือเคยขว้างปาไก่ตัวผู้ถึงกับชักหรือตายมแล้ว วางขวางไว้ที่หน้ารังไข่ให้แม่ไก่ข้ามขึ้นลงขณะวางไข่ (เป็นการตัดไม่ข่มนามไปในตัว)

7. เพื่อป้องกันการระบาดของเหาไรในรังวางไข่ ควรหาใบยาสูบแห้งหรือใบตะไคร้แห้งวางไว้ก้นรังพอสมควร เพื่อป้องกันมิให้เหาไรรบกวนแม่ไก่ขณะกกไข่

การจัดการลูกไก่

ปกติแม่ไก่จะใช้เวลาประมาณ 18-21 วัน จึงจะสามารถฟักไข่ออกมาเป็นตัวได้ โดยในการออกจากไข่ลูกไก่จะใช้จงอยปากที่มีลักษณะเล็กและแข็งเจาะผ่านเยื่อออกมาที่ด้านป้านของไข่ ซึ่งจะเป็นบริเวณที่มีช่องอากาศ ในจังหวะนี้ลูกไก่สามารถที่จะหายใจได้ด้วยตัวเอง หลังจากนั้นจะเริ่มกะเทาะเปลือกออกมาสู่โลกภายนอก โดยจะมีแม่ไก่คอยให้กำลังใจและต้อนรับด้วยการส่งเสียงกุ๊กๆ เบาๆ ตลอดเวลา

ก่อนที่ลูกไก่จะเจาะพ้นเปลือกไข่ออกมานั้นจะต้องรอให้ถุงไข่แดงที่ติดอยู่กับสายสะดือห่อม้วนตัวกลับเข้าไปในช่องของสะดือและรอให้ช่องดังกล่าวปิดสนิทเสียก่อน จึงจะเริ่มกะเทาะให้เปลือกไข่แตกจนทั่วแล้วดันตัวเองออกมา ในระยะนี้ความอบอุ่นจากตัวแม่ช่วยทำให้ลูกไก่ฟื้นตัวได้เร็ว ขนแห้งฟู หลังจากนั้นภายในครึ่งถึงหนึ่งชั่วโมงจะสามารถเงยหัวและก้าวเดินได้ ระยะนี้ลูกไก่มักจะชอบออกจากอกแม่เพื่อสังเกตดูสิ่งรอบๆ ตัวอยู่เสมอ โดยมีแม่ไก่เฝ้าระวังดูแลความปลอดภัยและคอยดันลูกกลับเข้าไปใต้ท้องตลอดเวลาเมื่อพบว่ามีเหตุการณ์ที่ไม่น่าไว้วางใจเกิดขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างไรก็ตามช่วงเวลาเช่นนี้ผู้เลี้ยงจะต้องใส่ใจให้มากขึ้น เนื่องจากว่าลูกไก่บางตัวที่ซุกซนมากอาจจะหนีหรือพลัดตกจากรังจนขาหัก ตายหรือไม่ก็อาจจะถูกสัตว์อื่นแอบขโมยเอาไปกินได้

หลังจากที่ลูกไก่เริ่มออกจาไข่ได้ส่วนหนึ่งแล้วผู้เลี้ยงจำเป็นที่จะต้องคอยดูแลเก็บเปลือกไข่ออกจากรัง เพื่อเป็นการป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับตัวลูกไก่ เพราะเหตุการณ์ที่ลูกไก่ถูกเปลือกไข่ครอบตายมักจะเกิดขึ้นให้เห็นได้อยู่เสมอ

โดยปกติแล้วหากต้องการให้การฟักเป็นไปอย่างสมบูรณ์ควรจะต้องรอให้ถึงวันที่ 22 ของการฟักจึงจะปล่อยให้แม่ไก่และลูกลงจากรัง ทั้งนี้เพื่อให้ลูกไก่ที่ออกมาได้รับความอบอุ่นจากตัวแม่อย่างเต็มที่ทำให้มีความแข็งแรงอีกทั้งยังเป็นการรอให้ไข่ที่เหลือฟักออกมาจนหมดหรือให้ฟักออกได้มากที่สุดแล้วนำลงจากรังพร้อมกัน แต่ในบางครั้งสามารถจะแยกลูกไก่ที่ฟักออกก่อนมาทำการอนุบาลหรือกกไฟให้น้ำและอาหารก่อนก็ได้เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการถูกเหยียบถูกทับตาย จากตัวแม่หรือหล่นรังจนถูกสัตว์อื่นๆ ทำร้ายได้

จำเป็นจะต้องช่วยเหลือลูกไก่ให้ออกจากไข่ไหม

ปกติแล้วปัญหานี้มักจะไม่ค่อยเกิดขึ้น เพราะแม่ไก่จะเป็นผู้จัดการดูแลทุกอย่างอยู่แล้ว คนเลี้ยงเพียงแต่คอยเก็บเปลือกไข่ออกทิ้งเพื่อความสะอาดและป้องกันไม่ให้ลูกไก่เกิดบาดเจ็บ แต่หากพบว่าลูกไก่ฟักไม่ออกเสียที การช่วยเหลืออาจจะต้องเกิดขึ้นหากต้องการที่จะได้ลูกไก่ทุกตัวอย่างสมบูรณ์ แต่ สำหรับนักผสมพันธุ์แล้วจะถือว่าลูกไก่ที่อ่อนแอเกินกว่าจะฟักออกจากไข่ด้วยตัวเองได้ก็จะอ่อนแอเกินกว่าที่จะมีชีวิตอยู่หรือเลี้ยงรวมกับฝูงได้เช่นกัน ดังนั้นลูกไก่เหล่านี้ส่วนใหญ่จะถูกปล่อยทิ้งให้ตายไปตามธรรมชาติ

ในทางกลับกัน สำหรับผู้เลี้ยงระดับชาวบ้านหรือเกษตรกรรวมถึงเซียนไก่ทั้งหลายแล้วชีวิตไก่ 1 ชีวิตนั้นอาจจะมีค่ามีความหมาย การช่วยเหลือจึงเป็นสิ่งที่สำคัญซึ่งสามารถที่จะทำได้ดังนี้ คือ ปกติแล้วภายใน 12 ชั่วโมงหลังจากที่ลูกไก่เริ่มกะเทาะเปลือกไข่ออกมาได้เป็นจุดแรก ลูกไก่ตัวนั้นๆ ควรจะต้องออกมาจากไข่ได้ด้วยตัวเองโดยสมบูรณ์ แต่หากพบว่าไข่ฟองใดที่ทำการกะเทาะเปลือกออกมาแล้วภายใน 12 ชั่วโมงยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงจะต้องลงมือให้ความช่วยเหลือด้วยการแกะเปลือกไข่ เฉพาะส่วนที่แกะได้ออกอย่างระมัดระวังและให้หยุดทันทีเมื่อเห็นว่าการแกะนั้นทำให้เกิดเสียเลือดขึ้น เพราะนั้นหมายความว่ายังไม่ถึงเวลาอันสมควรจำเป็นจะต้องรอต่อไปอีกสักระยะหนึ่ง

เมื่อเห็นว่าไข่ใบดังกล่าวเริ่มเกิดการเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง ลูกไก่เริ่มที่จะเคลื่อนไหวขยับตัวแรงขึ้นและส่วนของร่างกายที่ติดกับเยื่อของเปลือกไข่แยกตัวออกจากกันก็สามารถที่จะนำเอาลูกไก่นี้ออกมาจากไข่ได้ โดยอาจจะช่วยเช็ดขนให้แห้งก่อนนำเข้าใต้ท้องแม่ของมันเพื่อสร้างความอบอุ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แต่ต้องระวังที่สายสะดือซึ่งอยู่บริเวณก้นอย่าให้ได้รับความกระทบกระเทือนหรือสัมผัสสิ่งสกปรกมากเกินไปเพราะอาจจะเกิดอันตรายจากการติดเชื้อได้ ลูกไก่ตัวเล็กที่ออกมาช้ากว่าเพื่อนนั้นจำเป็นจะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่มากเป็นพิเศษ เพื่อให้แข็งแรงและสามารถอยู่รวมกับฝูงได้โดยไม่สร้างปัญหา

โดยปกติลูกไก่หรือลูกเจี๊ยบเกิดใหม่จะมีถุงไข่แดงอยู่ในท้องใช้เป็นอาหารสำรองได้นานถึง 3 วัน ดังนั้นเมื่อเห็นลูกไก่ 4-5 ตัวแรกเกิดออกมาแล้ว แม่ไก่ยังกกไข่อยู่ก็ไม่ต้องกลัวว่าตัวที่เกิดก่อนจะหิวตามหรืออดตายนั่นเอง

เมื่อสิ้นสุดการฟักแล้วให้ทำการคัดลูกไก่ที่อ่อนแอมากๆ หรือมีลักษณะที่ผิดปกติ ไม่สมบูรณ์ เช่นคอบิด หลังคด ข้อเท้าโตผิดปกติ ขาเกิน นิ้วเกินหรือนิ้วงุ้มงอมากกว่า 2 นิ้ว ขาถ่าง ขาแบะ ไม่มีปีก ขนกลับ ขนเกรียน ตัวเล็ก แคระ หัวหลิม เป็นง่อย ตาบอด ตาข้างเดียว หรือไม่เท่ากัน ก้นและสะดือไม่เรียบรวมถึงลักษณะที่ผิดปกติอื่นๆ ออกทิ้งไม่ควรจะเก็บไว้เลี้ยงต่อไปเพราะเป็นการสร้างปัญหาและภาระให้มากกว่า หรือหากสามารถรอดชีวิตได้ก็ไม่สามารถที่จะใช้ทำเป็นไก่ชนที่ดีได้ รวมทั้งยังทำให้ภาพรวมดูเป็นไก่ที่ไม่ดีจนทำให้เสียราคาหรือเสียชื่อเสียงของผู้เพาะฟักด้วย

สำหรับเรื่องของการเลี้ยงดูลูกไก่นั้นได้มีการทดลองในการจัดการกับลูกไก่เกิดใหม่ 3 วิธีด้วยกันดังนี้คือ

1. ปล่อยให้ลูกไก่ที่ออกมาถูกเลี้ยงโดยแม่ไก่ตามธรรมชาติ
2. ปล่อยให้แม่ไก่เลี้ยงลูกเป็นเวลาเพียง 3-7 วัน หรืออาจจะนานถึง 14 วันแล้วแต่ความเหมาะสมโดยการจำกัดพื้นที่ อาจจะเป็นการครอบสุ่มหรือขังกรงแล้วจัดน้ำและอาหารให้กินอย่างเพียงพอเพื่อสร้างความแข็งแรงและเรียนรู้สัญชาตญาณต่างๆตามธรรมชาติจากแม่ แล้วจึงแยกออกมาเลี้ยงตามลำพัง
3. พรากลูกไก่จากแม่ออกมาเลี้ยงเองตั้งแต่เริ่มฟักออกจากไข่

ผลจากการทดลองดังกล่าวพบว่า วิธีที่ 1 จะเกิดผลเสียมากกว่าผลดี เนื่องจากพบว่าลูกไก่จะไม่มีความสม่ำเสมอกันและเสียหายมากกว่าเพราะว่าลูกไก่ที่ออกมาจากไข่ในเวลาที่ต่างกันจะมีขนาดและความแข็งแรงที่แตกต่างกันไป ตัวที่ใหญ่กว่าแข็งแรงกว่าจะแย่งกินอาหารที่แม่หาให้ได้มากกว่า ส่วนตัวที่แข็งแรงน้อยกว่าจะได้กินอาหารไม่เพียงพอ ทำให้อ่อนแอหรือโตช้ากว่าตัวอื่นๆ ในฝูงและโอกาสที่จะถูกแม่เหยียบตายหรือถูกสัตว์อื่นๆ ทำร้ายจะมีมากกว่า

วิธีที่ 3 นั้นแม้ว่าจะเป็นการสะดวกและสามารถที่จะจัดการเรื่องต่างๆ ได้ง่าย รวมถึงทำให้แม่ไก่มีโอกาสพักฟื้นได้มากขึ้นอันจะทำให้สามารถให้ไข่ในชุดต่อไปได้เร็วขึ้นก็ตาม แต่ผลที่เกิดกับลูกไก่อาจจะไม่ดีนักโดยเฉพาะในเรื่องของการเรียนรู้สัญชาตญาณสำหรับการต่อสู้เพื่อความอยู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รอดและเทคนิควิธีการต่างๆ จากแม่ไก่จะไม่เกิดขึ้น อีกทั้งยังไม่เป็นธรรมชาติ ทำให้มีผลกระทบต่อความสามารถในเชิงของการชนหรือตีในอนาคตได้

ส่วนวิธีที่ 2 นั้นถือว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุด เพราะว่าจะทำให้ลูกไก่มีความแข็งแรง ปราดเปรียว ความสม่ำเสมอของไก่ในฝูงจะเกิดขึ้นได้มากกว่าความเสียหายในช่วงไก่เล็กจะเกิดขึ้นได้น้อย

ลูกไก่ที่ออกจากไข่จะต้องจัดให้อยู่ในกรงมุ้งลวดหรือตาข่ายที่สามารถป้องกันยุงและสัตว์ต่างๆ ได้เพื่อสร้างความแข็งแรง มีการจัดน้ำอาหารให้อย่างเพียงพอและทำวัคซีนให้อย่างครบถ้วน แต่การขังลูกไก่ในกรงนั้นควรจะทำเพียงช่วงระยะเวลาสั้นๆ เพียงเพื่อให้ร่างกายมีความแข็งแรงพอที่จะต่อสู้กับโลกภายนอกได้ด้วยตัวเองเท่านั้นไม่ใช่ขังตลอด ซึ่งช่วงเวลาที่เหมาะสมคือประมาณ 2-3 เดือนหลังจากนั้นจะต้องปล่อยให้เป็นอิสระสามารถวิ่งเล่นและหากินตามธรรมชาติ เนื่องจากว่าไก่ชนไม่เหมือนไก่เนื้อการกักขังไว้แต่ในกรงอย่างเดียวนั้นจะมีผลเสียมากกว่า เช่น อาจจะทำให้ไก่ไม่แข็งแรงหรือเสียไก่ไปเลยก็เป็นได้

การเลี้ยงลูกไก่

การเลี้ยงลูกไก่เพื่อให้เกิดผลดีอย่างสูงสุดควรจะมีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ผสมผสานประยุกต์ให้เข้ากับเทคโนโลยีแบบชาวบ้านให้ได้มากที่สุดจึงจะเกิดผลดี ซึ่งโดยปกติแล้วสามารถแบ่งระยะเวลาในการเลี้ยงออกได้เป็น 3 ระยะคือ

1. ระยะกก เริ่มตั้งแต่ลูกไก่แรกเกิดจนถึงอายุ 3 สัปดาห์ ระยะนี้ยังอยู่ในขั้นอันตรายมากและเป็นระยะที่ลูกไก่มีความต้องการความอบอุ่นมากเป็นพิเศษ จะต้องมีการจัดการดูแลกับลูกไก่ระยะนี้อย่างพิถีพิถัน ในช่วงนี้ควรขังลูกไก่ให้อยู่กับแม่ในสุ่มยังไม่ควรให้แม่ไก่เดินนำคุ้ยเขี่ยหาอาหารกิน เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการทำร้ายของสัตว์อื่นๆ แต่อย่างไรก็ตามทางที่ดีควรจะให้ลูกไก่ได้อยู่บนพื้นดินเพื่อสร้างความแข็งแรงตามธรรมชาติ จัดน้ำสะอาดให้กินตลอดเวลาและบางครั้งอาจจะต้องมีการผสมวิตามินหรือยาปฏิชีวนะลงไปบ้างเพื่อการป้องกันโรค ส่วนอาหารที่ใช้ควรจะเป็นปลายข้าวหรือข้าวโพดป่นที่สะอาดในปริมาณที่เพียงพอหลังจาก 1 สัปดาห์ผ่านไปแล้วสามารถที่จะปล่อยให้แม่ไก่นำออกเดินเที่ยวหาอาหารกินเองได้บ้างบางโอกาสแต่ต้องให้การดูแลอย่างใกล้ชิดตามสมควร

2. ระยะ 3-8 สัปดาห์ ระยะนี้ควรปล่อยให้แม่ไก่พาลูกออกมาหากินได้โดยอิสระตามบริเวณลานบ้าน มีกองทราย กองหญ้าหรือกองใบไม้เพื่อให้แม่ไก่และลูกไก่ได้มีโอกาสคุ้ยเขี่ยหากินตัวหนอน แมลง ใบไม้หรืออาหารตามธรรมชาติจะทำให้ลูกไก่มีความคึกคะนองมีความทรหดและกำลังวังชามากขึ้น แต่ต้องมีน้ำสะอาดให้กินอยู่อย่างเพียงพออย่าให้ขาด นอกจากนั้นยังจะต้องมีการเสริมอาหารประเภทข้าวเปลือก เศษผักผลไม้เช่น มะละกอสุกหรือกล้วยให้กินด้วยจะทำให้ลูกไก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เติบโตและแข็งแรงได้รวดเร็วขึ้น ระยะนี้จะต้องทำคอนเตี้ยๆให้ลูกไก่ขึ้นนอนเพื่อสร้างกล้ามเนื้อขาให้แข็งแรงแต่ไม่ควรจะสูงเกินไปเพราะลูกไก่อาจจะตกคอนจนได้รับบาดเจ็บได้ง่าย และที่สำคัญควรมีลานสำหรับเล่นฝุ่น เพ่อให้ลูกไก่ได้คลุกฝุ่นตามสัญชาตญาณ จะทำให้มีความแข็งแรงตามธรรมชาติได้มากขึ้น

3. ระยะไก่กระทง อายุระหว่าง 2-4 เดือน เป็นระยะที่ลูกไก่จะแยกตัวออกจากแม่เป็นอิสระและหากินกันตามลำพัง ลูกไก่บางตัวจะเริ่มจิกตีกันและเพิ่มความรุนแรงมากขึ้นเพื่อการจัดลำดับชั้นในฝูง (social order) ซึ่งผู้เลี้ยงจำเป็นจะต้องมีการแยกออกจากกันอย่าให้เกิดการตีกันรุนแรงเกินไป เพราะอาจจะทำให้หัวแตก ตาบอดหรือบาดแผลเป็นรอยตำหนิตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย ทำให้ขายไม่ได้ราคาหรือเสียไก่ไปเลยตั้งแต่เล็ก ในช่วงนี้เมื่อให้อาหารอย่างสมบูรณ์แล้วลูกไก่บางตัวที่ผอมจะต้องมีการถ่ายพยาธิ

ตามปกติแล้วลูกไก่ที่ได้ออกมาทั้งหมด หากต้องการที่จะให้เป็นไก่ชนที่มีฝีมือยอดเยี่ยมจะต้องผ่านการคัดเลือกเอาแต่เฉพาะตัวที่ดีที่สุดหรือตัวที่เชื่อว่าน่าจะเป็นไก่ชนที่ดีได้ในอนาคตไว้ประมาณ 2-4 ตัว เฉพาะหัวกะทิและทำการคัดเลือกอีกครั้งเมื่ออายุมากขึ้นด้วยการนำมาอมหน้าโดยใช้ถ่านบดผสมน้ำทาให้ทั่วหน้าไก่จะจำกันไม่ได้ก็จะต่อสู้กันผู้เลี้ยงสามารถคัดเลือกตัวที่มีเชิงดีหรือมีแววจะเก่งเก็บไว้ได้

การเลี้ยงไก่ชนที่พร้อมจะชน

มีวิธีการดังต่อไปนี้

1. ข้าวเปลือก ต้องคัดแต่เมล็ดที่ดี ขัดด้วยใบตะไคร้ให้มันและหอมติดเมล็ด ความสากของเมล็ดข้าวจะหมดไป ทำให้ไก่กลืนได้ง่าย เมล็ดข้าวเปลือกที่ดี ผู้เลี้ยงไก่ชนทางภาคเหนือแนะนะว่าควรใช้ “เมล็ดข้าวผา” (หรือเมล็ดที่มีสีแดงๆ) เพราะเมล็ดคด เวลาไก่กลืนไม่ติดหลอดลม ไม่สำลัก ซึ่งจะทำให้เกิดการอักเสบได้ ปัจจุบันหายากเพราะคนไม่ค่อยปลูก

2. ไข่ไก่ กะเทาะเปลือกแล้วกรองเอาแต่ไข่แดงให้ไก่กินประมาณ 3 วัน ต่อฟอง ไม่ควรต้มนอกจากบางตัวที่กลืนยากก็ต้มแล้วปั้นเป็นก้อนๆ ให้กิน

3. เปลือกหอย ทุบหรือบดให้ละเอียดผสมในอาหารให้กิน

4. เนื้อวัวหรือควาย นำมาปิ้งหรือย่างให้พอสุกพอดิบ แล้วหั่นเป็นชิ้นให้กิน

5. เนื้อปลาช่อน นำมาปิ้งหรือย่างเช่นเดียวกัน

6. หญ้าหรือผัก หญ้าควรเป็นหญ้าแห้วหมู และผักกาดหั่นเป็นชิ้น ทำให้ไก่ได้วิตามิน

7. บอระเพ็ด หั่นเป็นชิ้นเล็กๆ ให้ไก่กินทุกวันเพื่อป้องกันไก่เป็นโรคขี้ขาว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ควรสังเกตมูลของไก่ชนในระยะนี้ว่าเหลวหรือเป็นก้อน ถ้ายังเละแสดงว่าไก่ชนสุขภาพยังไม่ดี จนกว่ามูลไก่จะเป็นก้อนสีเขียวมียอดขาวถึงจะใช้ได้ แล้วเลี้ยงไปอีกประมาณ 15 วันก็พร้อมจะชนได้

สุ่ม

สุ่มเป็นของที่มีคู่กับไก่ชน บ้านไหนมีสุ่ม แสดงว่าบ้านนั้นมีไก่ชน ถือได้ว่าการสานสุ่มสำหรับไก่ของคนไทยเป็นศิลป์อีกอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะสุ่มที่ใช้สำหรับไก่ชนนั้นมีหลักและกฎเกณฑ์ที่นักเลี้ยงไก่ชนจะมองข้ามไม่ได้

สุ่มไม้ไผ่ที่เหมาะในการขังไก่ชน คือ "สูงประมาณ 1.20 เมตร (ราวสองศอกคืบ) มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 90 เซนติเมตร ถึง 1 เมตร(ตั้งแต่ศอกคืบถึงสองศอก)"

มีลักษณะเป็นรูปมะนาวผ่าซีกหรือรูปครึ่งวงกลมกลายๆ ด้านล่างซึ่งเป็นส่วนที่ครอบอยู่กับดินเป็นรูปวงกลมเปิดโล่งตลอด ส่วนตอนบนเปิดเป็นรูปวงกลมโตขนาดขันตักน้ำ พอที่จะสอดมือสอดแขนลงไปได้สะดวก

สุ่มที่ดีควรจะแข็งแรงทนทาน เกลี้ยงไม่มีเสี้ยน ตอกต้องไม่มีส่วนใดคมหรือแหลม เพราะอาจจะบาดมือหรือตำไก่ ทำให้เป็นบาดแผลได้

โดยปกติสุ่มจะทำจากไม้ไผ่สองประเภท คือ ประเภทที่สานด้วย ด้านนอกของไม้ไผ่และผิวไม้ไผ่ สุ่มชนิดนี้จะแข็งแรง ทนทาน สวยงาม และเก็บไว้ใช้ได้นาน ส่วนอีกประเภทจะทำด้วย "ไม้ตอก" หรือไส้ตอกผสมผิวไม้ คือ ตอกที่ลอกหรือจักเอาผิวออกไปแล้ว ไส้ตอกนี้ค่อนข้างเปราะไม่ทนทานเท่าผิวไม้ และราคาจะถูกกว่า

สุ่มที่กว้างเกินไปก็ไม่ดี เพราะจะทำให้เวลาเปิดสุ่ม ไก่จะมีบริเวณในการหนีการจับไปอีกด้านหนึ่ง เจ้าของจับไม่ถึง ทำไปทำมาอาจทำให้เกิดอารมณ์เสีย ไล่ตะครุบ ทำให้ไก่ตกใจ เมื่อจับได้อาจทำด้วยความรุนแรง บางครั้งอาจเกิดบาดแผลทั้งคนจับและตัวไก่ได้ สิ่งเล็กๆ น้อยๆ แบบนี้บางครั้งอาจทำให้เกิดผลเสียหายได้ อย่าได้มองข้ามไปเป็นอันขาด

การฝึกซ้อมเพื่อออกบ่อน

การฝึกซ้อมเพื่อออกบ่อนก็คือหลักปฏิบัติสำหรับผู้เลี้ยงไก่ชนที่จะพร้อมเอาไก่ไปชนที่บ่อน ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เลี้ยงเป็นสำคัญ ถึงแม้ว่าท่านจะเลือกได้ไก่ชนมีลักษณะดีครบถ้วนแล้วก็ตาม แต่หากท่านปฏิบัติไม่ถูกหลักการบำรุงเลี้ยงดูในช่วงนี้ ไก่ชนของท่านจะชนได้ไม่ดีเท่าที่ควร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้นในช่วงนี้จึงเป็นระยะที่เราจะต้องเอาใจใส่ไก่ของเราเป็นพิเศษ ซึ่งจะเริ่มเมื่อไก่อายุได้ 6-7 เดือน ตอนนี้ไก่จะขันชัดและเริ่มทับตัวเมียเป็นแล้ว การสร้างความคุ้นเคยเพื่อให้ไก่เชื่องเป็นการปฏิบัติขั้นต้น สำหรับรายละเอียดในวิธีการปฏิบัติมีดังต่อไปนี้

การซ้อมปล้ำไก่

ไก่ชนก็เหมือนนักมวย นักมวยจะมีความฉลาดไหวพริบดีนั้นจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 2 อย่าง คือ คำแนะนำจากครูผู้ฝึกสอนอย่างหนึ่ง และการมีประสบการณ์อีกอย่างหนึ่ง

สำหรับไก่นั้นต้องอาศัยประสบการณ์เป็นหลักสำคัญ ดังนั้น การฝึกซ้อมอย่างถูกวิธีและทำกันอย่างจริงจังจากเจ้าของจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

สิ่งแรกที่ควรเตรียมไว้คือ "ไก่สำรอง" ไว้สำหรับเป็นคู่ซ้อมปล้ำหลายตัว มีทั้งไก่เชิงล่างและเชิงบน รวมทั้งอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น ที่ห่อ (หุ้ม) ปากไก่และเดือย

สิ่งต่างๆ เหล่านี้ควรเตรียมไว้ให้ครบ ขณะนี้ได้มีผู้ผลิตอุปกรณ์ดังกล่าวขาย หาซื้อได้ตามบ่อนไก่ทั่วไปหรืออาจจะประยุกต์ทำเองก็ได้

วิธีอาบน้ำให้ไก่ชน

ในเดือนแรกที่เริ่มฝึกไก่ การอาบน้ำควรทำแต่เช้า 06.00-07.00 น. โดยใช้ผ้าขนหนูหรือเศษผ้าสะอาดชุบน้ำ แล้วนำไปลูบถูตามตัวไก่เบาๆ ให้เปียกชุ่มทั้งตัวโดยเฉพาะบริเวณที่จะต้องนวดขยำ เช่น ลำคอ หน้า หัว กล้ามเนื้อที่ขา ใต้ปีก และหน้าอก จะต้องให้เปียกโดยทั่วถึง

เสร็จแล้วบิดผ้าให้แห้ง แล้วเช็ดตามขน (ห้ามลูบทวนขน) จนแห้งพอหมาดๆ ก็เป็นอันเสร็จ ในฤดูฝนไม่ควรอาบ แต่ในฤดูหนาวอาบได้ แต่ควรรอจนแดดกล้าประมาณ 09.00 น.

การบริหารลำคอ

เดดุลยา (อ้างโดย อภิชัย รัตนวราหะ , 2541)ได้แนะนำไว้ว่า สามารถจะทำได้ 2 วิธีคือ

วิธีที่ 1 : หลังอาบน้ำเสร็จแล้ว เอามือซ้ายโอบรอบตัวไก่ให้แนบชิดกับลำตัว ใช้มือขวาจับตรงข้อต่อของลำคอไก่ (อย่าจับให้แน่นมากเดี๋ยวไก่จะหายใจไม่ออก) แล้วดึงยืดหดไปทางซ้ายเป็นจังหวะถี่ๆ ประมาณ 25 ครั้ง และสลับมาทางขวา (ทำเหมือนเดิม) อีก 25 ครั้ง อยู่เช่นนี้ประมาณข้างละ 4-5 คราวเป็นอย่างน้อย

วิธีที่ 2 : ผู้ปฏิบัติต้องนั่งยองๆ ให้ไก่อยู่ระหว่างขาของผู้ปฏิบัติ โดยให้ไก่หันหน้าไปทางเดียวกัน แล้วใช้มือซ้ายจับกุมที่ต้นคอของไก่พอหลวมๆ และมือขวานวดขยำเบาๆ ให้ตลอดลำคอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แล้วหมุนย้ายรอบๆ แล้วนวดย้ายกันนานประมาณ 20 นาทีเป็นอย่างน้อย และต้องทำประจำทุกๆ เช้าด้วย จำทำให้ลำคอไก่แข็งแกร่งโตขึ้น

การบริหารปีก

ทำได้ 2 วิธีเช่นกัน คือ

วิธีที่ 1 : หลังจากชุบน้ำและบริหารลำคอเรียบร้อยแล้ว ให้โอบตัวไก่เข้าหาผู้ปฏิบัติ แล้วมือซ้ายจับที่หัวไหล่ (โคนปีก) พอหลวมๆ ส่วนมือขวาจับตรงกลางข้อต่อของปีกไก่ หลังจากนั้นให้นวดขยำแบบเดียวกับการนวดลำคอ ทำกันทั้ง 2 ปีก โดยสลับกันไปประมาณสัก 10-15 นาทีเป็นอย่างน้อย

วิธีที่ 2 : ผู้ปฏิบัติสอดมือทั้งสองข้างเข้าใต้ปีกไก่ซ้ายขวาพร้อมกัน โดยหงายมือจับตรงข้อต่อของปีกไก่ทั้งสอง แล้วดึงออกไปทางข้างจนสุดปีกพร้อมกับยกให้ตีนไก่สูงขึ้นพ้นดิน หรือจะจับทีละปีกแล้วหิ้วดึงให้สูงขึ้น ตีนพ้นดิน สลับกันไปทั้งสองข้าง ประมาณข้างละ 10 ครั้ง ก็เป็นอันว่าเสร็จ

การบริหารลำปีกจะทำให้ไก่ “กระดูกแข็งแรง” ยิ่งๆ ขึ้น (ทำทุกๆ เช้า)

การบริหารขา

ทำได้ด้วยการบีบนวดขยำบริเวณกล้ามเนื้อที่ขาของไก่ให้ทั่วทั้ง 2 ข้าง โดยนวดลูบลงเบาๆ นานๆ (ห้ามลูบทวนขนหรือขึ้นบนเป็นอันขาด) ประมาณ 5-10 นาที เสร็จแล้วให้รวบขาทั้ง 2 ข้างเข้าหากัน ยกขึ้นตรงๆ บีบเข้าหากันแรงๆ สัก 2-3 ครั้ง แล้วต่อไปให้พับตรงข้อต่อระหว่างแข้งกับขาเข้าหากันทีละข้าง โดยผู้ปฏิบัติใช้นิ้วอัดเอาไว้ระหว่างกลาง เมื่อสลับกับทั้งสองข้างแล้วก็เป็นอันเสร็จ

วิธีการนวดหน้า

ทำได้ด้วยการบีบนวดเช่นเดิมบริเวณหน้าของไก่ เพื่อทำให้มันเจ็บปวดจนเกิดความเคยชินพอเข้าชนจริงๆ จะเกิดความทนทาน และทำให้กล้ามเนื้อที่หน้ามากขึ้น

วิธีทำอีกวิธีหนึ่ง คือ เอากระเบื้องหรือแผ่นเหล็กหนาเผาไฟร้อน ใช้ผ้าขนหนูชุบน้ำแล้วนำไปอังบนกระเบื้องเผาไฟ พอให้ผ้าเกิดความอบอุ่นไก่พอทนได้ แล้วนำไปประคบคลึงเคล้าตามบริเวณหน้าและหัวของไก่หนักๆ จนทั่วถึง ถ้าจะให้ดีต้องใช้เวลานานๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาหารไก่ชน

จะให้เฉพาะข้าวเปลือกอย่างเดียว วันละ 3 มื้อ เช้า-เที่ยง-เย็น ข้าวเปลือกควรเป็นข้าวเจ้าด้วย บางรายต้องการให้ไก่มีกำลัง เอาข้าวเปลือกล้างน้ำตากให้แห้งคลุกด้วยไข่ไก่ ให้ไข่แดงไข่ขาวจับติดเม็ดข้าวเปลือก แล้วตากให้แห้งจึงนำมาให้ไก่กิน

ยาบำรุงไก่ชน

มีหลายขนาน ขึ้นอยู่กับเกจิอาจารย์และท้องที่ แต่ส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยสมุนไพร เช่น ขมิ้น บอระเพ็ด ตะไคร้ พริกไทย ฯลฯ และในปัจจุบันเนื่องจากวิทยาการก้าวไปไกล จึงได้มีการนำยาแผนปัจจุบัน (ของคน) มาใช้กับไก่กันมาก

เกณฑ์การตัดสินผลแพ้ชนะและกติกาในบ่อนชนไก่

ผลการตัดสินให้เป็นฝ่ายแพ้หรือชนะ ไก่ที่จะถูกตัดสินให้เป็นฝ่ายแพ้จะอยู่ในเงื่อนไขดังต่อไปนี้คือ

1) ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยอมแพ้ไปเองก่อนที่จะรู้ผล ถือเป็นการแพ้โดยสมบูรณ์

2) ไก่ตัวใดส่งเสียงร้องออกมาโดยไม่ได้ถูกคู่ต่อสู้ตีถือว่าแพ้

3) ไก่ตัวใดที่ถูกคู่ต่อสู้ตี แทงหรือกระทำการใดๆ โดยมีผลทำให้ตายคาสังเวียนหรือระหว่างพักอันให้ถือเป็นแพ้

4) ไก่ตัวใดที่ถูกคู่ต่อสู้ไล่ตีจนวิ่งหนี แล้วจะส่งเสียงร้องหรือไม่ก็ตามยังไม่ถือว่าแพ้ ให้ปล่อยจนหมดอันหลังจากให้น้ำแล้วนำมาวางเพื่อล่อหน้าตีกันใหม่จนกว่าจะครบ 3 ครั้ง หากยังไม่ยอมสู้หรือวิ่งหนีให้ถือว่าแพ้ แต่หากในกรณีที่ไก่ตัวที่เคยร้องในอันที่แล้วยังสามารถสู้ต่อได้ให้ตีกันต่อไปจนกว่าจะเห็นผลแพ้ชนะ

5) ไก่คู่ใดที่ตีกันจนครบกำหนดอันแล้วยังไม่มีผลแพ้ชนะกันให้ถือว่าเป็นเสมอกันหรือยก ในกรณีนี้เงินเดิมพันให้จ่ายคืนแก่ทั้งสองฝ่าย แต่จะต้องเสียค่าน้ำให้กับทางบ่อนทั้งสองฝ่าย

6) ในกรณีที่ทั้งคู่ยังไม่มีผลแพ้ชนะหรือไม่ยอมวิ่งหนีทั้งคู่แต่ไม่มีแรงที่จะทำการตีกันต่อไปไม่ว่าจะทำการปลุกเร้าด้วยวิธีการใดแล้ว ให้ถือว่าเป็นเสมอกันหรือยก ไม่มีการได้เสียในเงินเดิมพันของคู่นั้นๆ แต่จะต้องเสียค่าน้ำทั้งสองฝ่าย

7) ในกรณีที่ไก่ทั้งคู่ยังอยู่ในสังเวียนและยังไม่ถึงเวลาหมดอัน ผู้ปล่อยไก่หรือเจ้าของไก่จะทำการใดๆ กับตัวไก่ไม่ได้ทั้งสิ้น หากผู้ปล่อยไก่จับไก่ของตนก่อนหมดอันให้ถือเป็นแพ้ ไม่ว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะอยู่ในฐานะเป็นต่อหรือเป็นรอง (เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นได้บ่อยกับนักเล่นไก่มือใหม่ที่มักจะดีใจจนเกินเหตุเมื่อเห็นว่าไก่ตัวรองวิ่งหนี คิดว่าไก่ตัวเองชนะจึงจับไก่ของตัวเองขึ้นมาก่อนหน้าที่ฝ่ายตกเป็นรองจะจับไก่ของตนได้ ในกรณีนี้นายบ่อนมีสิทธิ์ปรับให้เป็นฝ่ายแพ้หรือตัดสินให้แพ้ทั้งคู่ แต่จะยกเว้นการไล่จับไก่ที่หลุดออกนอกสังเวียน ซึ่งทั้งสองฝ่ายสามารถจับไก่ขอตนได้ทันที)

8) ไก่ตัวใดตัวหนึ่งถูกตีจนตาบอดข้างหนึ่ง แต่อีกข้างหนึ่งยังไม่แน่ใจว่าบอดหรือไม่แม้จะถูกตีจนมีเลือดไหลออกมาปิดตาจนมองไม่เห็นคู่ต่อสู้ก็ยังไม่ถือว่าแพ้ ต้องปล่อยให้ต่อสู้กันไปจนหมดอัน แล้วให้นายบ่อนเป็นผู้ชี้ขาด

9) กรณีหนีอันสุดท้าย ในกรณีนี้หากไก่คู่ใดๆ ก็ตามที่ตีกันจนถึงอันสุดท้ายและถึงเวลา 19.00 น. ตามนาฬิกาของบ่อนซึ่งจะต้องปิดบ่อน ปรากฏว่ามีตัวใดตัวหนึ่งหนี นักพนันทั้งหลายจะถือว่าแพ้ไม่ได้ต้องปล่อยจนหมดอันหรือถึงเวลา 19.00 น. เมื่อเสียงระฆังดังขึ้นผู้ควบคุมจะให้เช็ดหน้าเช็ดตาไก่ในสังเวียน แล้วปล่อยให้ทั้งคู่เผชิญหน้ากัน หากตัวหนึ่งไล่จิก อีกตัวไม่จิกตอบหรือจิกเพียงครั้งเดียวแล้วเบือนหน้าหนีให้ถือว่าแพ้ แต่หากตัวที่เคยวิ่งหนีจิกแล้วไม่บิดหน้าหนีให้ถือว่าเสมอกัน ในกรณีที่ตัวต่อยืนเฉยไม่จิก ตัวรองไม่โต้ตอบ แต่ไม่บิดหน้าหนีให้ถือว่าเสมอเช่นกัน ถ้าหากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอันสุดท้ายแล้วจับไก่ออกจากสังเวียนไปโดยไม่ทำตามคำสั่งของผู้ควบคุมถือว่าแพ้

10) ไก่ทุกคู่เมื่อได้คู่เปรียบและตกลงตีกันแล้วจะยกเลิกกันเองไม่ได้ต้องให้นายบ่อนรับรู้และประกาศให้ทราบทั่วกัน และหากเห็นว่าคู่ใดตีกันโดยไม่สุจริตในทุกกรณี นายบ่อนจะเป็นผู้ชี้ขาด

11) ในกรณีที่ไก่ปากหลุดให้ใช้ปากไก่ใหม่ใส่แทนได้ และไก่ที่เดือยหลุดให้นำมาผูกติดเหมือนเดิมได้ แต่ต้องเป็นของไก่ตัวนั้นๆ หากนำเอาเดือยของไก่ตัวอื่นหรือโลหะผูกแทนให้ปรับเป็นแพ้

12) ไก่ที่เข้าชน หากมีการใช้ยาฉีด ยาทา ของมึนเมาหรือสารต่างๆ เพื่อสร้างความได้เปรียบ เสียเปรียบ ถ้านายบ่อนจับได้จะปรับเป็นแพ้ทันที

13) สำหรับเหตุการณ์ใดๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นแล้วไม่สามารถที่จะนำเอากติกาที่มีอยู่มาตัดสินได้อย่างเด่นชัด จะนำเอากติกาจากที่อื่นๆ มาใช้ตัดสินหรืออ้างไม่ได้เด็ดขาด การตัดสินใจให้ขึ้นอยู่กับนายบ่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โรคไก่ชน

ปกติแล้วไก่ชนที่ดีหรือมีสุขภาพอันแสดงถึงความแข็งแรงสมบูรณ์นั้น หน้า เหนียง คอ หงอนและสวนต่างๆ จะต้องแดงสดในอยู่เสมอ หากเป็นไก่หน้าซีด หน้าถอดสีนั่นเป็นสิ่งแสดงถึงว่าเริ่มจะมีปัญหา ไก่อาจจะไม่สบาย หรือร่างกายไม่สมบูรณ์ต้องรีบดูแลรักษาโดยด่วนและหากไม่สามารถที่จะทำการรักษาเองได้จะต้องหาสัตวแพทย์คอยให้ความช่วยเหลือ

ในความเป็นจริงแม้ว่าโรคไก่จะเป็นปัญหาที่สำคัญแต่ผู้เลี้ยงเองก็สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้ด้วยการอาศัยการจัดการที่ดี มีการระวังป้องกันโรคด้วยการรักษาความสะอาดของบริเวณพื้นคอกที่อยู่อาศัยตลอดจนบริเวณบ้านให้ดีอยู่เสมอ เพื่อให้ไก่ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี สุขภาพอนามัยจะได้แข็งแรงสมบูรณ์ไม่มีปัญหาในเรื่องของการเกิดโรค บริเวณใกล้เคียงจะต้องไม่มีแหล่งน้ำเสีย น้ำครำ ซึ่งจะเป็นแหล่งของการเพาะเชื้อโรคหรือระบาดของโรคโดยตรง หากสามารถที่จะดูแลในเรื่องนี้ได้การป้องกันโรคก็จะเป็นไปได้ดีขึ้น

โดยสภาพปกติแล้วในแต่ละปีจะมีการเปลี่ยนอากาศในแต่ละฤดูจำนวน 3 ครั้ง ไม่ว่าจะเป็นช่วงฤดูฝนต่อหนาว หนาวต่อร้อน หรือร้อนต่อฝน ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวนี้เป็นช่วงเวลาที่สำคัญมากต่อการทำให้ไก่ป่วย ไม่แข็งแรงหรือเกิดโรคระบาดสร้างความเสียหายได้เสมอๆ ซึ่งโรคที่สำคัญๆ มีดังต่อไปนี้ คือ

1. โรคนิวคลาสเซิล โรคนี้มีชื่อเรียกกันหลายอย่างที่แตกต่างกันออกไป ตามสภาพพื้นที่หรือท้องถิ่น เช่น โรคห่า โรคกะลี้ โรคกาลี โรคขี้เขียว โรคกระแตเวียน หรือโรคพาก เกิดจากเชื้อไวรัส สามารถที่จะเกิดขึ้นและสร้างความเสียหายอย่างรุนแรงให้กับไก่ได้ทุกช่วงอายุ (แต่โดยทั่วไปจะเกิดความเสียหายในไก่เล็กมากกว่าไก่ใหญ่) เกิดขึ้นได้กับทุกสภาพพื้นที่และแหล่งที่มีการเลี้ยงไก่จนแทบจะเรียกได้ว่าที่ไหนมีการเลี้ยงไก่จะมีโรคนี้เกิดขึ้นที่นั่น ไก่ที่ประสบกับปัญหานี้ส่วนใหญ่จะตายยกฝูงและสามารถที่จะติดต่อไปได้อย่างรวดเร็ว ผู้เลี้ยงจำเป็นจะต้องอาศัยการดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ไก่มีภูมิต้านทานและแข็งแรงพอที่จะต้านทานต่อโรคนี้ได้ และไม่ปะปนกับไก่ตัวอื่นๆ อันจะทำให้การแพร่กระจายของเชื้อโรคเป็นไปได้อย่างรวดเร็วไก่จะตายกันทั้งหมู่บ้าน

อาการของไก่ที่จะเป็นโรคนี้จะคล้ายกับไก่เป็นหวัดมีเชื้อในไก่ใหญ่จะพบอาการทางประสาท ในขณะที่ไก่เล็กจะพบอาการทางระบบหายใจอย่างชัดเจน แต่โดยภาพรวมแล้วอาการจะเป็นดังนี้คือ ไก่จะซึมหงอย นั่งหมอบ ไม่อยากลุกเดิน หรือเดินซ้า ปีกตก คอหด ชาวบ้านเรียกว่าไก่เหงา ไม่กินอาหาร หายใจขัดหายใจลำบาก น้ำมูกน้ำตาไหล ท้องเสีย ต่อมาจะมีอุจจาระเปื้อนก้น อุจจาระมีสีเขียว ปนขาว กระหายน้ำ ชักกระตุก คอบิด เดินวกวน หรือเป็นง่อยและตายในที่สุด ไก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะตายยกฝูงได้ภายในไม่กี่วัน อาจจะมีไก่ป่วยที่รอดตายได้บ้างเล็กน้อย แต่ไก่ทั้งหมดจะเป็นตัวอมโรคและพร้อมที่จะแพร่ระบาดต่อไป

การติดต่อของโรคนี้จะเป็นไปอย่างรวดเร็วด้วยการติดต่อโดยตรงจากการสัมผัสระหว่างไก่ปกติและไก่ป่วยหรือติดจากอุปกรณ์ นอกจากนั้นยังสามารถติดต่อระหว่างหมู่บ้านหรือท้องถิ่นหนึ่งสู่อีกท้องถิ่นหนึ่งได้ง่ายจากการนำเอาไก่ป่วยหรือมีเชื้อโรคมาบริโภคซากไก่ที่ถูกทิ้งทุกส่วนจะเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคได้ดีที่สุด

ไก่ที่เป็นโรคนี้จะไม่มียารักษาส่วนใหญ่จะตายทันทีเมื่อแสดงอาการจึงต้องหาทางป้องกันไว้ก่อนด้วยการทำวัคซีน ถึงแม้ในบางรายอาจจะคิดว่าเลี้ยงไก่มาตั้งนานไม่เคยทำวัคซีนไม่เห็นจะเป็นไร หรือบอกว่ามียาดีให้กินสามารถรักษาหรือป้องกันโรคได้ดีตามแต่เรื่องนี้ขอให้ผู้เลี้ยงทุกคนอย่าได้ประมาทเด็ดขาด เพราะเมื่อเกิดโรคระบาดขึ้นเมื่อไหร่กว่าจะรู้ตัวและหาทางแก้ไขทันก็อาจจะเหลือแต่ไก่ที่ตายแล้วเท่านั้น

2. โรคฝีดาษ โรคนี้เกิดจากเชื้อไวรัส พบมากในลูกไก่และไก่รุ่น ระบาดมากในช่วงฤดูฝนซึ่งจะเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว โรคนี้ในปัจจุบันลดความสำคัญลงไปมากแต่ก็ยังพบการระบาดได้อยู่ทั่วไปและถึงแม้จะไม่ทำให้ไก่ตายแต่ก็จะมีผลทำให้ลูกไก่แคระแกร็น เจริญเติบโตช้าหากเป็นที่หนังตาจะทำให้ตาปิดมองไม่เห็น ไก่จะกินอาหารและน้ำไม่ได้ หากเป็นที่ลำคอจะวินิจฉัยได้ยากเพราะจะคล้ายกับการขาดวิตามินเอ

อาการของโรค จะพบตุ่มหนองหรือตุ่มแผลแห้งๆ อยู่ตามผิวหนังบริเวณที่ไม่มีขน คือตามใบหน้า หงอน เมื่อตกสะเก็ดแผลจะหาย หากเป็นที่หนังตาจะทำให้มองไม่เห็น เป็นที่นิ้วเท้าจะทำให้ไก่เดินไม่ได้ ตุ่มที่เกิดในลำคอจะทำให้ไก่ไม่กินอาหาร น้ำลายไหลยืด

การติดต่อ โรคนี้สามารถติดต่อได้โดยมียุงและแมลงต่างๆ เป็นพาหะ ซึ่งปกติจะมียุงชุกชุมในช่วงฤดูฝน การระบาดจึงเกิดขึ้นอย่างรุนแรงในช่วงนี้ แต่โดยทั่วไปสามารถพบได้ในทุกฤดู

การป้องกัน ทำได้โดยทำการทำวัคซีนชนิดแทงปีกในลูกไก่อายุ 7 วัน ซึ่งจะสามารถสร้างภูมิคุ้มกันโรคได้มากกว่า 1 ปี หรืออาจจะตลอดชีวิต และควรจะกางมุ้งให้ไก่นอนเพื่อป้องกันยุงกัดด้วย หลังจากทำวัคซีนแล้ว 7-10 วัน ให้ตรวจดูบริเวณแผลที่แทงปีกไว้ หากเห็นเป็นตุ่มแดงแสดงว่าการทำวัคซีนได้ผลดี หากไม่เกิดตุ่มแดงนี้จะต้องจัดทำวัคซีนใหม่อีกครั้ง

3. โรคอหิวาต์ไก่ชน ปัจจุบันถึงแม้ว่าจะไม่รุนแรงนักแต่ก็เป็นโรคที่อยู่คู่กับไก่ชนพบได้ในไก่ทุกขนาด มีทั้งชนิดเฉียบพลัน รุนแรงและเรื้อรัง ในเกษตรกรบางรายอาจจะพบว่าเป็นเช้าตายเย็น เป็นเย็นตายเช้า นักเล่นไก่มักจะเรียกว่าไก่ตกคอนตาย หลังจากชนแล้วไก่จะเหงา ตายหรือป่วยตายทำให้นักเล่นไม่เข้าใจหรือสับสนว่าเป็นโรคอื่นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สาเหตุเกิดจากเชื้อแบคทีเรียติดต่อได้โดยการกินเชื้อเข้าไปพร้อมกับอาหาร น้ำ การชำแหละไก่ที่ตายด้วยโรคนี้จะทำให้การระบาดเป็นไปได้รวดเร็วขึ้นปกติแล้วเชื้อนี้จะมีอยู่ในลำคอของไก่อยู่แล้ว ถ้าหากร่างกายปกติจะไม่แสดงอาการ แต่เมื่อไหร่ที่ร่างกายอ่อนแอเกิดความเครียดจากการเปลี่ยนสภาพอากาศจนร่างกายปรับตัวไม่ทันหรือร่างกายบอบช้ำจากการชนจะทำให้แสดงอาการออกมาได้ ในแม่ไก่ระยะไข่จะอ่อนแอทำให้เกิดโรคได้ง่ายและพบบ่อยๆ ว่าแม่ไก่ฟักไข่ตายคารัง

อาการของโรค หากเป็นชนิดเฉียบพลันไก่จะตายได้โดยไม่แสดงอาการ เช่นตื่นเช้ามาจะพบไก่ตายในเล้า ปกติจะพบไก่หงอยซึม ถ่ายอุจจาระเหลว ใบหน้าบวมคล้ำ อาหารไม่ย่อย ยืนหัวตกน้ำลายไหล หงอนบวม เหนียงบวม บางครั้งข้อขาจะบวม

การป้องกันทำได้โดยการจัดการบริเวณโรงเรือนและใกล้เคียงให้สะอาดอยู่เสมอ ฆ่าเชื้อเปลี่ยนวัสดุรองพื้นและแยกไก่ป่วยออกจากฝูงจะช่วยได้สร้างสุขภาพไก่ให้แข็งแรงใช้ยาปฏิชีวนะชนิดละลายน้ำสำหรับไก่ฟาร์มที่มีขายกันอยู่ทั่วไปให้กินบ้างในช่วงเล็ก-รุ่นจะช่วยป้องกันและรักษาในระยะเริ่มต้นได้อาจจะให้กินยาพร้อมกับการฉีดวัคซีนในไก่ที่ยังไม่ป่วยก็จะได้ผลดี ในกรณีที่ไก่ป่วยอาจจะใช้ออกซี่เตตร้าซัยคลิน ขนาด 25-40 มิลลิกรัมต่อน้ำหนัก 1 กิโลกรัมหรือคอลแรมเผนิคอลฉีดเข้ากล้ามเนื้อหรือใต้ผิวหนังก็ได้แต่ต้องระวังการฉีดที่จะทำให้ไก่ได้รับความเจ็บปวดด้วย นอกจากนั้นให้ทำวัคซีนป้องกันโรคอหิวาต์ของกรมปศุสัตว์ฉีดเข้ากล้ามเนื้อหน้าอก ต้นขา ของไก่อายุ 1 เดือน ตัวละ 2 ซีซี. หลังจากฉีดแล้ว 14 วันจะเริ่มออกฤทธิ์สร้างความคุ้มโรค

4. โรคขี้ขาว โรคนี้มีสูตรสำหรับการป้องกันหลายตำรา เช่นตามตำราลาวเชื่อกันว่าหากใช้ข้าวสารแช่น้ำมันก๊าดตากแดดให้แห้งนำมาให้ไก่กินจะช่วยป้องกันรักษาได้ หรือจะเป็นตำราของพิทักษ์ บัวเปรม แนะนำว่าให้ใช้ขี้ผึ้งหรือสีผึ้งมาให้ไก่กิน จะช่วยขจัดอาการขี้ขาวออกมาได้ดีที่สุด แต่ต้องทำควบคู่ไปกับการจัดการน้ำและอาหารให้สะอาดด้วยเพื่อป้องกันระบบลำไส้มีปัญหานอกจากนั้นยังมีตำราของเวียดนามที่ให้นำเอายากะโหลกไขว้ใช้ตอกจุ่มลงไปแล้วนำละลาย น้ำให้ไก่กินจะช่วยแก้โรคได้

5. โรคปรวดไก่ หรือปรวดหน้าอก เป็นโรคที่เกิดจากการอักเสบจากหลายสาเหตุเช่น การถูกแทง ถูกตีการได้รับความกระทบกระเทือนหรือวิ่งชนของแหลมคมที่บริเวณหน้าอก การนอนบนพื้นแข็งเกินไปหรือคานไม้ที่เป็นเหลี่ยมมีส่วนแหลมทิ่มแทงจนเกิดการอักเสบบวมและติดเชื้อจากผิวหนังสู่หน้าอก หากทิ้งไว้ไม่รักษาอาการบวมจะค่อยๆ หายได้แต่จะมีหนองข้นๆ เป็นก้อนสีเหลืองอยู่ภายในกล้ามเนื้อเช่นเดียวกับการเป็นพะนำ กว่าจะมีการดูดซึมและสลายตัวได้ต้องใช้เวลานาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อสังเกตเห็นอาการและรักษาทันทีจะหายได้เร็วมาก ซึ่งจะต้องมีการผ่าเอาหนองออก การรักษาให้ป้อนยาปฏิชีวนะประเภทเพนนิซิลินให้กินวันละ 2 ครั้ง เช้าเย็นเป็นเวลา 4-5 วัน ใช้มีดกรีดที่หน้าอกยาวประมาณ 1 เซนติเมตร รีดเอาของเหลวที่มีอยู่ออกให้ได้มากที่สุดหากมีตะกอนสีเหลืองที่เกิดจากหนองจับตัวกันเป็นก้อนให้นำออกมาด้วย หลังจากนั้นใช้ท่อพลาสติกหรือกระบอกฉีดยา ผสมน้ำยาฆ่าเชื้อหรือน้ำเกลือสอดเข้าไปที่แผลฉีดล้างภายในและใช้ยาปฏิชีวนะแก้อักเสบเด็กซาเมททาโซนฉีดเคลือบไว้จะช่วยลดอาการอักเสบได้นอกจากนั้นอาจจะยาทาภายนอกช่วยด้วยจะทำให้หายได้เร็วขึ้น

หลังจากการซ้อมหรือการต่อสู้ให้สำรวจดูบริเวณหน้าอกว่ามีแผลถูกแทงหรือฉีกขาดหรือไม่ หากมีให้รักษาแผลสดด้วยยาแดง ทิงเจอร์ไอโอดีนและนำยาปฏิชีวนะตระกูลเพนนิซิลินให้กินช่วยป้องกันการอักเสบจะเป็นการดีกว่าปล่อยเอาไว้

ในกรณีที่เป็นแบบเรื้อรังจนกลายเป็นก้อนแข็งก็ให้ทำการรักษาเช่นเดียวกัน ก้อนแข็งที่เกิดขึ้นนี้จะถูกหนังรัดให้มาอยู่รวมกันและร่อนออกจากล้ามเนื้อหน้าอก ให้ใช้มือบีบกดหรือดันให้ก้อนเนื้อหลุดรอ่นเคลื่อนไปมาได้ทั้งก้อนแล้วกรีดออกมา แต่อย่าให้แผลกว้างมากนัก การเย็บแผลไม่ควรจะเย็บจนสนิท ควรจะเปิดปากแผลไว้เล็กน้อยเพื่อแคะเอาเศษที่เหลือออกในภายหลังต่อจากนั้นทำการรักษาแผลสดด้วยยาแดงหรือทิงเจอร์ไอโอดีน สิ่งที่สำคัญคือจะต้องระวังในเรื่องของพื้นสุ่มหรือคอกสำหรับนอนของไก่ให้ดี พื้นจะต้องเรียบและนุ่ม อาจจะใช้พรหมปูไว้เพื่อป้องกันไม่ให้หน้าอกช้ำมากเกินไปในขณะนอนก็จะเป็นการดี

6. แก้มบวมหรือเป็นพะนำ สาเหตุเกิดจากไก่สวนปากกันระหว่างต่อสู้ไก่อาจจะถูกตีทำให้เกิดการอักเสบชนิดติเชื้อที่ผนังแก้มด้านนอกและด้านในโดยจะเริ่มต้นอักเสบที่มุมปากล่างไปที่แก้ม ตอนแรกจะไม่เห็นรูเปิดตรงมุมปากแต่พออักเสบ 3-4 วัน จะเห็นรูเปิดนี้ชัดเจน บริเวณดังกล่าวจะมีหนองเหมือนฝี การอักเสบอาจจะลามไปที่ตา หู และจะทำให้ไก่ปวดจนกินอาหารไม่ได้

การรักษาใช้ยาปฏิชีวนะลดการอักเสบ ประเภทเด็กซาเมททาโซน เพนนิซิลลิน แอมพิซิลลิน เมื่อหยุดอักเสบและหายบวม หนองจะจับเป็นก้อนสามารถบีบออกทางรูที่มุมปากได้หรืออาจจะกรีดให้รูขยาย กว้างแล้วใช้เหล็กแคะขี้หู ต้มฆ่าเชื้อหรือเช็ดแอลกอฮอล์ลช่วยแคะออกจนหมดก็ได้

ในระหว่างที่รอแผลหายสามารถที่จะนำไก่ออกกำลังกายได้บ้างแต่ห้ามนำไปออกซ้อมหรือปล้ำโดยเด็ดขาด เพราะจะมีผลทำให้แผลอักเสบขึ้นมาใหม่ได้ ส่วนการป้องกันก็สามารถทำได้โดยการรักษาแผลที่เกิดขึ้นทันทีด้วยทิงเจอร์ไอโอดีน หรือยาแดงรวมถึงยารักษาแผลสดอื่นๆ

7. เหน็บเสี้ยน เป็นการอักเสบแบบเรื้อรังของข้อพับขา เนื่องจากเวลาไก่นอนข้อต่อขาจะพับ ทำให้น้ำหนักตัวไก่ถูกกดลงบริเวณนี้เส้นประสาทและเส้นเลือดถูกกดทับ ไก่จะปวด เดิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำบาก หากเป็นมากจะทำให้ขาเสีย หรือหากเป็นทั้งสองข้างไก่จะล้มนอนและตายโรคนี้มักจะเกิดกับไก่ขณะถ่ายขนไก่ข้ามปีไก่ขณะเลี้ยงชน ส่วนในไก่หนุ่มจะเป็นโรคนี้น้อยมากและไม่ปรากฏว่าเกิดขึ้นกับแม่ไก่ แต่อย่างไรก็ตามโรคนี้ไม่สามารถถ่ายทอดผ่านทางพันธุกรรมได้เหมือนกับเท้าเป็นหน่อ

สาเหตุหลักเกิดจากการอักเสบเรื้อรัง รวมกับการถูกกดและเสียดสีทำให้ผิวหนังบริเวณดังกล่าวมีปฏิกิริยาโต้ตอบด้วยการสร้างเคอราตินหรือเนื้อเยื่อขึ้นมาปิด มดคือสัตว์ชนิดที่ทำให้เกิดอาการนี้ได้มากที่สุด เนื่องจากว่าเมื่อมดไต่ขึ้นบนขาไก่จะไม่สามารถกัดบริเวณอื่นๆได้เพราะมีความแข็ง แต่เมื่อมาถึงที่บริเวณข้อพับจะกัดได้โดยง่ายในบางรายอาจจะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำการถอนขนที่บริเวณนี้ออกนั่นยิ่งทำให้กลายเป็นจุดอ่อนต่อการถูกมดกัดหรือการเสียดสีจนเป็นแผลขึ้นมาได้ เมื่อข้อขาเกิดการอักเสบจะมีน้ำเหลืองซึมออกมาทำให้สัตว์ต่างๆ ไม่ว่าแมลงหรือไรจะมาดูดกินน้ำเหลืองยิ่งทำให้เกิดการอักเสบได้มากขึ้น

โรคนี้มีผู้แนะนำว่า ให้ใช้ยาทาเล็บของสตรีทาบริเวณแผลในระยะเริ่มแรกวันละ 2 ครั้ง เช้า-เย็น ติดต่อกันไปพร้อมกับการกินยาปฏิชีวนะร่วมด้วยเมื่อแผลเริ่มแห้งให้พยายามแกะ ตัดเอาแผ่นที่ลอกแล้วออกจนกว่าจะหาย แต่ทางที่ดีที่สุดคือจะต้องพยายามถนอมข้อพับไว้ ช่วยลดการเสียดสี ทิ่มแทง ระคายเคือง ป้องกันการถูกแมลงกัด พยาธิภายนอกต่างๆ ใช้วาสลีนทาที่ข้อพับก่อนเข้านอนจะช่วยทำให้ลดการเสียดสีรวมถึงพยายามหลีกเลี่ยงพื้นคอกนอนที่เป็นทราย

8. ตาอักเสบ ที่เกิดจากเชื้อต่างๆ โรคนี้ติดต่อได้ทางสายลม ผ้ากาดน้ำที่ใช้ร่วมกันหรือแม้กระทั่งมือคนเลี้ยงรักษาโดยการแยกไก่ป่วยออกรักษาและหยอดด้วยยาหยอดตาที่มีส่วนผสมของนีโอมัยซินและเด็กซ์ซาเมททาโซน เพื่อลดการอักเสบวันละ 3-4 ครั้งติดต่อกันจนกว่าจะหาย และระวังเรื่องการใช้ผ้ากาดน้ำอย่างไม่ถูกต้อง การล้างมือให้สะอาดและเช็ดมือให้แห้งก่อนจับไก่ตัวอื่นๆ และโดยปกติแล้วควรจะจับไก่ป่วยเป็นตัวสุดท้ายเพื่อป้องกันการติดเชื้อ

โรคตาอักเสบนี้นอกเหนือจากการติดเชื้อแล้วยังอาจเกิดจากการลามมาจากโรคทางระบบทางเดินหายใจได้ด้วย ดังนั้นจึงต้องควรระวังเรื่องของโรคทางระบบหายใจนี้เป็นอย่างดีควบคู่กันไปด้วย

9. ตาแตกหรือตาแดง ภายหลังจากการต่อสู้ โรคนี้สามารถเกิดขึ้นได้บ่อยเช่นเดียวกัน ไก่บางตัวอาจจะตาแตกมีเลือดเข้าตาจนทำให้มองไม่เห็น นอกจากนั้นยังมีสาเหตุจากด้ายที่ใช้เย็บหนังตาได้อีกด้วยในกรณีที่เย็บแล้วไม่ถอนด้ายดังกล่าวออกจนทำให้เกิดการอักเสบได้เช่นกัน การรักษานั้นก็ทำเช่นเดียวกับโรคตาอักเสบอื่นๆ หยอดตาด้วยยาหยอดตาวันละ 3-4 ครั้งติดต่อกันจนกว่าจะไม่พบการอักเสบในกรณีที่ตาแตกมากให้ใช้ปฏิชีวนะพวกเตรตตร้าซัยคลินฉีดหรือให้กินขนาด 250

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มิลลิกรัมวันละ 2 ครั้งเช้าเย็นติดต่อกันจนหายปกติ ไก่ที่บาดเจ็บแบบนี้จะไม่สามารถนำไปใช้ตีได้ อีกส่วนใหญ่จะใช้เป็นพ่อพันธุ์มากกว่า

อาการโดยทั่วไปใน 2-3 วัน แรกหลังจากชนจนได้รับบาดเจ็บไก่ตาจะปิด ลืมตาไม่ขึ้น เนื่องจากหนังตาบวมมาก หนังตาบนและล่างจะติดกันในกรณีนี้ควรใช้ครีมหรือวาสลีนผสมปฏิชีวนะทาที่หนังตาก่อนจะทำให้หนังตาไม่ติดกันแน่น ไก่จะลืมตาเองได้หรืออาจจะใช้นิ้วมือช่วยถ่างตาก็ได้ แต่ระวังอย่างให้ตาปิดนานเกินไปเพราะจะเกิดการหมักหมมของเลือดและเนื้อเยื่อจนทำให้เกิดการอักเสบจนถึงขั้นตาบอดได้ จึงต้องพยายามปิด ถ่างตาให้เป็นประจำทุกวันจนกว่าตาจะเปิด

10. พยาธินัยน์ตาไก่ หรือเกิดจากดินและฝุ่นละอองจนทำให้เกิดการระคายเคืองที่ตาไก่จะใช้เท้าเขี่ยบริเวณหน้าตา ทำให้ตาอักเสบและติดเชื้อได้ง่ายหากพบว่ามีพยาธิในตาไก่ให้ใช้ไม่พันปลายสำลีเขี่ยเอาหนองหรือก้อนหนองในตาออกแล้วใช้น้ำแช่ยาฉุนหรือน้ำลูกมะเกลือหยอดก็ได้จะทำให้ตัวพยาธิดิ้นออกมาแล้วใช้ไม้พันสำลีเขี่ยออก

11. ในระบบทางเดินอาหาร มีอยู่ด้วยกันหลายชนิดซึ่งจะเกิดผลเสียต่อร่างกายไก่โดยตรง ทำให้ไก่ได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ รบกวนระบบทางเดินอาหาร ส่งผลกระทบถึงความสามารถในการตี กำลังวังชารวมถึงความสามารถอื่นๆได้ง่าย ดังนั้นการถ่ายพยาธิจึงจำเป็นจะต้องทำกับไก่ทุกตัว ซึ่งสามารถที่จะทำได้หลายชนิด แต่ที่น่าจะได้ผลหรือปลอดภัยต่อไก่มากที่สุดก็คือลูกหมากที่ใช้สำหรับการกินหมากของคนโบราณโดยนำเอาผลหมากดิบมาหั่นเป็นชิ้นๆ ป้อนให้กินในช่วงที่ไก่ท้องว่างหรือมีการอดอาหารมาก่อนระยะเวลาหนึ่งเพื่อให้ลำใส้ว่างยาจะได้ออกฤทธิ์ได้อย่างเต็มที่ หลังจากป้อนชิ้นหมากแล้วให้ตามด้วยน้ำในปริมาณมากเพื่อเร่งให้หมากออกฤทธิ์เร็วขึ้น หมากจะมีผลทำให้พยาธิเกิดอาการมึนเมาไม่สามารถเกาะยึดติดกับผนังลำไส้ได้จึงถูกถ่ายออกมาได้ง่ายๆ ผลหมากจะมีฤทธิ์ในการช่วยกำจัดพยาธิได้หลายชนิดโดยที่ไม่เป็นอันตรายต่อตัวไก่แต่อย่างใด

12. การรักษาแผลหลังจากชน ปกติจะสามารถทำได้ทั้งการรักษาแบบโบราณและการให้กินยาปัจจุบัน นักเลี้ยงไก่มักจะนิยมเอาทั้ง 2 วิธีการแผลที่เกิดจากการชนปกติจะมี 2 อย่าง คือ แผลภายในและแผลภายนอก

แผลภายนอกอาจจะทำการรักษาตามอาการ หากมีการแตกมากจำเป็นจะต้องเย็บ ใส่ยาสมานแผลและกาดน้ำตามปกติ เพราะตัวยาจากน้ำต้มจะมีสรรพคุณในการช่วยรักษาแผลได้ นอกจากนั้นยังสามารถใช้ขมิ้นทาตัวและแผลให้ทั่วจนกว่าแผลจะหายก็ได้ เพราะจะมีสรรพคุณช่วยให้แผลหายได้เร็วขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การประคบด้วยน้ำอุ่นและกระเบื้องลนไฟก็จะยิ่งช่วยทำให้แผลหายสนิทได้ง่ายขึ้นอีกทั้งยังจะช่วยเป็นการฆ่าเชื้อและป้องกันการติดเชื้อที่ผิวหนังได้ด้วย สำหรับอาการบาดเจ็บภายในนั้นจำเป็นจะต้องมีสูตรยาถ่ายให้กินหลังจากที่ไก่ได้พักฟื้นระยะหนึ่งแล้ว

13. หน่อไก่ เป็นอาการที่เกิดขึ้นได้เสมอกับไก่ชนทั่วไป นักเล่นไก่เกือบทุกคนต่างต้องเคยพบกับปัญหาโรคนี้กันทั้งนั้น อาการดังกล่าวจะเกิดขึ้นกับอุ้งเท้าไก่ทั้งสองข้าง เนื่องจากไก่ตัวนั้นๆ มีอุ้งเท้าที่โตหรือใหญ่กว่าปกติ เมื่อต้องถูกเลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติ หากเดินอยู่ในที่ที่มีพื้นแข็งๆ เป็นกรวดหินประจำๆ จะทำให้โอกาสที่อุ้งเท้าจะได้รับบาดเจ็บ เกิดบาดแผล ติดเชื้อ บวม อักเสบเป็นหนองขึ้นมาจึงมีมาก และหากไม่ถูกรักษาตั้งแต่เริ่มแรกจะทำให้บาดแผลทวีความรุนแรงมากขึ้น จะบวมและอักเสบมากขึ้น จะทำให้ไก่เจ็บขาเดินไม่ถนัด ในกรณีที่เป็นมากไก่อาจจะเดินไม่ได้ และหากรักษาทันจะทำให้เดินได้ และหากรักษาไม่ทันจะทำให้มีผลต่อการตีหรือเสียไก่ได้เช่นกัน

ดังนั้นในเรื่องนี้เจ้าของไก่จะต้องทำการรักษาด้วยการใช้ยาปฏิชีวนะและที่สำคัญคือจะต้องรักษาความสะอาดรอยแผลให้ดี มีการผ่าเพื่อขูดเอาเนื้อตายและเน่าออกให้หมด ใส่ทิงเจอร์ฯ ยาแดง และยาปฏิชีวนะ ใช้ผ้าพันปิดแผลไว้ให้มิดชิด ระวังอย่าให้ไก่เดินอยู่บนพื้นแข็งๆ อีก ไก่จะหายเองได้โดยไม่ยากนัก แต่หากอาการยังไม่ดีขึ้นหรือการอักเสบของบาดแผลขยายตัวใหญ่ขึ้น จำเป็นต้องให้สัตวแพทย์เป็นผู้รักษาด้วยการผ่าตัดเอาก้อนเนื้อทิ้งไป

อีกวิธีหนึ่งคือการใช้ยาซินเปอร์เตสท์ (AGNO 3) เทราดบริเวณแผลที่เป็นหนอง ตัวยานี้จะมีสรรพคุณในการช่วยกัดเอาเนื้อส่วนที่เน่าออกเพื่อให้เกิดการสร้างเนื้อเยื่อใหม่ขึ้นมาก็ได้ผลดีเช่นเดียวกัน

แต่อย่างไรก็ตามการจะตัดสินใจว่าควรจะเก็บไก่ที่เป็นหน่อนี้ไว้ใช้งานหรือทำพันธุ์ต่อไปหรือไม่นั้น ก่อนอื่นจะต้องทำการตรวจสอบดูก่อนว่าสาเหตุที่แท้จริงเกิดจากอะไร หากเป็นอุบัติเหตุนั่นก็ไม่มีปัญหาเพราะสามารถรักษาให้หายขาดได้ แต่หากเป็นเพราะสายพันธุ์ของไก่ที่เกิดมามีอุ้งเท้าใหญ่ตามกรรมพันธุ์นี้การเก็บไว้ทำพันธุ์คงจะไม่เป็นการดีเพราะลูกที่ได้จะมีลักษณะเดียวกันเมื่อโตขึ้น ทำให้ราคาตกและคนซื้อไก่เองมักจะให้ความสำคัญในการสังเกตุอยู่เสมอว่าอุ้งเท้าไก่ใหญ่หรือไม่หากเห็นว่าใหญ่ ส่วนใหญ่จะไม่ต้องการเพราะรู้ดีว่าหากออกสนามมากจะยิ่งทำให้อุ้งเท้าขยายใหญ่ขึ้นจนกลายมาเป็นปัญหาในภายภาคหน้าซึ่งต้องเป็นภาระในการรักษาอีกต่อไป

14. กรณีที่ไก่เป็นหวัดซึมหรือแพ้อากาศ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน มีคำแนะนำว่าให้ใช้ยาลดไข้เด็กตราเงิน ชนิดน้ำเชื่อมป้อนให้ไก่กินจะช่วยแก้ไขได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

15. โรคไขข้ออักเสบ ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นระหว่างการฝึกซ้อมหรือชนค่อนข้างมาก โดยจะแสดงอาการอักเสบที่ข้อเท้าเป็นหลัก สามารถแก้ได้ด้วยการให้กินยาแก้อักเสบชนิดเดียวกับที่ใช้รักษาการอักเสบในคน แต่ละปริมาณลงจัดให้ไก่กินวันละเม็ดวันเว้นวันจนกว่าจะหาย

16. อาหารไม่ย่อย ปัญหานี้พบกันได้บ่อย ลักษณะอาการคืออาหารในกระเพาะพักเกิดการบูดเน่า เนื่องจากไม่เกิดการย่อยหรือส่งต่อไปได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งจะมีผลทำให้ไก่ตายได้อย่างรวดเร็วภายใน 3-4 วัน โดยผู้เลี้ยงไม่ทราบสาเหตุ ซึ่งเกจิได้พูดถึงอาการนี้ว่าเกิดขึ้นเนื่องจากผู้เลี้ยงไม่ให้ความสนใจในการดูแลเท่าที่ควรหรือใช้งานหนักเกินไป เช่นนำไก่ออกสนามหรือปล้ำในขณะที่ร่างกายยังไม่แข็งแรงหรือมีความพร้อมอย่างเต็มที่ ทำให้เกิดอาการผิดปกติขึ้นได้ง่าย

เรื่องนี้ผู้เลี้ยงควรจะให้ความสนใจเพิ่มขึ้น หากไก่ไม่สบายจะต้องให้หยุดพักให้มาก อย่าให้ออกกำลังมากไปส่วนวิธีการรักษานั้นตามตำราของพิทักษ์ บัวเปรม กล่าวไว้ว่า นำเอาหัวหอมแดงมาตำให้พอแหลกป้อนให้กิน จะมีสรรพคุณช่วยในการย่อยหรือทำให้อาการทุเลาลงได้หรือจะเป็นตำราของเล็ก ตันเจริญ เซียนไก่บางคล้า แนะนะว่าการนำเอาสายบัวมาให้ไก่กิน จะช่วยทำให้การย่อยเป็นไปอย่างสมบูรณ์ดีขึ้น เนื่องจากว่าในสายบัวจะมีสารบางอย่างที่ช่วยในการย่อยได้

นอกจากนั้นอาจจะใช้ใบมะละกอ นำเอามาตำให้แหลก ป้อนให้ไก่ที่มีอาการดังกล่าวกินก็สามารถช่วยบรรเทาอาการได้ดีเช่นกัน หรือบางรายแนะนำว่าให้ใช้ยาดูลท์ป้อนให้กินจะช่วยได้เช่นกัน เนื่องจากว่าในยาดูลท์จะมีจุลินทรีย์ที่ช่วยในการย่อยได้ดีระดับหนึ่งหรือในกรณีที่ไม่ได้ผลจริงๆ อาจจะใช้ยาแผนปัจจุบันสำหรับแก้ปัญหาในคนก็ได้เช่นกัน หากเลวร้ายกว่านั้นคือไม่สามารถช่วยบรรเทาอาการได้จำเป็นจะต้องใช้วิธีการสุดท้ายคือการเจาะผ่าแล้วล้างออกก่อนจะเย็บกลับคืนจะช่วยแก้ปัญหาได้เช่นกัน แต่จะต้องอาศัยความชำนาญเป็นพิเศษ

17. ท้องผูก ตามตำราของเล็ก ตันเจริญ แนะนำว่านำเอาบอระเพ็ด กระชาย ตะไคร้ ไพล อย่างละเท่ากันนำมาหั่นตากแห้งแล้วบดให้ละเอียด นำส่วนผสมทั้งหมดผสมกับน้ำผึ้งปั้นเป็นลูกกลอน ป้อนให้กินจะช่วยในการระบายและทำให้เลือดฝาดดี ไก่จะมีความสมบูรณ์ดีกว่า แต่หากจะให้ดีอาจจะรวมกับกระเทียม (หากส่วนผสมอื่นๆ อย่างละ 1 กก. ใช้กระเทียม ½ กก.) เพื่อเป็นการช่วยป้องกันหวัดด้วยก็ได้ หรือจะเป็นการใช้มะขามเปียกขนาดเท่าหนึ่งข้อนิ้วก้อย ป้อนให้กินแล้วตามด้วยน้ำก็ได้ผลดีเช่นเดียวกัน

โรคพยาธิในไก่

รศ.น.สพ.ดร.จิโรจ ศศิปรียจันทร์

ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พยาธิที่พบว่าเป็นปัญหาในการเลี้ยงไก่มีทั้งพยาธิภายนอกและพยาธิภายใน พยาธิภายนอกได้แก่ เหา และไร ส่วนพยาธิภายในมีทั้งพยาธิตัวกลม พยาธิตัวตืด และพยาธิใบไม้ ในที่นี้จะกล่าวถึงพยาธิภายใน 2 ชนิดแรก คือ พยาธิตัวกลม โดยเฉพาะพยาธิไส้เดือน และพยาธิตัวตืด เนื่องจากเป็นพยาธิภายในที่พบได้บ่อยทั้ง ในไก่ที่เลี้ยงแบบอุตสาหกรรมและไก่ที่เลี้ยงปล่อยไว้หลังบ้าน รวมทั้งไก่ชนด้วย พยาธิเหล่านี้มักไม่พบในไก่เนื้อ เนื่องจาก ระยะเวลาในการเลี้ยงไม่นาน แต่ถ้าสุขศาสตร์ทั่วไปในการเลี้ยงไม่ดีก็อาจพบได้ เช่นกัน

การที่ไก่มีพยาธิ ไม่ว่าจะเป็นพยาธิชนิดใด ย่อมมีผลเสียต่อสุขภาพไก่ทั้งทางตรงและทางอ้อม การที่ไก่มีสุขภาพไม่ดี เป็นผลให้ไก่ป่วยด้วยสาเหตุอื่นๆ ได้ง่ายขึ้น หรือมีความต้านทานต่อโรคต่างๆ ได้ต่ำลง รวมทั้งตอบสนองต่อการทำวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ ได้ไม่เต็มที่

โรคพยาธิไส้เดือน

โรคพยาธิไส้เดือน เกิดจากพยาธิ แอสคาริเดีย กัลไล ซึ่งเป็นพยาธิตัวกลมขนาดใหญ่ที่สุดในสัตว์ปีก ตัวผู้ยาว 5-7.6 ซม. ตัวเมียยาว 6-11.6 ซม. พบได้ในลำไส้เล็ก

ไก่เป็นโรคพยาธิชนิดนี้โดยการกินไข่พยาธิระยะติดโรค ซึ่งอาจจะเป็นการกินไข่พยาธินี้โดยตรงจากสิ่งแวดล้อมหรือกินไส้เดือนที่มีพยาธินี้อยู่ภายในไข่ พยาธิที่ไก่กินเข้าไปจะฟักเป็นตัวอ่อนที่กระเพาะแท้หรือที่ลำไส้เล็ก ตัวอ่อนของพยาธิอยู่ในลำไส้ประมาณ 9 วัน หลังจากนั้นจะชอนไชเข้าผนังลำไส้ (mucasa) ทำให้ผนังลำไส้อักเสบหรือเกิดสภาพเลือดออก ตัวอ่อนของพยาธิเจริญในผนังลำไส้จนอายุได้ 17-18 วัน จึงออกมาอยู่ในลำไส้ และเจริญเป็นพยาธิตัวแก่ใช้เวลา 28-30 วัน นับจากวันที่ไก่กินไข่พยาธิเข้าไปพยาธิตัวแก่ขับถ่ายไข่พยาธิออกมากับขี้ไก่ไข่พยาธิที่ไก่ขับถ่ายออกมาใช้เวลา 10-12 วัน ในการเจริญพัฒนาเป็นไข่ระยะติดโรคขึ้นกับสภาพแวดล้อมด้านอุณหภูมิและความชื้นภายในบริเวณที่เลี้ยงไก่

การก่อโรคและอาการ

ขณะที่ตัวอ่อนของพยาธิไส้เดือนฝังตัวที่ผนังลำไส้ จะก่อให้เกิดการระคายเคือง ทำให้ลำไส้อักเสบและท้องเสียได้ มีผลทำให้ไก่ไม่สมบูรณ์แข็งแรง น้ำหนักลดลงอาหารที่กินเข้าไปนำไปใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ไก่ให้ผลผลิตต่ำลงเช่นเปอร์เซ็นต์ไข่ต่ำกว่าปกติ ในไก่อายุน้อยมีผลทำให้ไก่โตช้า การที่ไก่มีพยาธิไส้เดือนจำนวนมากมีผลทำให้ไก่ผอม ขาดสารอาหารและอาจอุดตันทางเดินอาหาร หรืออาจชอนไชทะลุลำไส้เข้าไปในช่องท้องเป็นสาเหตุให้ไก่ตายจากการอักเสบภายในช่องท้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พยาธิไส้เดือนบางตัว อาจไต่เข้าไปภายในท่อนำไข่ และติดเข้าไปภายในฟองไข่โดยบังเอิญได้ นอกจากนี้พยาธิไส้เดือนอาจเป็นพาหะนำโรครีโอไวรัสได้ด้วย และการมีพยาธิไส้เดือนร่วมกับการเป็นโรคบิด หรือโรคไอบี ทำให้ไก่มีอาการของโรครุนแรงมากยิ่งขึ้น (Synergistic effect)

การวินิจฉัยโรค

สามารถตรวจพบตัวพยาธิได้ในการผ่าซากหรือการให้ยาถ่ายพยาธิ แล้วพบว่ามีพยาธิออกมา

การรักษา

มียาถ่ายพยาธิหลายชนิดใช้ได้ผลดีในการถ่ายพยาธิมีทั้งชนิดที่ใช้โดยการจับป้อน จับฉีดให้ผสมน้ำหรือผสมอาหารยาที่ใช้ทั่วไป เช่น

ปิปเปอรราซีน 50-100 มก./ตัว

พานาคูร์ ผสมอาหารขนาด 30 พีพีเอ็ม ให้กินนาน 4 วัน

ฟลูบินอล ผสมอาหารขนาด 30-50 พีพีเอ็ม ให้กินนาน 7 วัน

รินตัล ผสมอาหารขนาด 60 พีพีเอ็ม ให้กินนาน 5-6 วัน

เดสโตเนต ผสมอาหารขนาด 10 พีพีเอ็ม ให้กินตลอดการเลี้ยง

เวอร์มัล แทบเบล็ทส์ ให้กินครั้งละ 1 เม็ด ในไก่ที่มีอายุเกิน 8 สัปดาห์แล้ว

ยาแต่ละชนิด ควรให้ตามคำแนะนำของผู้ผลิต ทั้งขนาด วิธีการให้ระยะเวลา และจำนวนครั้งที่ให้

การป้องกันโรค

ทำได้โดยการตัดวงจรของการเกิดโรค ได้แก่

1. ไม่เลี้ยงไก่แน่นจนเกินไป
2. เลี้ยงไก่ในที่ถูกสุขลักษณะ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุด
3. ไม่เลี้ยงสัตว์ปีกชนิดอื่นภายในฟาร์มหรือบริเวณใกล้เคียงกัน เพราะสัตว์ปีกที่มีอายุมากกว่า อาจเป็นพาหะแพร่โรคให้ไก่ที่มีอายุน้อยกว่าได้
4. ถ้ามีไก่ตาย ควรผ่าซากชันสูตร
5. การให้ยาถ่ายพยาธิเป็นประจำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โรคพยาธิตัวตืด

โรคพยาธิตัวตืด เกิดจากพยาธิตัวแบนหลายสกุล (genus) เช่น รัยลิเอตตินา ซึ่งมีหลายชนิด (species) และโคทักเนีย พยาธิมีลักษณะตัวแบนเหมือนริบบิ้น มีความยาวแตกต่างกัน แบ่งเป็นปล้องๆ

ไก่เป็นโรคพยาธิชนิดนี้โดยการกินโฮสต์กึ่งกลางที่มีพยาธิระยะติดโรคอยู่ภายในเมื่อเข้าไปภายในลำไส้ หัวของพยาธิจะฝังไว้กับผนังของลำไส้และเจริญจนมีปล้องแก่ที่เต็มไปด้วยไข่พยาธิ และ ขับถ่ายออกมาพร้อมกับขี้ไก่ นับตั้งแต่ไก่กินโฮสต์กึ่งกลางที่มีพยาธิระยะติดโรคเข้าไป จนมีปล้องแก่ของพยาธิขับถ่ายออกมาใช้เวลา 2-3 สัปดาห์ ปล้องแก่ของพยาธิที่ไก่ขับถ่ายออกมาต้องอาศัยโฮสต์กึ่งกลาง ได้แก่ แมลงต่างๆ ทาก ไส้เดือน มด กินเข้าไปและพัฒนาเป็นตัวอ่อนระยะติดโรค

การก่อโรคและอาการ

พยาธิตัวตืดไม่มีทางเดินอาหารจึงต้องอาศัยดูดซึมอาหารที่ย่อยเสร็จแล้วภายในลำไส้ไก่ ซึ่งอาจทำให้ไก่เป็นโรคขาดอาหาร ไข่ลด น้ำหนักลด ผอมแห้ง หน้าซีด เบื่ออาหาร เป็นต้น การที่หัวของพยาธิฝังลงบนผนังของลำไส้ อาจทำให้ลำไส้อักเสบ หรือท้องเสียได้

การวินิจฉัยโรค สามารถตรวจพบตัวพยาธิได้ในการผ่าซาก หรือการให้ยาถ่ายพยาธิ แล้วพบว่ามีพยาธิออกมา

การรักษา มียาถ่ายพยาธิหลายชนิดใช้ได้ผลดีในการถ่ายพยาธิมีทั้งชนิดที่ใช้โดยการจับป้อน จับฉีด ให้ผสมน้ำ หรือผสมอาหาร ยาที่ใช้ทั่วไป เช่น

พานาคูร์ ผสมอาหารขนาด 120 พีพีเอ็ม ให้กินนาน 6 วัน

ฟลูซินอล ผสมอาหารขนาด 60 พีพีเอ็ม ให้กินนาน 6 วัน

เดสโตเนต และเวอร์มัล แทบเบล็ทส์ ให้เช่นเดียวกับกรณีพยาธิตัวกลม

การป้องกันโรค

ตัดวงจรของการเกิดโรคตาม โดยการกำจัดหรือลดจำนวนแมลงต่างๆ ทาก ไส้เดือน มด ซึ่งเป็นโฮสต์กึ่งกลาง

การป้องกันด้านอื่นๆ เช่นเดียวกับการป้องกันพยาธิไส้เดือน

สรุป การเลี้ยงไก่ให้ปลอดจากโรคพยาธิ ทำให้ไก่มีสุขภาพดี โรคพยาธิเป็นโรคที่ป้องกันได้ไม่มาก โดยเน้นด้านสุขศาสตร์พื้นฐานเป็นสำคัญ เมื่อถ้าพบว่าไก่เป็นโรคพยาธิ ก็ทำการรักษาได้ไม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ยาก เนื่องจากยาชนิดเดียวกันใช้รักษาพยาธิได้ทั้งพยาธิไส้เดือนและพยาธิตัวตืด ทำให้สะดวกในการรักษา เนื่องจากบ่อยครั้งมักพบว่า ไก่มีพยาธิทั้ง 2 ประเภท อยู่ในขณะเดียวกัน

วัคซีนสำหรับไก่ชน

ในสภาพปกติแล้วไก่ชนจะไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องโรคมากนัก เนื่องจากมีความแข็งแรงทนทานเฉพาะตัวที่สูงอยู่แล้ว หรือบางครั้งอาจจะเกิดขึ้นบ้างแต่ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการได้รับบาดเจ็บจากการจิกตีหรือเกิดอุบัติเหตุเป็นหลัก แต่ถึงกระนั้นก็ตามหากเป็นการเลี้ยงจำนวนมากแล้วผู้เลี้ยงเองก็ไม่ควรจะมองข้ามเรื่องของการระวังป้องกันโรคไว้ด้วย ซึ่งวิธีการที่ดีที่สุดก็คือการทำวัคซีนป้องกันตามวิธีการต่อไปนี้

หลังจากที่ลูกไก่เริ่มแข็งแรงแล้วจำเป็นจะต้องรีบทำวัคซีนตามโปรแกรมให้ครบถ้วน เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันโรคให้กับไก่ วัคซีนตัวแรกคือวัคซีนป้องกันโรคนิวคลาสเซิลครั้งแรกทำที่อายุ 7 วัน ด้วยการหยอดจมูกหรือตา หลังจากนั้น 2 วัน ให้ทำซ้ำโดยใช้สเตรนของไก่ใหญ่ ต่อจากนั้นอาจจะทำซ้ำทุกๆ 6 เดือนในไก่ใหญ่

เมื่อไก่อายุได้ประมาณ 15-20 วัน (2-3 สัปดาห์) ให้ทำวัคซีนป้องกันโรคหลอดลมอักเสบโดยการหยอดจมูก

หลังจากนั้นเมื่อไก่อายุได้ 1 เดือน ให้ทำวัคซีนป้องกันโรคฝีดาษด้วยวิธีการแทงปีก ตามด้วยวัคซีนป้องกันโรคอหิวาต์แต่ขั้นตอนในการทำนั้นต้องระวังให้ดีหากไม่เช่นนั้นจะมีผลกระทบถึงการทำให้เสียไก่ได้ง่าย เพราะการทำวัคซีนอหิวาต์จะต้องมีการฉีดเข้ากล้ามเนื้อหรือเกิดการระคายเคือง ไก่จะรู้สึกไม่สบาย เจ็บปวดจนเป็นเหตุให้เสียไก่ส่วนการทำวัคซีนนิวคลาสเซิลนั้นไม่มีปัญหาเพราะการทำง่ายจึงไม่มีความเสี่ยงหรือมีเหตุทำให้ไก่ต้องเกิดการเจ็บปวด

หลังจากการทำวัคซีนแต่ละชนิดแล้ว ไก่อาจจะแสดงอาการอ่อนแอหรือเป็นไข้เล็กน้อย ดังนั้นควรจะงดการกาดน้ำ ฝึกซ้อมหรือออกกำลังกายโดยเด็ดขาดหลังจากทำวัคซีนแล้วอย่างน้อย 7 วัน เพราะอาจจะทำให้ไก่เป็นไข้หรือป่วยหนักขึ้น ควรจะรอให้ร่างกายไก่ได้สร้างภูมิต้านทานขึ้นมาอย่างสมบูรณ์หรือร่างกายไก่กลับเข้าสู่สภาวะปกติเสียก่อน

ที่ผ่านมานักเล่นไก่ทั้งหลายมักจะเชื่อกันว่า การทำวัคซีนจะมีผลทำให้เสียไก่ ซึ่งเป็นความเชื่อที่ผิดๆ เนื่องจากว่าผู้เลี้ยงนำเอาไก่ที่ไม่เคยผ่านการทำวัคซีนมาก่อนมาทำวัคซีนโดยกะทันหัน ร่างกายจึงไม่เคยชินกับการสร้างภูมิต้านทานทำให้ปรับตัวไม่ทัน ฟอร์มการตีหรือกำลังจึงผิดเพี้ยนไป นักเลี้ยงส่วนใหญ่จึงเข้าใจผิดกันว่าการทำวัคซีนจะทำให้เสียไก่ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แต่หากเป็นการทำอย่างระมัดระวังและทำให้ถูกกับช่วงจังหวะเวลาในช่วงไก่เล็กต่อเนื่องกันมาจนเป็นไก่หนุ่มจะช่วยป้องกันได้ดีกว่าและไม่ทำให้เกิดปัญหา ไก่เคยมีฝีมืออยู่แค่ไหนหลังจากทำวัคซีนฝีมือก็ยังจะอยู่เท่านั้นไม่ได้ลดลงแต่อย่างใดเพราะร่างกายไก่มีความเคยชิน การสร้างภูมิต้านทานต่อวัคซีนจะเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ ไก่จะไม่แพ้วัคซีน ไม่อ่อนแอและสามารถที่จะนำออกตีได้ทันทีหลังจากการทำวัคซีนเพียงไม่กี่วัน

ดังนั้นนักเลี้ยงไก่ทุกคนจึงไม่ควรจะละเลยในการทำวัคซีนให้ครบถ้วนในไก่ทุกช่วงอายุเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นโดยเฉพาะในช่วงที่เกิดการระบาดยิ่งจำเป็นมากขึ้น ส่วนไก่ที่ซื้อมาจากที่ต่างๆนั้นถ้าไม่แน่ใจให้สอบถามจากเจ้าของไก่ว่าเคยผ่านการทำวัคซีนมาก่อนหรือไม่ หากเป็นไก่ที่ไม่เคยผ่านการทำวัคซีนมาก่อนก็ไม่ควรจะทำเพราะความเสี่ยงจะมีสูง นอกจากนั้นยังจะต้องให้ความสำคัญกับการดูแลในเรื่องอื่นๆ ร่วมด้วยอันจะช่วยทำให้ไก่ไม่มีปัญหาเรื่องโรคและสุขภาพ

โปรแกรมวัคซีนไก่ชน				
ชนิดวัคซีน	อายุไก่	วิธีใช้	ขนาด	หมายเหตุ
นิวคลาสเซิล	1-7 วัน	หยอดจมูก	วัคซีน	ในเซียนไก่หลายรายแนะนำว่าให้
	21-30 วัน	หยอดจมูก	1-2 หยด	ทำเพียงครั้งเดียวที่อายุ 1-4 วัน
	4-5 เดือน	หยอดจมูก	1-2 หยด	แล้วจัดการดูแลสุขภาพให้ดีก็ได้
			1-2 หยด	ผลเช่นเดียวกัน แต่อาจจะเสี่ยงต่อ
				การสูญเสียได้หากเกิดการระบาด
				ของโรคขึ้น
ฝีดาษ	7-14 วัน	แทงปีก		
อหิวาต์ไก่	2 เดือน	ฉีดเข้ากล้ามอก	1 ครั้ง	การฉีดต้องระวังอย่าให้กล้ามเนื้อ
			1 ซีซี.	หรือกระดูกหน้าอกได้รับความ
				บอบช้ำจะทำให้เสียไก่ได้ง่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีการสร้างอุปกรณ์

3.1 การวิเคราะห์หลักสูตร

วิดีทัศน์ประกอบการสอนเรื่อง การผลิตสัตว์ปีก จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการเรียนการสอนในวิชา การเลี้ยงไก่ชน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2528 ประเภทวิชาชีพเลือก ทฤษฎี 2 คาบ ปฏิบัติ 2 คาบ เป็นวิชา 2 หน่วยกิต (2-2-2) โดยมีรายละเอียดโครงสร้างของหลักสูตรดังนี้

คำอธิบายรายวิชา (กษ 022 การผลิตสัตว์ปีก)

ศึกษาสภาพตลาดเนื้อ ประเภทและพันธ์ไก่ ที่นิยมเลี้ยง การเลือกแหล่งลูกไก่ ทำเล โรงเรือนและอุปกรณ์อาหารและการให้อาหาร การป้องกันโรคและศัตรูการเลี้ยงดูตามอายุของไก่ เนื้อและประเภท การจัดระบบการหมุนเวียนจำนวนไก่สู่ตลาด

สำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของตลาดของตลาดในท้องถิ่น เลือกพันธ์และอายุของไก่ที่จะนำมาเลี้ยงให้อาหารเลี้ยงดูตามอายุของไก่แต่ละประเภท ป้องกันโรคและศัตรู คำนวณค่าใช้จ่าย กำหนดราคาขาย จัดจำหน่าย จดบันทึกการปฏิบัติงานทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และประเมินผล

เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการเลี้ยงดู ให้อาหารป้องกันโรคและศัตรูตามอายุและประเภทของไก่และจำหน่ายได้

จุดประสงค์รายวิชา

1. เพื่อให้นักเรียนบอกประเภทและพันธุ์ไก่ได้
2. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์ลักษณะไก่ที่ดีได้
3. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะเตรียมอุปกรณ์และโรงเรือนในการเลี้ยงไก่ได้
4. เพื่อให้นักเรียนเลี้ยงไก่และให้อาหารอย่างถูกวิธีได้
5. เพื่อให้รู้และเข้าใจหลักการสุขาภิบาลไก่ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการวิเคราะห์รายวิชาการเลี้ยงไก่

รายละเอียดการสอนภาคทฤษฎี

บทที่	เรื่อง	จำนวนคาบ
1	ประวัติความเป็นมาของการเลี้ยงไก่	2
2	ประเภทและพันธุ์ไก่ที่นิยมเลี้ยง	4
3	โรงเรือนและอุปกรณ์	6
4	อาหารและการให้อาหาร	6
5	การเลี้ยงไก่ในระยะต่างๆ	6
6	การป้องกันและรักษาโรค	6

รายละเอียดการสอนภาคปฏิบัติ

บทที่	เรื่อง	จำนวนคาบ
1	การคัดเลือกพันธุ์ไก่	4
2	โรงเรือนและอุปกรณ์การเลี้ยงไก่	6
3	อาหารและการให้อาหาร	6
4	การเลี้ยงดูไก่ระยะต่างๆ	6
5	การป้องกันโรค	6
	รวม	58

จากรายละเอียดของรายวิชาการสอน ภาคทฤษฎี บทที่ 2 ในหัวข้อเรื่อง ประเภทและพันธุ์ไก่ที่นิยมเลี้ยงมาจัดทำวิดีทัศน์ประกอบการสอน เรื่องการเลี้ยงไก่ชนเพราะจะทำให้เข้าใจยิ่งขึ้นจดจำได้นานกว่าไม่มีภาพประกอบ สำหรับวิดีทัศน์ใช้ในการนำเสนอประกอบการสอนเป็นเวลา 16 นาที

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. จำแนกอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ชนได้
2. บอกหลักการอนุบาลไก่เล็กได้
3. บอกหลักการเลี้ยงดูไก่ชนรุ่นได้
4. อธิบายหลักการทำวัคซีนในไก่ชนได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 วิเคราะห์เนื้อหา

ไก่ชน

ปัจจุบันการเลี้ยงไก่ชนมีความสำคัญอย่างมากต่อประเทศไทย ในวิถีชีวิตของคนไทยเรามีรากฐานมาจากอาชีพเกษตรกรรม ไก่ชนซึ่งถือได้ว่า เป็นสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองชนิดหนึ่ง ได้มีความสัมพันธ์อยู่กับคนไทยอย่างลึกซึ้งมาเป็นเวลาช้านานหลายร้อยปี จนกลายเป็นวิถีชีวิตและส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย ใช้เวลาว่างหลังการทำนามาตีไก่ ซึ่งถือเป็นการพักผ่อนและเป็นเกมส์กีฬาพื้นบ้านที่บรรพบุรุษของเราได้สร้างสมเป็นภูมิปัญญาที่ยากจะหาใครมาเปรียบเทียบได้ และสิ่งสำคัญที่คนรุ่นหลังจะต้องเกิดสำนึกและช่วยกันปกป้องคือ การเลี้ยงไก่ชนเช่นนี้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าที่จะเป็นประโยชน์ต่อคนไทย และการเลี้ยงไก่ชนเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อประเทศไทย มีราคาที่ดี เหมาะแก่การส่งเสริมในการเลี้ยง เพื่อให้พอกับความต้องการของตลาด ดังนั้นจึงเห็นว่าควรมีการทำวีดีทัศน์เรื่องการเลี้ยงไก่ชน เพื่อประกอบการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งปัญหาที่พบมากที่สุดในการเรียนการสอนภาคทฤษฎี คือ นักเรียนไม่รู้วิธีการเลี้ยงที่แน่ชัดและมองเห็นภาพไม่ชัดเจน เมื่อปฏิบัติจึงทำให้เกิดข้อผิดพลาดได้ดังนั้น ถ้าสร้างสื่อการสอนที่สามารถแสดงถึงขั้นตอนวิธีการและเทคนิคต่างๆ ในการเลี้ยงไก่ชน ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนสะดวกและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้เข้าใจในบทเรียนได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังสะดวกสำหรับผู้สอนในการถ่ายทอดความรู้ได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

3.2.1 พันธุ์ไก่ชน

พันธุ์ไก่ชนในบ้านเรานั้นไม่มีการบันทึกเป็นระบบและจำแนกพันธุ์อย่างมีมาตรฐาน เช่น การกำหนดอุดมทัศนีย์ (Standard Perfection) โดนทั่วๆไปจะมีการพูดกันอย่างกว้างๆว่า ไก่ชนนั้นได้มาจากพันธุ์พื้นเมืองที่เรียกว่า “ไก่อู”

นิสิต ตั้งตระการพงษ์ (2522) กล่าวว่า “ไก่อูมีหลายสี ขนาดใหญ่ แต่มีรูปร่างปราดเปรียว ไข่ดก มีเนื้อมาก เมื่อนำมาเป็นไก่ชนจะทรหดอดทน แข็งแรง ชนได้ดี ทนทานในการต่อสู้ การผสมพันธุ์เพื่อที่จะพัฒนาไก่ชนให้ชนเก่ง นักเลงไก่ชนต้องคัดเลือกศึกษาไก่เก่งๆ ถึงลักษณะทั่วๆไป สีขน สร้อยโดยเฉพาะบริเวณแข้งและนิ้วเท้า ในปัจจุบันมีพันธุ์ไก่ชนจำนวนมากมีนักเลงไก่ได้ผสมพันธุ์ขึ้นมาเพื่อจุดประสงค์เดียวกันคือ ให้ได้ไก่เก่ง เพื่อนำไปชนชนะไก่อื่นๆ

ไก่ชนพอจะแยกตามสีได้ดังนี้คือ ไก่เหลืองหางขาว ประดู่หางดำ เขียวเลา ไก่ลาย และเทาทอง กล่าวโดยสรุป สายพันธุ์ไก่ชนที่ดี และได้ผ่านการยอมรับของนักเลี้ยงไก่ชนในบ้านเรา พอจะแบ่งเป็นประเภทใหญ่ได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) เหลืองหางขาวหรือไก่สกุล ไก่ตระกูลนี้ถือว่าเป็นตระกูลดั้งเดิมของไก่ชนมีประวัติการตีดีเด่นมาก มีลำหักลำโค่นดี หรือการแทงที่แทงก็แม่นยำ เข้าตาเข้าหูพอดี สูงระหงและยาว 2 ท่อน มีสร้อยเป็นสีเหลือง ปากสีเหลือง เนื้อสีชมพูอมแดงเข้ม หรือสีเหลืองอมขาวแต่ไม่ออกสีเหลืองเกล็ดแข็ง อาจเป็นรูปแบบใดก็ได้ แล้วแต่จุดประสงค์การตีว่านิยมเป็นแทงหรือไก่ลำหักเดือยอาจคุดหรือตรงก้อยหางเป็นสีดำ แต่จะมีสีขาวแทรกอยู่ประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์

2) ประดู่หางดำ ไก่ตระกูลนี้สร้อยจะแดงหางจะดำ เชื่อว่าเกิดจากการคัดพันธุ์มาจากจังหวัดสุพรรณบุรีและอยุธยา เป็นพันธุ์ดั้งเดิมรองมาจากเหลืองหางขาวอีกพันธุ์หนึ่ง

3) ไก่ลาย ทางภาคกลางอาจเรียกว่า “ไก่เบี้ย” ส่วนทางเหนือเรียกว่า”ไก่ข่อย” ขนจะออกเป็นลายๆมีเลี้ยงกันมากแถวอยุธยาและจังหวัดสุพรรณบุรี

4) คู่หางดำ ไก่คู่หางดำเป็นไก่ที่มีศักดิ์ศรีเทียบเคียงกับเหลืองหางขาวได้ แต่ภายอาจด้อยกว่าเล็กน้อย รวมทั้งสีของแข็งด้วย

5) เขียวไข่ขา มีสีขนเป็นสีเขียวอมดำตาอาจเป็นสีแดงหรือเขียวก็ได้ สีลำตัวเป็นสีน้ำตาลอมดำ สีแข้งเป็นสีเหลืองอมดำ หรือสีน้ำตาลอมดำ

6) แข้งเขียวตาลาย เป็นไก่ที่ไม่ค่อยมีชื่อนัก นานๆจะมีบทบาทขึ้นมาสักครั้ง สีแข้งเป็นสีเหลืองอมเขียวหรือน้ำตาลอมเขียว ตาจะมีสีน้ำตาลอมแดงและสีน้ำตาลเป็นจุดๆ อยู่ในตาทำให้ดูว่า “ตามันลาย”ชาวบ้านจึงเรียกชื่อตามลักษณะปรากฏ

7) เทาสร้อยทอง สีขนจะมีมน ชาวบ้านเรียกว่า “ไก่มน”

3.2.2 การคัดเลือกพ่อพันธุ์

มีข้อแนะนำดังนี้

1. ต้องคัดจากสายเลือดบริสุทธิ์ เข้าตามตำราสายพันธุ์ไก่ชนชนิดต่างๆ เช่น สีตรงตามพันธุ์
2. ต้องเป็นไก่ชนที่ชนไม่เคยแพ้มาก่อน
3. รูปร่างลักษณะดี องอาจ ขนปีกและขนหางขึ้นเป็นระเบียบ
4. อายุตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป และไม่ควรเกิน 3 ปี
5. เดือยไม่ยาวเกินไป พ่อไก่ที่เดือยยาวจะผสมพันธุ์ได้ไม่ดี เพราะปลายเดือยจะคมจะปักหลังแม่ไก่ ทำให้แม่ไก่พลาดการผสมพันธุ์ในครั้งนั้นๆได้
6. พ่อไก่ที่ดีจะจดจำเจ้าของได้แม่นยำ ผสมพันธุ์เก่ง นอนเป็นที่
7. มีขนาดพอเหมาะ ไม่เล็กไม่ใหญ่จนเกินไป หากแม่ไก่เล็กก็ควรหาพ่อไก่ใหญ่ หากแม่ไก่ใหญ่พ่อไก่จะเล็กบ้างก็ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.3 การคัดเลือกแม่พันธุ์

มีข้อแนะนำดังนี้

1. ลักษณะตรงตามพันธุ์ และมีสายเลือดบริสุทธิ์เช่นเดียวกับพ่อพันธุ์
2. รูปร่างประเปรียว แข็งแรง ไม่ชอบอยู่นิ่ง
3. ปากและแข้งจะมีลักษณะสมบูรณ์
4. เป็นไก่สาวอายุไม่เกิน 2 ปี นิสัยดี หากินเก่ง ไม่จิกขนตัวเอง ชอบนอนเป็นที่ ไม่ทิ้งรังนานเกินไปในขณะกกไข่
5. ขนตามตัวเป็นมันสมเป็นลักษณะแม่ไก่ที่งดงาม ไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไป

3.2.4 การสร้างเล้าไก่

"เล้าไก่ชน" เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เลี้ยงไก่จะมองข้ามไม่ได้เกือบจะเรียกได้ว่าเป็นความสำคัญอันดับแรกที่เราควรได้เตรียมหารูปแบบและทำไว้ล่วงหน้าก่อน

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและข้อจำกัดของแต่ละฟาร์ม มีหลักกว้างๆดังนี้

. เล้าอนุบาลไก่ ควรเตรียมการไว้ล่วงหน้า จะช่วยทำให้การเลี้ยงไก่ชนสำเร็จได้อย่างดี

. เล้าผสมพันธุ์ ควรแบ่งออกเป็นเล้าย่อยๆ หรือจะเป็นเล้ารวมแบบปล่อยลาน มีรางน้ำรางอาหารและคอนนอนให้ครบถ้วน โดยมีหลักการว่า "เล้าไก่ควรจะให้มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก" อย่าให้เล้าอับชื้นเป็นอันขาด

.

รางน้ำรางอาหาร

สำหรับ "ไก่ชน" จะมีลักษณะเฉพาะ ต่างจากกากรเลี้ยงไก่ทั่วไป โดยเฉพาะพ่อไก่ชนที่เตรียมตัวจะออกบ่อน

รังของแม่ไก่ชน

1. วัสดุรองพื้นรังไข่ควรใช้ใบยาสูบตากแห้ง เพราะจะช่วยในการป้องกันพวกเห็บและไรได้ดี
2. ใช้ หัวงูเห่า ตากแห้งรองที่พื้นรัง จะช่วยทำให้ไก่ของเราตีคู่ต่อสู้สูงแล้วตาจะมืดมิดมองไม่เห็น
3. ใช้เศษไม้คานหัก ทำให้ไก่มีลำหักลำโค่นดี
4. เศษใบไม้ใบหญ้าของลมหมุน ทำให้ไก่ของเราเวลาตีและหักคู่ต่อสู้ได้เหมือนลมหมุนจะเป็นนิมิตรดีแก่ไก่ชนของเรา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.5 การเลี้ยงลูกไก่

การเลี้ยงลูกไก่เพื่อให้เกิดผลดีอย่างสูงสุดควรจะมีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ผสมผสานประยุกต์ให้เข้ากับเทคโนโลยีชาวบ้านให้ได้มากที่สุดจึงจะเกิดผลดี ซึ่งโดยปกติแล้วสามารถแบ่งระยะเวลาในการเลี้ยงออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะกก เริ่มตั้งแต่ลูกไก่เกิดจนถึงอายุ 3 สัปดาห์ ระยะนี้ยังอยู่ในขั้นอันตรายมากและเป็นระยะที่ลูกไก่มีความต้องการความอบอุ่นมากเป็นพิเศษ จะต้องมีการจัดการดูแลกับลูกไก่ระยะนี้อย่างพิถีพิถัน ในช่วงนี้ควรขังลูกไก่ให้อยู่กับแม่ในสุ่มยังไม่ควรให้แม่ไก่เดินนำคุ้ยเขี่ยหาอาหารกินเพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการทำร้ายของสัตว์อื่นๆ แต่อย่างไรก็ตามทางที่ดีควรจะให้ลูกไก่ได้อยู่บนพื้นดินเพื่อสร้างความแข็งแรงตามธรรมชาติ จัดน้ำสะอาดให้กินตลอดเวลาและบางครั้งอาจอาจจะต้องมีการผสมวิตามิน หรือ ยาปฏิชีวนะลงไปบ้างเพื่อการป้องกันกรด ส่วนอาหารที่ใช้ควรเป็นปลายข้าว หรือ ข้าวโพดป่นที่สะอาดในปริมาณที่เพียงหลังจาก 1 สัปดาห์ผ่านไปแล้วสามารถที่จะปล่อยให้แม่ไก่นำออกเดินเที่ยวหาอาหารกินเองได้บ้างบางโอกาสแต่ต้องให้การดูแลอย่างใกล้ชิดตามควร

2. ระยะ 3 – 8 สัปดาห์ ระยะนี้ควรปล่อยให้แม่ไก่พาลูกออกมาหากินได้โดยอิสระตามบริเวณลานบ้าน มีกองทราย กองหญ้าหรือกองใบไม้เพื่อให้แม่ไก่และลูกไก่ได้มีโอกาสคุ้ยเขี่ยหากินตัวหนอน แมลง ใบไม้หรืออาหารตามธรรมชาติจะทำให้ลูกไก่มีความคึกคะนองมีความทรหดและกำลังวังชามากขึ้น แต่ต้องมีน้ำสะอาดให้กินอยู่อย่างเพียงพออย่าให้ขาด นอกจากนั้นยังจะต้องมีการเสริมอาหารประเภทข้าวเปลือก เศษผักผลไม้ เช่น มะละกอสุกหรือกล้วยให้กินด้วยจะทำให้ลูกไก่เติบโตและแข็งแรงได้รวดเร็วขึ้น ระยะนี้จะต้องทำคอนเตี้ยๆให้ลูกไก่ขึ้นนอนเพื่อสร้างกล้ามเนื้อขาให้แข็งแรงแต่ไม่ควรจะสูงเกินไปเพราะลูกไก่อาจจะตกคอนจนได้รับบาดเจ็บได้ง่าย และที่สำคัญควรมีลานสำหรับเล่นฝุ่น เพื่อให้ลูกไก่ได้คลุกฝุ่นตามสัญชาติญาณ จะทำให้มีความแข็งแรงตามธรรมชาติได้มากขึ้น

3. ระยะไก่กระทง อายุระหว่าง 2 – 4 เดือน เป็นระยะที่ลูกไก่ จะแยกตัวออกจากแม่เป็นอิสระและหากินกันตามลำพัง ลูกไก่บางตัวจะเริ่มจิกตีกันและเพิ่มความรุนแรงมากขึ้นเพื่อการจัดลำดับชั้นในฝูง (social order) ซึ่งผู้เลี้ยงจำเป็นจะต้องมีการแยกออกจากกันอย่าให้เกิดการตีกันรุนแรงเกินไป เพราะจะทำให้หัวแตก ตาบอดหรือบาดแผลเป็นรอยตำหนิตามส่วนต่างๆของร่างกายทำให้ขายไม่ได้ราคาหรือเสียไก่ไปเลยตั้งแต่เล็ก ในช่วงนี้เมื่อให้อาหารอย่างสมบูรณ์แล้วลูกไก่บางตัวที่ผอมจะต้องมีการถ่ายพยาธิ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.6 วัคซีนสำหรับไก่ชน

ในสภาพปกติแล้ว ไก่ชนจะไม่ค่อยมีปัญหาเรื่อง โรคมากนัก เนื่องจากมีความแข็งแรงทนทานเฉพาะตัวที่สูงอยู่แล้ว หรือบางครั้งอาจจะเกิดขึ้นบ้างแต่ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการได้รับบาดเจ็บจากการจิกตีหรือเกิดอุบัติเหตุเป็นหลัก แต่ถึงกระนั้นก็ตามหากเป็นการเลี้ยงจำนวนมากแล้ว ผู้เลี้ยงเองก็ไม่ควรจะมองข้ามเรื่องของการระวังป้องกันโรคไว้ด้วย ซึ่งวิธีการที่ดีที่สุดก็คือการทำวัคซีนป้องกันตามวิธีการต่อไปนี้

หลังจากที่ลูกไก่เริ่มแข็งแรงแล้วจำเป็นจะต้องรีบทำวัคซีนตามโปรแกรมให้ครบถ้วน เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันโรคให้กับไก่ วัคซีนตัวแรกคือวัคซีนป้องกันโรคนิวคลาสเซิลครั้งแรกทำที่อายุ 7 วัน ด้วยการหยอดจมูกหรือตา หลังจากนั้น 2 วัน ให้ทำซ้ำโดยใช้สเตรนของไก่ใหญ่ ต่อจากนั้นอาจจะทำซ้ำทุกๆ 6 เดือนในไก่ใหญ่

เมื่อไก่อายุได้ประมาณ 15-20 วัน (2-3 สัปดาห์) ให้ทำวัคซีนป้องกันโรคหลอดลมอักเสบโดยการหยอดจมูก

หลังจากนั้นเมื่อไก่อายุได้ 1 เดือน ให้ทำวัคซีนป้องกันโรคฝีดาษด้วยวิธีการแทงปีก ตามด้วยวัคซีนป้องกันโรคอหิวาต์แต่ขั้นตอนในการทำนั้นต้องระวังให้ดีหากไม่เช่นนั้นจะมีผลกระทบถึงการทำให้เสียไก่ได้ง่าย เพราะการทำวัคซีนอหิวาต์จะต้องมีการฉีดเข้ากล้ามเนื้อหรือเกิดการระคายเคือง ไก่จะรู้สึกไม่สบาย เจ็บปวดจนเป็นเหตุให้เสียไก่ส่วนการทำวัคซีนนิวคลาสเซิลนั้นไม่มีปัญหาเพราะการทำง่ายจึงไม่มีความเสี่ยงหรือมีเหตุทำให้ไก่ต้องเกิดการเจ็บปวด

หลังจากการทำวัคซีนแต่ละชนิดแล้ว ไก่อาจจะแสดงอาการอ่อนแอหรือเป็นไข้เล็กน้อย ดังนั้นควรจะงดการกราดน้ำ ฝึกซ้อมหรือออกกำลังกายโดยเด็ดขาดหลังจากทำวัคซีนแล้วอย่างน้อย 7 วัน เพราะอาจจะทำให้ไก่เป็นไข้หรือป่วยหนักขึ้น ควรจะรอให้ร่างกายไก่ได้สร้างภูมิต้านทานขึ้นมาอย่างสมบูรณ์หรือร่างกายไก่กลับเข้าสู่สภาวะปกติเสียก่อน

ที่ผ่านมานักเล่นไก่ทั้งหลายมักจะเชื่อกันว่า การทำวัคซีนจะมีผลทำให้เสียไก่ ซึ่งเป็นความเชื่อที่ผิดๆ เนื่องจากว่าผู้เลี้ยงนำเอาไก่ที่ไม่เคยผ่านการทำวัคซีนมาก่อนมาทำวัคซีนโดยกะทันหัน ร่างกายจึงไม่เคยชินกับการสร้างภูมิต้านทานทำให้ปรับตัวไม่ทัน ฟอร์มการตีหรือกำลังจึงผิดเพี้ยนไป นักเลี้ยงส่วนใหญ่จึงเข้าใจผิดกันว่าการทำวัคซีนจะทำให้เสียไก่ได้

แต่หากเป็นการทำอย่างระมัดระวังและทำให้ถูกกับช่วงจังหวะเวลาในช่วงไก่เล็กต่อเนื่องกันมาจนเป็นไก่หนุ่มจะช่วยป้องกันได้ดีกว่าและไม่ทำให้เกิดปัญหา ไก่เคยมีฝีมืออยู่แค่ไหนหลังจากทำวัคซีนฝีมือก็ยังจะอยู่เท่านั้นไม่ได้ลดลงแต่อย่างใดเพราะร่างกายไก่มีความเคยชิน การสร้างภูมิต้านทานต่อวัคซีนจะเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ ไก่จะไม่แพ้วัคซีน ไม่อ่อนแอและสามารถที่จะนำออกตีได้ทันทีหลังจากการทำวัคซีนเพียงไม่กี่วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 การดำเนินงานการผลิตวีดีทัศน์

3.3.1 อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต

1. กล้องถ่ายวีดีโอ
2. ม้วนวีดีโอเทปเปล่า
3. เครื่องตัดต่อวีดีโอ
4. กระดาษพิมพ์ A4
5. อุปกรณ์ประดิษฐ์ตัวอักษร
6. สก็อตเทปใส
7. อื่น ๆ

3.3.2 วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ เรื่องการเลี้ยงไก่ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อการสอน ประเภทวิดีทัศน์เพื่อการศึกษา

2. เรียบเรียงเนื้อหาเรื่องการเลี้ยงไก่ชน และทำการพิจารณากำหนดภาพในการถ่ายทำวีดีทัศน์

3. กำหนดภาพ กำหนดหน้ากล้องในการถ่ายทำวีดีทัศน์และเทคนิคต่างๆ

4. ถ่ายทำวีดีทัศน์โอตามภาพ และหน้ากล้องที่กำหนดไว้
5. ทำการตัดต่อภาพวีดีทัศน์ พร้อมบันทึกเสียงประกอบวีดีทัศน์
6. ตรวจสอบความชัดเจน และความถูกต้องของวีดีทัศน์
7. จัดพิมพ์เอกสารเพื่อจัดรูปเล่ม
8. เสนอผลงานที่เสร็จสมบูรณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 คำบรรยายประกอบวีดีทัศน์

วีดีทัศน์เรื่อง การเลี้ยงไก่ชน

Video tope for teaching fighting cock raising

ลำดับที่	ลักษณะภาพ	คำบรรยาย	เวลา (วินาที)
1	FI.อักษรซ้อนภาพ ตราสถาบัน FO.อักษร	ดนตรี	5
2	FI.อักษรซ้อนภาพ สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร – การผลิตสัตร์ FO.อักษร	ดนตรี	5
3	FI.อักษรซ้อนภาพ ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร FO.อักษร	ดนตรี	5
4	FI.อักษรซ้อนภาพ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม FO.อักษร	ดนตรี	5
5	FI.อักษรซ้อนภาพ เสนอวิดีทัศน์เพื่อการศึกษา FO.อักษร	ดนตรี	5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ลักษณะภาพ	คำบรรยาย	เวลา (วินาที)
6	FI.อักษรซ้อนภาพ เรื่องการเลี้ยงไก่ชน FO.อักษร	ดนตรี	5
7	FI.อักษรซ้อนภาพ โดย นาย สุทาน พุ่มช้อน FO.อักษร	ดนตรี	5
8	FI.อักษรซ้อนภาพ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ จันทร์พร เจ้าทรัพย์ FO.อักษร	ดนตรี	5
9	LS. ไก่ชน	ไก่ชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองไทยชนิดหนึ่งได้มีความสัมพันธ์กับคนไทยมาเป็นเวลาหลายร้อยปีจนกลายเป็นวิถีชีวิตและส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย ปัจจุบันการเลี้ยงไก่ชนได้รับการส่งเสริมกันอย่างแพร่หลายสามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรอย่างงดงามและมีการขยายตัวอย่างกว้างขวางส่งผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ชนมีรายได้เพิ่มขึ้น	40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ลักษณะภาพ	คำบรรยาย	เวลา (วินาที)
10	FI.อักษรซ้อนภาพ พันธุ์ไก่ชน FO.อักษร	ดนตรี	5
11	FI.อักษรซ้อนภาพ ไก่ชนพันธุ์เหลืองหางขาว	ดนตรี	5
12	FI.อักษรซ้อนภาพ ไก่ชนพันธุ์ประดู่หางดำ	ดนตรี	5
13	FI.อักษรซ้อนภาพ ไก่ชนพันธุ์เขียวไข่กา	ดนตรี	5
14	FI.อักษรซ้อนภาพ ไก่ชนพันธุ์แข้งเขียวตาลาย	ดนตรี	5
15	FI.อักษรซ้อนภาพ ไก่ชนพันธุ์คู่หางดำ	ดนตรี	5
16	FI.อักษรซ้อนภาพ ไก่ชนพันธุ์ไก่ลาย	ดนตรี	5
17	FI.อักษรซ้อนภาพ ไก่ชนพันธุ์เทาทอง	ดนตรี	5
18	FI.อักษรซ้อนภาพ การคัดเลือกสายพันธุ์	ดนตรี	5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ลักษณะภาพ	คำบรรยาย	เวลา (วินาที)
	FO.อักษร		
19	MS. พ่อพันธุ์ไก่ชน ZOOM IN	พ่อพันธ์ที่ดีต้องมีอายุมากกว่า 1 ปี ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 3 ปี ส่วนใหญ่จะใช่ไก่แก่หรือไก่ที่เกษียณจากสังเวียนที่ใช้งานไม่ได้หรือตีไม่ไหวแล้วมาทำพ่อพันธุ์น้ำหนักต้องไม่น้อยกว่า 2.8 กิโลกรัม ถ้าได้น้ำหนักมากกว่านี้ก็จะเป็นการดีจะนิยมเอาพ่อไก่แก่ที่ผ่านสังเวียนอย่างโชคโชนและมีลักษณะของไก่ชนที่ดี โครงร่างสูงใหญ่ สมส่วนแข็งแรง สมบูรณ์ เป็นการดีที่สุด เพราะสามารถถ่ายทอดสู่ลูกได้	40
20	MS.แม่ไก่ชน ZOOM IN	แม่พันธุ์ควรมีลักษณะของไก่ชนที่ดี มีความสมบูรณ์ น้ำหนักไม่น้อยกว่า 2 กิโลกรัม หากเล็กกว่านี้จะทำให้ลูกที่ได้มีขนาดเล็กด้วยแม่พันธุ์ต้องมีนิสัยเลี้ยงลูกเก่งและที่สำคัญต้องเป็นแม่ไก่ที่มีประวัติในการให้ลูกที่มีฝีมือดีมาก่อน การคัดเลือกจะต้องพิถีพิถันให้มาก เพราะสายแม่พันธุ์นั้นจะถือว่าต้องใช้สืบทอดตลอดไป	40
21	FI.อักษรซ้อนภาพ วิธีผสมพันธุ์ไก่FO.อักษร	ดนตรี	5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ลักษณะภาพ	คำบรรยาย	เวลา (วินาที)
22	MS.พ่อและแม่พันธุ์ไก่ชน	1.การผสมแบบการอยู่ในเล้าเดียวจะใช้พ่อพันธุ์ 1 ตัวต่อแม่พันธุ์ 2-3ตัว วิธีนี้จะเปลืองเล้าแต่ได้ผลดี 2.การผสมแบบปล่อยลาน วิธีนี้เป็นวิธีธรรมชาติ ได้ลูกดีเช่นกันและเปลืองเล้าน้อย อัตราส่วนพ่อและแม่พันธุ์ 1:8 หรือ 1:4	40
23	FI.อักษรซ้อนภาพไข่และการฟักไข่ FO.อักษร	ดนตรี	5
24	MS.แม่ไก่กกไข่ ZOOM IN	ไก่ชนให้ไข่ได้ประมาณ 12-18 ฟองต่อครั้ง แต่โดยทั่วไปแม่ไก่จะไข่เพียง 8-15 ฟองจึงจะเริ่มฟักและการฟักจะได้ผลดีแค่ไหนนั้นต้องขึ้นอยู่กับขนาดของตัวแม่ไก่ด้วยว่าเป็นอย่างไรหากเป็นแม่ไก่ขนาดใหญ่ขนปีกหนาก็จะฟักไข่ได้มากและสมบูรณ์กว่าไม่นิยมใช้ตู้ฟักไข่เพราะถ้าเกิดไฟฟ้าดับกระทันหันจะทำให้ไข่เสียหายได้ง่าย	40
25	MS.รังฟักไข่	รังไข่สำหรับแม่ไก่ควรอยู่ในที่มิดชิดไม่ถูกแสงแดดและฝน และไม่อยู่ใน	40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ลักษณะภาพ	คำบรรยาย	เวลา (วินาที)
		ที่โล่งเกินไป เพราะจะทำให้แม่ไก่ตกใจง่ายวัสดุที่ใช่ทำมาจากธรรมชาติจะได้ผลดีกว่า ไม่ว่าเป็นตะกล้า เข่ง กระบุง บุ๊งกี๋ ที่สานจากหวายหรือไม่ไผ่ เพราะจะมีความปลอดภัยต่อไข่และลูกไก่ดีกว่า	
26	MS.ไข่ไก่ชน ZOOM IN	ลักษณะของไข่ที่จะคัดให้แม่ไก่ฟักจะต้องเป็นไข่ที่สมบูรณ์ไม่บิดเบี้ยว ผิวเปลือกเรียบ จะทำให้ไข่ที่ฟักได้มีประสิทธิภาพ	30
27	FI.อักษรซ้อนภาพ การจัดการลูกไก่ FO.อักษร	ดนตรี	5
28	CU.ลูกไก่ ZOOM IN	แม่ไก่จะใช้เวลาฟักประมาณ 18-21 วันจึงจะสามารถฟักไข่ออกมาเป็นตัวได้ การเลี้ยงลูกไก่แบ่งระยะเวลาการเลี้ยงได้เป็น 3 เวลา	20
29	CU.ลูกไก่	1.ระยะกก เริ่มตั้งแต่ลูกไก่แรกเกิดจนถึงอายุ 3 สัปดาห์ ระยะนี้อยู่ในขั้นอันตรายมาก และเป็นระยะที่ลูกไก่ต้องการความอบอุ่นมากเป็นพิเศษควรขังลูกไก่ให้อยู่กับแม่ไก่ในสุ่มยังไม่ควรให้แม่ไก่นำคุ้ยเขี่ยหา	40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ลักษณะภาพ	คำบรรยาย	เวลา (วินาที)
		อาหารกัน เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการทำร้ายจากสัตว์อื่น ควรให้ลูกไก่อยู่บนพื้นดิน เพื่อสร้างความแข็งแรงตามธรรมชาติและให้การดูแลอย่างใกล้ชิด	
30	CU.ลูกไก่	2.ระยะ3-8สัปดาห์ควรปล่อยให้แม่ไก่พาลูกไก่ออกหากินได้โดยอิสระจะทำให้ลูกไก่มีความคึกคะนองมีความทรหดและมีกำลังมากขึ้นจะต้องมีน้ำสะอาดให้กินอยู่อย่างเพียงพอและมีการเสริมอาหารประเภทข้าวเปลือกจะทำให้ลูกไก่เติบโตและแข็งแรงมากขึ้น	30
31	CU.ลูกไก่	3.ระยะไก่กระทง อายุระหว่าง 2-4 เดือนเป็นระยะที่ลูกไก่จะแยกตัวออกมาจากแม่เป็นอิสระและหากินตามลำพังจะเริ่มจิกตีกันผู้เลี้ยงจำเป็นต้องแยกออกจากกัน	20
32	FI.อักษรซ้อนภาพ การสร้างเล้าไก่ FO.อักษร	ดนตรี	5
33	MS.เล้าไก่ชน	เล้าไกชนเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เลี้ยงไก่จะมองข้ามไม่ได้เกือบจะเรียกได้ว่า	20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ลักษณะภาพ	คำบรรยาย	เวลา (วินาที)
		เป็นความสำคัญ ลำดับแรกที่เราควรได้เตรียมหารูปแบบและทำไว้ล่วงหน้าก่อน	
34	MS.เล้าอนุบาลลูกไก่	เล้าอนุบาลไก่ควรอยู่บนพื้นดินมีการป้องกันอย่างมิดชิดเพื่อไม่ให้สัตว์อื่นมาทำร้ายลูกไก่ได้	20
35	MS.เล้าผสมพันธุ์	เป็นเล้าที่กว้างพอประมาณเหมาะกับอัตราพ่อแม่ที่ใช้ผสมประมาณ 3X3เมตร	20
36	MS.เล้าสำหรับไก่ออกชน	นิยมใช้สุ่มหรือกง สร้างกงขนาด 1X1เมตร	20
37	MS.รางน้ำรางอาหาร ZOOM IN	หาใช้ได้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น หม้อดิน กระบอกไม้ไผ่ หรือ ทำมาจากเศษวัสดุเหลือใช้ เช่น ทอน้ำพลาสติก	20
38	FI.อักษรซ้อนภาพ อาหารไก่ชน FO.อักษร	ดนตรี	5
39	MS.ไก่กินข้าวเปลือก	ให้เฉพาะข้าวเปลือกอย่างเดียววันละ 3 มื้อเช้า-เที่ยง-เย็น ควรปนข้าวจ้าวหรือข้าวกล้องด้วย บางราย	20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ลักษณะภาพ	คำบรรยาย	เวลา (วินาที)
		หากต้องการให้ไก่มีกำลังก็ให้สมุนไพรประกอบไปด้วย	
40	MS.มะพร้าวขูด	ให้ไก่กินเพื่อเพิ่มความเงาของขน	10
41	MS.หญ้าหั่นละเอียด	หญ้าที่ควรใช้ควรเป็นหญ้าขน หั่นเป็นชิ้นเล็กๆให้ไก่กินทำให้ไก่ได้วิตามิน	20
42	FI.อักษรซ้อนภาพ วิธีอาบน้ำให้ไก่ชน FO.อักษร	ดนตรี	5
43	MS.อาบน้ำไก่ชน	การอาบน้ำควรทำแต่เช้าโดยใช้ผ้าขนหนูหรือเศษผ้าสะอาดชุบน้ำ แล้วนำไปลูบถูตามตัวเบาๆ ให้เปียกชุ่มทั้งตัว โดยเฉพาะบริเวณที่จะต้องนวดเช่น ลำคอ หน้า หัว กล้ามเนื้อที่ขา ใต้ปีกและหน้าอกจะต้องให้เปียกโดยทั่วถึงเสร็จแล้วบิดผ้าให้แห้งแล้วเช็ดตามขนจนแห้งพอมาดๆ ก็เป็นอันเสร็จ ในฤดูหนาวอาบได้แต่ควรรอจนแดดกล้าประมาณ 9 โมงเช้า	40
44	FI.อักษรซ้อนภาพ ยาบำรุงไก่ชน	มีหลายขนานขึ้นกับเกจิอาจารย์และท้องที่แต่ส่วนใหญ่จะประกอบ	20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ลักษณะภาพ	คำบรรยาย	เวลา (วินาที)
	- ขมิ้น - บอระเพ็ด - ตะไคร้ - พริกไทย ฯลฯ FO.อักษร	ไปด้วย สมุนไพร เช่น ขมิ้น บอระเพ็ด ตะไคร้ พริกไทย ฯลฯ และ มีการนำยาแผนปัจจุบันของคนมาใช้กับไก่กันมาก	
45	FI.อักษรซ้อนภาพ โรคและการป้องกันโรค FO.อักษร	ดนตรี	5
46	FI.อักษรซ้อนภาพ โรคนิวคลาสเซิล - สาเหตุของโรค - อาการของโรค - การป้องกันโรค FO.อักษร	เกิดจากเชื้อไวรัส อาการของไก่ที่เป็นโรคนี้จะคล้ายกับไก่ที่เป็นหวัดจะพบอาการทางประสาท ไก่จะซึมหงอย ปีกตก คอห้อย ชาวบ้านเรียกว่าไก่เหงา ไม่กินอาหาร หายใจขัด น้ำมูก น้ำตาไหล ท้องเสีย อุจจาระมีสีเขียวปนขาว กระหายน้ำ ชักกระตุก คอบิด เดินวกวน การป้องกันโดยการทำวัคซีน	40
47	FI.อักษรซ้อนภาพ โรคฝีดาษ - สาเหตุของโรค - อาการของโรค - การป้องกันโรค FO.อักษร	เกิดจากเชื้อไวรัส อาการของโรคจะพบตุ่มหนองหรือตุ่มแผลแห้งๆอยู่ตามผิวหนังบริเวณที่ไม่มีผิวหนัง เช่นตามใบหน้า หงอน หากเป็นที่หนังตาจะมองไม่เห็น เป็นที่นิ้วเท้าจะทำให้เดินไม่ได้	40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ลักษณะภาพ	คำบรรยาย	เวลา (วินาที)
		ลำคอจะทำให้ไก่ไม่กินอาหารน้ำลายไหลยืดมียุงและแมลงเป็นพาหะ การป้องกันทำโดยทำวัคซีนชนิดแทงปีกในลูกไก่อายุ 7 วัน ควรกางมุ้งให้ไก่นอนเพื่อป้องกันยุง	
48	FI.อักษรซ้อนภาพ โรคอหิวาต์ไก่ชน - สาเหตุของโรค - อาการของโรค - การป้องกันโรค FO.อักษร	เกิดจากเชื้อแบคทีเรียติดต่อได้โดยการกินเชื้อเข้าไปพร้อมกับอาหารน้ำ อาการของโรค หากเป็นชนิดเฉียบพลันไก่จะตายโดยไม่แสดงอาการอุจจาระเหลวใบหน้าบวมคล้ำ ยืนหัวตก น้ำลายไหล หงอนบวมเหนียงบวม บางครั้งข้อขาจะบวม การป้องกันทำได้โดย คือ จัดบริเวณโรงเรือนให้สะอาดอยู่เสมอ ฆ่าเชื้อเปลี่ยนวัสดุรองพื้นและแยกไก่โรคออกจากฝูง	40
49	FI.อักษรซ้อนภาพ โปรแกรมวัคซีน FO.อักษร	ดนตรี	30
50	FI.อักษรซ้อนภาพ หลักเกณฑ์การ	ดนตรี	30

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ลักษณะภาพ	คำบรรยาย	เวลา (วินาที)
	ประกวดไก่ชน FO.อักษร		
51	FI.อักษรซ้อนภาพ ขอบคุณ FO.อักษร	ดนตรี	5
52	FI.อักษรซ้อนภาพ สวัสดี FO.อักษร	ดนตรี	5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การตรวจสอบอุปกรณ์และการแก้ไข

4.1 วิธีการตรวจสอบอุปกรณ์

การตรวจสอบอุปกรณ์และการแก้ไข โดยการประเมินคุณภาพของวีดีทัศน์ โดยการใช้ตารางประเมินคุณภาพ ซึ่งการประเมินวีดีทัศน์ชุดนี้ทำการประเมินด้านการใช้เป็นสื่อ สำหรับการแนะนำ (โสตทัศน์วัสดุ) ซึ่งหลักเกณฑ์การประเมินมีดังนี้

เกณฑ์การประเมินทางด้านการใช้เป็นสื่อสำหรับการแนะนำ (โสตทัศน์วัสดุ)

- รูปแบบของรายการ
- การนำเข้าสู่เรื่องราว
- การลำดับเนื้อหา
- ระยะเวลาการนำเสนอ
- คำบรรยาย
- ภาพคมชัด
- สีสันของภาพ
- ระดับเสียงดนตรีประกอบคำบรรยาย
- ความเร้าใจขณะบรรยาย
- ขนาดของภาพ
- ความเหมาะสมของแสง สี เสียง

ประเมินโดยผู้ที่มีความรู้และทำงานเกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่ชน และผู้ที่มีความรู้ด้านโสตทัศน์วัสดุ

4.2 ผลการประเมินและการแก้ไข

จากการประเมินด้านการใช้สื่อ สำหรับการแนะนำ (โสตทัศนวัสดุ) ปรากฏว่า รูปแบบของรายการ การนำเข้าสู่เรื่องราว การลำดับเนื้อหา ระยะเวลาการนำเสนอ ระดับเสียงดนตรีประกอบคำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรยาย ขนาดของภาพ ความเร้าใจขณะบรรยาย อยู่ในเกณฑ์ดี คำบรรยาย ภาพคมชัด สีสันของภาพ ความเหมาะสมของแสง สี เสียง อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบประเมินด้านสื่อสำหรับการแนะนำ

ดี หมายถึง มีความเหมาะสม

ปานกลาง หมายถึง ยังไม่สมบูรณ์แต่สามารถใช้เป็นสื่อสำหรับการแนะนำได้

แก้ไข หมายถึง ต้องทำการแก้ไขใหม่เพราะไม่สามารถใช้เป็นสื่อสำหรับการแนะนำได้

รายการประเมิน	ดี	ปานกลาง	แก้ไข	หมายเหตุ
รูปแบบของรายการ				
การนำเข้าสู่เรื่องราว				
การลำดับเนื้อหา				
ระยะเวลาการนำเสนอ				
คำบรรยาย				
ภาพคมชัด				
สีสันของภาพ				
ระดับเสียงดนตรีประกอบคำบรรยาย				
ความเร้าใจขณะบรรยาย				
ขนาดของภาพ				
ความเหมาะสมของแสง สี เสียง				

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

.....

(.....)

ผู้ประเมิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการดำเนินงาน

การผลิตวิดีทัศน์เพื่อการศึกษา เรื่องการเลี้ยงไก่ชน มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นอุปกรณ์การประกอบการเรียนการสอน วิชาการผลิตสัตว์ปีก (กษ 022) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ประเภทวิชาชีพเลือก สาขาสัตวศาสตร์ กรมอาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการ และเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่ชนแก่ผู้สนใจทั่วไปด้วย

การดำเนินการผลิตวิดีทัศน์เพื่อการศึกษาชุดนี้ ได้เริ่มตั้งแต่ศึกษาวิชา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ประเภทวิชาชีพเลือก วิชาการผลิตสัตว์ปีก (กษ 022) ศึกษาการผลิตวิดีทัศน์เพื่อการศึกษา เขียนโครงร่างปัญหาพิเศษ กำหนดภาพและฟาร์มเพาะเลี้ยงไก่-ชน นำภาพมาตัดต่อและบันทึกเสียงประกอบที่ห้องโสตทัศน์ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

การประเมินคุณภาพวิดีทัศน์ ประเมินโดยผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านการใช้เป็นสื่อจากคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง รวมทั้งหมด 3 ท่าน โดยใช้แบบประเมินสื่อการเรียนการสอน ผลประเมินพอสรุปได้ว่า วิดีทัศน์ชุดนี้มีความสมบูรณ์ทางด้านสื่อ สิ่งที่ต้องแก้ไขปรับปรุง คือ การบันทึกเสียงด้านคำบรรยายและเสียงดนตรีประกอบ

5.2 ปัญหาและอุปสรรค

1. ปัญหาด้านการถ่ายทำ เนื่องจากการถ่ายทำวิดีทัศน์ต้องอาศัยเทคนิคและความชำนาญอย่างมาก และต้องใช้สถานที่หลาย ๆ แห่งประกอบ

2. ปัญหาเรื่องการตัดต่อภาพและการบันทึกเสียง ซึ่งทางคณะมีห้องให้บริการเพียงห้องเดียว ทำให้ไม่เพียงพอสำหรับผู้ใช้บริการ

3. ปัญหาเรื่องการยืมอุปกรณ์ในการถ่ายทำ เพราะอุปกรณ์มีจำนวนน้อย แต่ผู้ใช้บริการมีจำนวนมาก ทำให้ไม่เพียงพอและระยะเวลาในการยืมอุปกรณ์นั้นสั้นเกินไป จึงไม่สามารถดำเนินการถ่ายทำได้อย่างต่อเนื่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ปัญหาด้านเอกสาร เนื่องจากเอกสารเกี่ยวกับไก่ชนมีจำนวนน้อย จึงต้องอาศัยการสอบถามความรู้จากผู้ชำนาญการ

5. ปัญหาด้านเสียงพากษ์ ของผู้บรรยายวิดีทัศน์ไม่ชัดเจน อย่างเช่น ขาดเสียงควบกล้ำ หรือเสียงไม่เร้าใจผู้ฟัง จึงต้องทำการบันทึกเสียงใหม่หลายครั้ง

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ในการถ่ายวิดีทัศน์ควรใช้สถานที่ที่ไม่ห่างไกลจากสถาบันมากนัก
2. ผู้ที่จะทำวิดีทัศน์ ควรพิจารณาดูว่ามีผู้ทำวิดีทัศน์มากน้อยเพียงใด เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการยืมอุปกรณ์
3. ผู้ที่จะทำวิดีทัศน์ ควรจะทำการศึกษาหาความรู้ และฝึกหัดการใช้อุปกรณ์ให้ชำนาญก่อน
4. ก่อนการตัดสินใจทำปัญหาพิเศษเกี่ยวกับการผลิตสื่อ ประเภทวิดีทัศน์ ควรมีการปรึกษากับผู้รู้ หรือผู้มีประสบการณ์ทางด้านนี้ก่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

กิดานันท์ มะลิทอง . 2536 . เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เพรสโพรดักส์ . 120 น. .

สัตว์เศรษฐกิจ . ไก่ชน . พิมพ์ครั้งที่ 2 . มกราคม 2541 . 122 น.

ชม ภูมิภาค . 2524 . การออกแบบสื่อการสอน . กรุงเทพฯ . โอ . เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์ . หน้า 18-19 .

ชัยยงค์ พรหมวงค์ . 2523 . เอกสารสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา . พิมพ์ครั้งที่ 10 . กรุงเทพฯ . สำนักพิมพ์มหาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช . 78 น.

นิพนธ์ ศุขปรีดี . 2528 . โสตทัศนศึกษา . พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : แพร่พิทยาการพิมพ์ . 164 น.

นิสิต ตั้งตระการพงษ์ . 2535 . ไก่ชนสมเด็จพระนเรศวร . พิษณุโลก : โรงพิมพ์ตระกูลไทย . 118 น.

ปฐม เลาหะเกษตร . 2540 . การเลี้ยงสัตว์ปีก . พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์รั้วเขียว . 317 น.

ไพโรจน์ ตรีรณธนากุล . 2528 . เทคนิคการผลิตรายการวิดีโอเทปเพื่อการศึกษา . กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาการพิมพ์ .

ร่วมศักดิ์ แก้วปลั่งและอนันต์ธนา อังกินันท์ . 2531 . วิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา . พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์ . 221 น.

วารินทร์ รัศมีพรหม . 2531 . สื่อการสอนเทคโนโลยีทางการศึกษาและการสอนร่วมสมัย . ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร .

วิรุฬห์ ลีลาพฤทธิ์ . 2529 . เทคโนโลยีทางการศึกษา . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช . 240 น.

สมหญิง กลั่นศิริ . 2525 . เทคโนโลยีการศึกษาเบื้องต้น . ภาควิชาหลักสูตรและวิธีการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาลัยศิลปากร . กรุงเทพฯ . 32 น.

สุรชัย สิขาบัณฑิต . 2528 . การสื่อสารการเกษตร . สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ . 276 น.

สุวิทย์ กาญจพันธ์ . 2531 . การออกแบบสตูดิโอเบื้องต้น . โรงพิมพ์มหาลัยรามคำแหง . กรุงเทพฯ . หน้า 153-154 .

สุวรรณ เกษตรสุวรรณ . 2535 . การเลี้ยงไก่ . พิมพ์ครั้งที่ 7 . กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชนจำกัด . 337 น.

อภิชัย รัตนวราหะ . 2541 . ศาสตร์และศิลป์การเลี้ยงไก่ชน . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มติชน. 65 น.

อาวุธ ตันโช . 2528 . การผลิตสัตว์ปีก . กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์ . 256 น.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้